

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: 'Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΕΠΟΧΗ'**

ΕΠΟΠΤΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: ΔΡΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΓΟΥΒΗ ΑΝΘΗ
ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑΝΑ**

ΠΑΤΡΑ, 2018

TECHNOLOGICAL
EDUCATIONAL
INSTITUTE *of*
WESTERN GREECE

FACULTY OF HEALTH AND CARING PROFESSIONS
DEPARTMENT OF SOCIAL WORK

THESIS

TOPIC: VIOLENCE AGAINST WOMEN IN MODERN TIMES

RESPONSIBLE PROFESSOR: DRITSAS IOANNIS PhD

STUDENTS: GOYVI ANTHI

ILIOPOULOUMARIANA

PATRAS, 2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η διερεύνηση των απόψεων των κατοίκων του Νομού Αχαΐας και ειδικότερα της Πάτρας σχετικά με την κακοποίηση των γυναικών και την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελείται από 10 κεφάλαια. Ειδικότερα: Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται επιδημιολογικά στοιχεία τα οποία αφορούν τις διαστάσεις του φαινομένου της κακοποίησης των γυναικών. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο εν λόγω κεφάλαιο αφορούν την Ελλάδα και την Ευρώπη.

Το τρίτο κεφάλαιο σχετίζεται με τα αίτια και την θεραπευτική αντιμετώπιση της συζυγικής βίας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται ορισμένοι παράγοντες όπως είναι οι κοινωνικοί-οικογενειακοί, ο αλκοολισμός, οι νοητικές διαταραχές κλπ.

Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά το νομοθετικό πλαίσιο σε Ελλάδα και Ευρώπη. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται η διάγνωση αλλά και οι συνέπειες της βίας στον εργασιακό χώρο.

Το έκτο κεφάλαιο παρουσιάζει το φαινόμενο της δουλεμπορίας και τις επιπτώσεις αυτού στην κοινωνία. Το έβδομο και το όγδοο κεφάλαιο εμπεριέχει καλές πρακτικές παρεμβάσεων για τις γυναίκες που έχουν υποστεί κάθε είδους κακοποίηση καθώς και γραμμές και κέντρα στήριξης σε όλη την Ελλάδα που μπορούν να απευθυνθούν.

Το δέκατο κεφάλαιο αποτελεί τη μεθοδολογία της έρευνας η οποία αφορά τη συλλογή δεδομένων, το δείγμα της έρευνας, τη στατιστική μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε καθώς επίσης και τις ερευνητικές υποθέσεις. Επίσης περιλαμβάνεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της παρούσας πτυχιακής εργασίας και η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε.

ΛΕΞΕΙΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ: γυναικεία κακοποίηση, είδη κακοποίησης, θύμα-θύτης, επιπτώσεις, αντιμετώπιση.

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to investigate the views of the inhabitants of the Department of Achaia and especially of Patras on the abuse of women and the confrontation of this phenomenon.

This thesis consists of 10 chapters. Particularly:

The second chapter presents epidemiological data on the dimensions of the phenomenon of the abuse of women. The figures presented in this chapter concern Greece and Europe.

The third chapter relates to the causes and treatment of conjugal violence. In particular, there are some factors such as social-family, alcoholism, mental disorders, The fourth chapter concerns the legislative framework in Greece and Europe. The fifth chapter mentions the diagnosis and the consequences of violence in the workplace.

The sixth chapter presents the phenomenon of slave labor and its impact on society. The seventh and eighth chapters contain good practice interventions for women who have suffered all kinds of abuse, as well as lines and support centers all over Greece that can reach out.

The tenth chapter is the methodology of research that involves the collection of data, the sample of research, the statistical method used as well as the research cases. Also included is the analysis of the research results. Finally, we follow the conclusions and suggestions of this thesis and the bibliography used.

WORDS- KEY: women abuse, abuse species, victim- perpetrator, consequences, treatment.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ3

ABSTRACT4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Εισαγωγή	6
1.1 Ορισμός βίας	7
1.2 Μορφές βίας	7
1.2.1 77	
1.2.2 Σωματική κακοποίηση	9
1.2.3 Φυσικές βιαιοπραγίες	10
1.2.4 1111	
Κεφάλαιο 2^ο : ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	12
2.1 Έκταση του φαινομένου	12
2.2 Η κακοποίηση γυναικών στην Ελλάδα	25
2.3 Χαρακτηριστικά θύματος	37
2.4 Χαρακτηριστικά θύτη	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΚΗΣ ΒΙΑΣ	45
3.1 Αιτίες κακοποίησης	45
3.2 Συνέπειες κακοποίησης	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	52
4.1 Νομοθεσία στην Ελλάδα	53
4.2 Νομοθεσία στην Ευρώπη	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΒΙΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ	58
5.1 Αίτια του Φαινομένου	58
5.2 Το Προφίλ του Θύτη	58
5.3 Επιπτώσεις στο άτομο	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ TRAFFICKING	63
6.1 Ορισμός trafficking	63
6.2 Επιπτώσεις δουλεμπορίου	63
6.3 Η προσπάθεια των ΜΚΟ	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο : ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	67
7.1 Υπηρεσίες κατά της κακοποίησης γυναικών	67
7.2 Αντιμετώπιση του φαινομένου	68
7.3 Συμβουλευτική στην οικογένεια	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο : ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ76	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο : ΕΡΕΥΝΑ	91
9.1 Σκοπός έρευνας	91
9.2 Μεθοδολογία έρευνας	92
9.3 Στατιστική ανάλυση με τη χρήση του SPSS	92
9.4 Αποτελέσματα έρευνας	101
9.5 Συμπεράσματα έρευνας	110
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	111
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	113
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	115
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ	115

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ορισμός βίας

Με τον όρο κακοποίηση κατά των γυναικών, συμπεριλαμβάνεται κάθε μορφή βίας που βασίζεται κατά κύριο λόγο στο φύλο και έχει ως φυσικό επακόλουθο την σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική κακοποίηση τους. Η κακοποίηση των γυναικών αποτελεί ένα σύγχρονο κοινωνικό φαινόμενο με ευρύτατη διάσταση. Σε αυτή την περίπτωση, δεν έχει σημασία το χρώμα, η χώρα, η κουλτούρα καθώς και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο που βρίσκεται η κάθε γυναίκα, αλλά το ότι το φαινόμενο της κακοποίησης εξαπλώνεται με γρήγορους ρυθμούς σε όλο τον κόσμο. Το φαινόμενο της κακοποίησης προκαλεί συναισθήματα αδυναμίας και ανασφάλειας στο άτομο καθώς, δεν περιλαμβάνεται μόνο από ένα επεισόδιο αλλά επακολουθούν αρκετά επεισόδια κακοποίησης. (Tavara, 2006)

Στις ανθρώπινες κοινωνίες, από τα αρχαία χρόνια, η γυναίκα βρισκόταν σε υποδεέστερη θέση από τον άνδρα. Ο θεσμός του γάμου έδινε στους άνδρες το δικαίωμα να χειροδικούν εναντίον των γυναικών, ή να προβαίνουν σε οποιαδήποτε μορφή βίας. Επιπροσθέτως, αρκετές γυναίκες δεν έχουν αντιληφθεί ότι έχουν πέσει θύματα κακοποίησης καθώς έχουν αποδεχθεί την βιαιότητα ως αναμενόμενη και δεδομένη στις προσωπικές τους σχέσεις. Τα θύματα της κακοποίησης τις περισσότερες φορές δεν προσπαθούν να διαφύγουν από αυτήν την κατάσταση και οι γύρω τους δεν αντιδρούν ώστε να διακόψουν αυτό το αποσιωπημένο κακούργημα.

Η κακοποίηση των γυναικών είναι ένα ευρύ διαδεδομένο κοινωνικό πρόβλημα σε όλες σχεδόν τις κοινωνίες και το ποσοστό που αφορά στην κακοποίηση των γυναικών φθάνει το 95% του γενικότερου πληθυσμού του πλανήτη. Οι γυναίκες έρχονται συνεχώς αντιμέτωπες σε βίαιες συμπεριφορές από τους συντρόφους τους. Αυτό συμβαίνει διότι ο άνδρας θέλει να έχει τα ηνία του σπιτιού και με την βία προσπαθεί να χειραγωγεί την γυναίκα αθετώντας τις επιθυμίες και τις προσδοκίες της. (Σπανού, 2005).

Το πολυδιάστατο φαινόμενο της κακοποίησης των γυναικών καθώς και η επιρροή των παραγόντων για την ερμηνεία της συμπεριφοράς του θύτη και του θύματος οδήγησαν στην εξέφραση στερεοτυπικών ιδεών. Πιο συγκεκριμένα, αρκετός αριθμός γυναικών που έχουν υποστεί κακοποίηση δεν δέχονται να μπουν στην διαδικασία να καταπολεμήσουν την βία που δέχονται από τους άνδρες. (Παπαμιχαήλ, 2005)

1.2 Μορφές βίας

Σε αυτό το σημείο θα διερευνήσουμε τις μορφές κακοποίησης που συντελούνται εις βάρος των γυναικών. Η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να πάρει αρκετές μορφές. Οι βασικές μορφές βίας που συνήθως συντελούνται κατά των γυναικών είναι: η σωματική, η ψυχολογική και η σεξουαλική. Όλες οι μορφές κακοποίησης, όμως, εμφανίζουν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά :

- Οι συνεχόμενες σωματικές ή σεξουαλικές πράξεις παρουσιάζουν συναισθηματικές και ψυχολογικές αντιδράσεις.
- Η ψυχολογική βία συνήθως οδηγεί το άτομο σε σωματική κακοποίηση.
- Οποιαδήποτε μορφή βίας δεν περιορίζεται μόνο σε ένα επεισόδιο, αλλά με τον καιρό επιδεινώνεται.

1.2.1 Ψυχολογική κακοποίηση

Η ψυχολογική βία στοχεύει στο να επιβληθεί το ένα άτομο στο άλλο άμεσα ή έμμεσα. Με την αντίσταση σε αυτή την μορφή κακοποίησης δημιουργείται το αίσθημα του μίσους και συχνά το άτομο, πέρα από την ψυχολογική βία που χρησιμοποιεί, ασκεί λεκτική καθώς και συναισθηματική κακοποίηση στο θύμα. Για να πραγματοποιηθεί η ψυχολογική κακοποίηση χρησιμοποιούνται υβριστικές εκφράσεις, υπονομεύεται η αυτό εκτίμηση, το θύμα ταπεινώνεται και επέρχονται σοβαρές ψυχικές βλάβες. Εμφανίζεται σε συνδυασμό και με τις άλλες μορφές

κακοποίησης, ή μόνη χωρίς να συνοδεύεται από καμία άλλη μορφή βίας. (Krantz, 2004)

Η ψυχολογική κακοποίηση συνήθως διαχωρίζεται σε 4 είδη:

- **Λεκτική:** Σε αυτήν την περίπτωση είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ψυχολογική κακοποίηση και απαρτίζεται από ένα μεγάλο πλήθος εναλλαγής συμπεριφορών που περιλαμβάνονται φωνές, υβριστικές εκφράσεις, απειλές και μπορεί να οδηγηθεί μέχρι και την ψυχολογική τρομοκράτηση του θύματος.
- **Οικονομική:** Σε αυτό το σημείο εννοούμε την οικονομική εξάρτηση που συνδέει το θύμα με το θύτη. Ο θύτης δεν δίνει το δικαίωμα στο θύμα να έχει τα δικά του χρήματα, γι' αυτό ακόμα και τα χρήματα που αποκτά από τις δραστηριότητες του ή την εργασία του, ο θύτης τα παίρνει χωρίς τη θέλησή του. Το θύμα είναι αναγκασμένο για οτιδήποτε χρειάζεται να πράξει να ζητάει χρήματα από τον θύτη.
- **Κοινωνική:** Βασικός σκοπός είναι η κοινωνική απομόνωση του ατόμου και αυτοχρόνως να ελέγχεται πλήρως από τον θύτη. Ο θύτης δεν επιτρέπει στο θύμα του να έχει οποιαδήποτε διαπροσωπική σχέση με φίλους και συγγενείς. Τις περισσότερες φορές το θύμα αναγκάζεται από τον θύτη να μην δουλεύει.
- **Εξαναγκασμός:** Σε αυτήν την περίπτωση, ο θύτης υποχρεώνει το θύμα του να ενδώσει σε σεξουαλικές πράξεις. Επίσης, το θύμα στερείται όλα τα δικαιώματά του όπως το δικαίωμα της ελευθερίας, η στέρηση του από τις ιατρικές καλύψεις και τις συναισθηματικές ανάγκες. (Αρτινοπούλου, 2003)

1.2.2 Σωματική κακοποίηση

Οποιοδήποτε άσχημο επεισόδιο είναι εύκολο να αρχίσει από μία απλή διαφωνία και να διαρκέσει για μικρό χρονικό διάστημα. Οι άνδρες είναι δυνατόν να δημιουργούν διαφωνίες σαν αφορμή για να προκαλέσουν τη βία. Οι αιτίες που προκαλούνται οι διαφωνίες σε κάποιους μπορεί να φαίνονται ασήμαντες και όχι ιδιαίτερης σημασίας, αλλά συγκαταλέγονται σε ένα ευρύ φάσμα εχθρότητας που βρίσκεται ανάμεσα στα άτομα. Όλα όσα συμβαίνουν πριν από οποιαδήποτε βίαιη πράξη μπορεί κανείς να τα κατανοήσει μόνο εάν τα συμπεριλάβει σε ένα φάσμα εξουσίας και ισχύς. Σε αυτό το σημείο, είναι απαραίτητο να κατανοηθούν οι επιθυμίες που δημιουργούνται ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες που συμβιώνουν σε βίαιες σχέσεις. Οι διαφωνίες αυτές θα μπορούσαν να θεωρηθούν ασήμαντες μόνο εάν κάποιος τα εξέταζε μόνο επιφανειακά χωρίς να αναγνωρίζει το βαθύτερο σκοπό. (Πηλαβάκη, 2008)

Οι πιο συνηθισμένες συμπεριφορές σωματικής κακοποίησης που δημιουργούνται από τον άνδρα στη γυναίκα είναι το τσίμπημα, το τράβηγμα, το σπρώξιμο, χαστούκια, χτυπήματα με τα χέρια ή με άλλα αιχμηρά αντικείμενα, κλωτσιές, μπουνιές, μαχαίρωμα. Μόνο και μόνο η έκφραση της απειλής ότι θα συμβούν όλα αυτά, συγκαταλέγεται στη σωματική βία. Επιπροσθέτως, η μη παροχή ιατροφαρμακευτικής κάλυψης και ο εξαναγκασμός του θύματος να κάνει χρήση αλκοόλ ή ουσιοεξαρτησιογόνων ουσιών συγκαταλέγονται στη σωματική βία που βιώνει το θύμα.

1.2.3 Φυσικές βιαιοπραγίες

Η φυσική κακοποίηση προκαλείται κυρίως όταν η γυναίκα αρνείται να δεχθεί την ψυχολογική βία. Αυτό συμβαίνει καθώς η γυναίκα είναι ανεξάρτητη και ο άνδρας δεν μπορεί να διαχειριστεί αυτή την κατάσταση. Ωστόσο, οι φυσικές βιαιοπραγίες δεν αφήνουν πίσω εμφανή σημάδια αλλά χαρακτηρίζονται ως βίαιοι από την γυναίκα-θύμα και από το περιβάλλον που την περιτριγυρίζει. Οι φυσικές βιαιοπραγίες μπορεί να προκαλούνται μία φορά ή και να υπάρχουν επαναλήψεις, στην περίπτωση όμως που το θύμα δεν καταγγείλει το γεγονός τότε οι πράξεις συνεχίζονται με περισσότερη ένταση και γίνονται όλο και πιο πολλές φορές.

Στις φυσικές βιαιοπραγίες συμπεριλαμβάνονται μια σειρά από κακώσεις και κάποιες φορές μπορούν να επιφέρουν την ανθρωποκτονία:

- σφιξίματα
- γροθιές
- δαγκώματα
- καψίματα
- κλοτσιές
- χτυπήματα με αιχμηρά αντικείμενα ακόμα και με όπλο
- στραγγαλισμοί

Αρκετές από τις κακώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, προκαλούνται κυρίως στη περιοχή της κοιλιάς, ειδικά όταν η γυναίκα είναι έγκυος ή στο πρόσωπο και τα μάτια με βασικό σκοπό να καταστρέψει την κριτική ικανότητα της γυναίκας. Με τις βίαιες πράξεις ο κυρίαρχος στόχος του θύτη είναι να χτυπήσει και να δημιουργήσει

σημάδια στη γυναίκα, να σπάσει το σωματικό «κέλυφος» της γυναίκας. όλο αυτό έχει ως αποτέλεσμα η γυναίκα να μην μπορεί να αντισταθεί στα χτυπήματα του άνδρα και πλέον παραδίδεται στον θύτη. Έρευνες που έχουν διεξαχθεί παρουσιάζουν το εξής: ότι οι γυναίκες που δέχονται ψυχολογική ή σωματική κακοποίηση εμφανίζουν προβλήματα στην υγεία τους και γι' αυτό το λόγο καταφεύγουν στην χρήση ψυχοφαρμάκων. (Λυκούδης, 2005)

1.2.4 Σεξουαλική κακοποίηση

Αποτελεί μία από τις χειρότερες μορφές κακοποίησης, κατά την οποία οι γυναίκες δυσκολεύονται να μιλήσουν. Η σεξουαλική κακοποίηση διαφέρει κατά μεγάλο βαθμό από την σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και από την σεξουαλική εκμετάλλευση. Συνήθως παρουσιάζεται μέσω του εξαναγκασμού σε επικίνδυνες και αισχρές σεξουαλικές καταστάσεις και σκοπεύει σε μια εξαναγκαστική μη επιθυμητή σεξουαλική σχέση μέσω της χρήσης απειλών. Από την σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να προκληθούν αρκετές σωματικές κακώσεις ακόμα και να μεταδοθούν σεξουαλικά νοσήματα. Συνήθως τα θύματα αυτής της μορφής βίας δεν μιλάνε και προτιμούν να το κρύβουν καθώς από παλιά αυτό αποτελεί καθήκον για την γυναίκα και δικαίωμα για τον άνδρα. Η σεξουαλική κακοποίηση εκδηλώνεται μέσω της αυταρχικότητας και του χλευασμού. (Λυκούδης, 2005)

Η βία και η κακομεταχείριση που εμφανίζεται στις σεξουαλικές σχέσεις, μεταξύ των ζευγαριών που οι σχέσεις τους δεν βρίσκονται σε ισορροπία, δείχνουν ότι με το πέρασμα του χρόνου γίνονται όλο και πιο έντονες. Στις σχέσεις του ζευγαριού δεν κυριαρχεί η τρυφερότητα αλλά η αποφυγή του συζυγικού βιασμού. Παρόλα αυτά, η νομοθεσία αρκετών χωρών δεν κάνει αποδεκτή την έννοια του συζυγικού βιασμού. Η πλειοψηφία των ανδρών πιστεύει ότι η σεξουαλική διαθεσιμότητα θα πρέπει να υπάρχει από την μεριά της γυναίκας καθώς την έχει επισφραγίσει και ο γάμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2.1 Έκταση του φαινομένου

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η πραγματική έκταση του προβλήματος της κακοποίησης δεν μπορεί να υπολογιστεί, λόγω του ότι ένας μεγάλος αριθμός κακοποιήσεων δεν αναφέρεται. Στη συνέχεια, θα παρουσιάσουμε δυο μεγάλες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, όσον αφορά την κακοποίηση απέναντι στις γυναίκες, καθώς και στοιχεία από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Αρτινοπούλου&Φαρσεδάκης, 2003)

- Έρευνα του ΚΕΘΙ

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα Οκτώβριος 2002–Απρίλιος 2003. Βασικός στόχος της έρευνας ήταν η καταγραφή των περιστατικών της ενδοοικογενειακής βίας στην ελληνική κοινωνία με θύμα τη γυναίκα και δράστη το σύζυγο/συντρόφο της. Το δείγμα αποτελούνταν από 1.200 γυναίκες, ηλικίας 18-60 ετών, οι οποίες ζούσαν σε αστικά και ημιαστικά κέντρα καθώς και σε αγροτικές περιοχές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας συμπεραίνουμε ότι οι μορφές κακοποίησης που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες από τους συζύγους/ συντρόφους τους είναι 56% λεκτική –ψυχολογική βία (προσβολές, βρισιές, περιορισμούς ή απομόνωση, απειλές), 3,5% σεξουαλική βία και 3,6% σωματική βία. Από τις γυναίκες οι οποίες ανέφεραν ότι υφίστανται σωματική κακοποίηση από τους συντρόφους τους, μόνο το 37,1% αναγνωρίζει τη συμπεριφορά αυτή ως βίαιη ενώ το 29,5% που ανέφεραν εξαναγκαστική σεξουαλική επαφή την χαρακτήριζαν ως σεξουαλική κακοποίηση.

Επιπροσθέτως, υπάρχει μεγάλη ποικιλία απόψεων σχετικά με το ποιες συμπεριφορές των συντρόφων/συζύγων τους χαρακτηρίζουν οι γυναίκες ως βίαιες. Αν και η πλειοψηφία των ερωτώμενων (60,8%) πιστεύει ότι βίαιες είναι όλες οι

καταχρηστικές συμπεριφορές κατά των γυναικών, φαίνεται να αντιμετωπίζουν ως βία συμπεριφορές που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις σωματικές βλάβες και τη σεξουαλική βία. Οι περισσότερες γυναίκες (76%) θεωρούν τη βία κατά των γυναικών ως σοβαρή εγκληματική ενέργεια, αλλά ένα χαμηλό ποσοστό (11,2%) χαρακτηρίζει την ενδο-οικογενειακή βία ως ένα μεγάλο λάθος.

Η άποψη τους απέναντι στην βία κατά των γυναικών μεταβαλλόταν ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες που ζούσαν στα αστικά κέντρα, οδηγούνταν να χαρακτηρίζουν το σύνολο των καταχρηστικών συμπεριφορών ως βίαιες σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτές που ζούσαν σε ημιαστικές ή αγροτικές περιοχές.

Οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν τη σωματική – σεξουαλική βία είναι συνήθως πάνω από 45 χρόνων, με μερική μόρφωση και μερική απασχόληση. Όσες γυναίκες βρίσκονταν σε διάσταση ανέφεραν ότι αντιμετωπίζουν συχνά κάθε μορφής βίαιης συμπεριφοράς. Όσον αφορά το χρονικό διάστημα που διαφαίνεται η καταχρηστική συμπεριφορά στην οικογένεια, το 56,2% των γυναικών που ανέφεραν ότι δέχονται οποιαδήποτε μορφή βίας, ανέφερε ότι αντιμετωπίζουν την κακομεταχείριση επί δέκα έτη και παραπάνω.

Το 32,4% των γυναικών ανέφερε ότι τραυματίστηκε από το δράστη, το 85,3% κατείχε μώλωπες και το 41,2% μόνο εκδορές. Με το πέρασμα του χρόνου υπήρξε μείωση της βίαιης συμπεριφοράς, σύμφωνα με το 21%. Από την άλλη, το 24,8% ανέφερε ότι από την τελευταία φορά δεν άλλαξε ούτε η συχνότητα ούτε η ένταση. Δεν υπήρχε χρήση αλκοόλ ή άλλων ουσιών σύμφωνα με το 61,9%. Αξίζει να αναφέρουμε ότι στην αντίδραση των γυναικών στα περιστατικά βίας υπήρξε μεγάλη διαφορά, καθώς στη δυνητική περίπτωση που συνέβαινε κάτι τέτοιο οι περισσότερες γυναίκες (66,6%) θα αντιδρούσαν δραστικά, ενώ όσες υπέστησαν βία συνήθως προσπαθούν να εναρμονίσουν το δράστη (34,3%).

Η αντιμετώπισή τους διαχωρίζεται σε σχέση με τη μορφή της βίαιης συμπεριφοράς. Οι γυναίκες που κακοποιούνται σωματικά και σεξουαλικά δρουν με γνώμονα τον χωρισμό (44,2%) ενώ οι γυναίκες που κακοποιούνται λεκτικά και ψυχολογικά (34,5%) προσπαθούν να εναρμονίσουν το σύντροφό τους. Τα παιδιά της οικογένειας μερικές φορές τυγχάνει να είναι μπροστά στα βίαια ξεσπάσματα του

συζύγου σε ποσοστό 28,4%. Η βασική αντίδραση τους είναι να καταπολεμούν τις εξάρσεις του δράστη (32,1%), άλλα τα παιδιά δείχνουν φοβισμένα από αυτό που αντικρίζουν και μένουν κλειδωμένα στο δωμάτιο τους (21,9%), ή ξεσπούν σε κλάματα (17,5%). Το 13,3% των κακοποιημένων γυναικών ήταν μάρτυρας των σκηνών βίας μεταξύ των γονέων κατά την παιδική τους ηλικία και το 11,2% ανέφερε ότι ήταν θύμα κακοποίησης στην οικογένεια κατά την παιδική τους ηλικία, με βασικό δράστη τον πατέρα.

Σχετικά με τη σύνδεση κακοποίησης στην παιδική ηλικία και μεταγενέστερης βίας, το 26,3% των γυναικών που ήταν μάρτυρες βίας μεταξύ των γονέων τους συνυπάρχουν σήμερα με ένα βίαιο σύζυγο και το 29,2% που υπήρξαν θύματα ενδοοικογενειακής συζούν με ένα βίαιο σύζυγο. Επιπροσθέτως, το 28% των γυναικών που είχαν αντιμετωπίσει βία σε παρελθοντικές σχέσεις συνεχίζουν να είναι θύματα βίας στην υπάρχουσα σχέση τους.(Αρτινοπούλου&Φαρσεδάκης, 2003).

• Έρευνα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας

Η έρευνα αυτή συντελέστηκε κατά την χρονική περίοδο 01/01/2002 έως 31/10/2006 και είχε ως θέμα της: «Ενδοοικογενειακή Βία – Δειγματοληπτική στατιστική αξιοποίηση των στοιχείων, που αφορούν στην κακοποίηση γυναικών». Η συγκεκριμένη έρευνα απευθυνόταν σε όλες τις γυναίκες που επισκέφθηκαν τα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γ.Γ.Ι. Το δείγμα τους αποτελούνταν από 1.870 περιστατικά κακοποίησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται ως εξής:

- Το (84%) των γυναικών που αντιμετώπισαν κακοποίηση και επισκέφθηκαν τα Συμβουλευτικά Κέντρα, ήταν Ελληνίδες και το 16% ήταν γυναίκες που προέρχονταν από τα Βαλκάνια. Από αυτές, το 67% των γυναικών ήταν παντρεμένες, ενώ διαζευγμένες ή σε διάσταση βρισκόταν το 21%. Το 35% των συμμετεχόντων παντρεύτηκε το δράστη ενώ είχαν παρουσιαστεί τα δείγματα βίαιης συμπεριφοράς του πριν παντρευτούν. Συμπεραίνουμε, επίσης, ότι οι σχέσεις που βασίζονται στην κακοποίηση είναι συνήθως μακροχρόνιες και διαρκούν περίπου περισσότερο από 10 χρόνια.

- Η πλειοψηφία των γυναικών ήταν απόφοιτες Δευτεροβάθμιας, Τεχνολογικής ή και Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, ενώ η μειοψηφία ήταν απόφοιτες Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, και επίσης 3 στις 10 ήταν Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τα παραπάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η γυναίκα είναι εφικτό να καταστεί θύμα βίας ανεξάρτητα από το μορφωτικό επίπεδο. Επίσης, μια γυναίκα μπορεί να είναι θύμα κακοποίησης ανεξαρτήτως της οικονομικής της κατάστασης, 6 στις 10 βρίσκονταν σε μέτρια ή καλή οικονομική κατάσταση.
- Ο κυριότερος δράστης ενδοοικογενειακής βίας, σε ποσοστό 82%, ήταν ο σύζυγος του θύματος, ενώ, σε μικρότερα ποσοστά στους δράστες συγκαταλέγονταν άτομα του οικογενειακού ή κοινωνικού περίγυρου. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, κατά προσέγγιση 6 στους 10 ήταν απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας, Τεχνολογικής ή Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης και 3 στους 10 ήταν Ανωτέρας ή Ανωτάτης Εκπαίδευσης. Από την άλλη, στην εργασιακή τους δραστηριότητα μόλις 1 στους 10 δράστες ήταν άνεργος. Τέλος, χρήση ουσιών, όπως διευκρίνισαν οι γυναίκες, δεν έκαναν οι 6 στους 10.

- **Έρευνα ΔΟΜ**

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, με στόχο να αναδείξει τις συνθήκες υπό τις οποίες βρίσκει πρόσφορο έδαφος το trafficking και άλλες πρακτικές εκμετάλλευσης, διεξήγαγε έρευνα σε δείγμα 2.387 ανθρώπων που έφτασαν στην Ευρώπη διασχίζοντας τη Μεσόγειο μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2017. Η έρευνα διενεργήθηκε σε 35 διαφορετικά σημεία σε Ελλάδα, Ιταλία, Ουγγαρία, Σερβία και ΠΓΔΜ.

Η συλλογή των στοιχείων αποτελεί τμήμα της δεύτερης φάσης των δραστηριοτήτων του Displacement Tracking Matrix (DTM) του ΔΟΜ και περιλαμβάνει στοιχεία για το trafficking και άλλες πρακτικές εκμετάλλευσης όπως και το δημογραφικό, κοινωνικό-οικονομικό, μορφωτικό κ.α. προφίλ των ερωτηθέντων αλλά και στοιχεία για το πλαίσιο και τις συνθήκες του ταξιδιού τους.

Αποτελέσματα ροών Ανατολικής Μεσογείου

Στην Ανατολική Μεσόγειο, η έρευνα διενεργήθηκε σε Ελλάδα, Ουγγαρία, Σερβία και πΓΔΜ σε δείγμα 1.221 ερωτηθέντων 54 διαφορετικών εθνικοτήτων από συνολικά 47 χώρες.

Κύρια ευρήματα:

- Ø **10%** των ερωτηθέντων απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση εμπειρία τους. Υψηλότερο ήταν το ποσοστό των γυναικών που αποκρίθηκαν θετικά – συγκριτικά με τους άντρες – αν και οι γυναίκες αποτελούν μόλις το 17% του συνόλου των ερωτηθέντων στην Ανατολική Μεσόγειο.
- Ø Ένα επιπλέον **1%** των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι συγγενικό τους πρόσωπο, με το οποίο συνταξίδευαν, αντιμετώπισε κατάσταση αντίστοιχη με όσα περιγράφονται σε κάποιον από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Ø **7%** των ερωτηθέντων αποκρίθηκε θετικά σε τουλάχιστον 2 από τους 5 δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Ø Τα υψηλότερα ποσοστά θετικής απόκρισης μεταξύ του μεταναστευτικού πληθυσμού προέρχονται από τη Συρία και το Ιράκ, με **6% και 4%** αντίστοιχα, ως προς τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Ø Τα περιστατικά, που συνδέονται με τους τέσσερις δείκτες ατομικών εμπειριών που περιλαμβάνονται στην έρευνα, φέρονται να έλαβαν χώρα κατά κύριο λόγο στην Τουρκία (84% των περιπτώσεων, κυρίως σε Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, Αϊβαλί), στην Ελλάδα (7%, κυρίως σε Αθήνα, Μυτιλήνη, Άργος) και στη Βουλγαρία (4%).

Άμεση εμπειρία ερωτηθέντων

• Άτομα που κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους:

1% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους από ενόπλους που δεν ανήκαν στις σχετικές επίσημες κρατικές αρχές. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες κατέδειξαν τη Βουλγαρία ως τη χώρα όπου κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους. Σχεδόν όλα τα περιστατικά αναφέρθηκαν από άνδρες μετανάστες. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες συχνά στερούνται την ελευθερία τους εξ' αιτίας των συμφωνιών που έχουν συνάψει με τους διακινητές. Πρόκειται για πρακτική που παρουσιάζει αυξητικές τάσεις από τη στιγμή της εφαρμογής αυστηρότερων συνοριακών ελέγχων, ιδίως μεταξύ Βουλγαρίας-Τουρκίας. Όσοι βρίσκονται στην Τουρκία περιμένοντας να μετακινηθούν περνούν κάποιο διάστημα σε τοποθεσίες υπό τον έλεγχο των διακινητών ώσπου να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις για τη συνέχιση του ταξιδιού τους.

Έχει αναφερθεί ότι μετανάστες και πρόσφυγες που δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν λύτρα διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικής εκμετάλλευσης ώστε να αποπληρώσουν τα χρέη τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα περιστατικά λαμβάνουν χώρα σε παραμεθόριες περιοχές ή αμέσως μετά το πέρασμα των συνόρων Ιράν-Τουρκίας. Τα δίκτυα των διακινητών επίσης βάζουν στο στόχαστρο μετανάστες και πρόσφυγες εγκατεστημένους στην Τουρκία, οι οποίοι πείθονται να μεταναστεύσουν εκ νέου με την υπόσχεση ασφαλούς και γρήγορου περάσματος στη δυτική Ευρώπη. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι οι διακινητές τους απαγάγουν και ζητούν λύτρα αφού λάβουν την αρχική συγκατάθεση για τη διαδικασία μετακίνησης.

• Άτομα που εργάστηκαν χωρίς αμοιβή:

9% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι εργάστηκαν, ή ότι παρείχαν υπηρεσίες σε κάποια φάση του ταξιδιού τους χωρίς να λάβουν τη συμφωνηθείσα αμοιβή. Τα περισσότερα περιστατικά συνέβησαν στην Τουρκία (90%) με τα υπόλοιπα να αναφέρονται σε Ελλάδα και Σερβία. Οι γυναίκες ανέφεραν σε μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με τους άντρες (15% έναντι 7%) ότι εργάστηκαν χωρίς αμοιβή.

• **Άτομα που εξαναγκάστηκαν να εργαστούν:**

7% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν ή να απασχοληθούν παρά τη θέλησή τους. Σχεδόν όλα τα περιστατικά έλαβαν χώρα στην Τουρκία (95%). Οι γυναίκες ανέφεραν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν σε μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με τους άντρες (15% έναντι 5%).

• **Άτομα στα οποία προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος:**

1% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι τους προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος (στους ίδιους ή σε κοντινό συγγενικό πρόσωπο). Οι γυναίκες απάντησαν κατά υψηλότερο ποσοστό θετικά σε σύγκριση με τους άντρες (3% έναντι 0,2%).

Άλλες εμπειρίες κατά μήκος της διαδρομής

• **Προσφορά μετρητών με αντάλλαγμα το αίμα, όργανα ή μέλη σώματος:**

Κανένας από τους ερωτηθέντες δεν ανέφερε ότι γνωρίζει περιπτώσεις ανθρώπων οι οποίοι προσεγγίστηκαν στη διάρκεια του ταξιδιού από άτομα που προσέφεραν μετρητά με αντάλλαγμα αίμα, όργανα ή μέλη του σώματος. Παρομοίως, κανένας από τους ερωτηθέντες δεν ανέφερε ότι εξαναγκάστηκε να δώσει αίμα, όργανα ή μέλη σώματος.

Προφίλ μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση, προσωπική τους εμπειρία.

Εθνικότητα:

Οι μετανάστες και πρόσφυγες που απάντησαν κυρίως θετικά στους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης είναι Σύριοι (6%), Ιρακινοί (4%) και Αφγανοί (2%).

Ηλικία:

Η μέση ηλικία των μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν θετικά σε τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης είναι τα 25 έτη. Η μέση ηλικία των ατόμων που απάντησαν αρνητικά είναι τα 28 έτη. Κατά μέσο όρο, τα παιδιά (14-17 ετών) απαντούν σε μικρότερο ποσοστό θετικά από ότι οι ενήλικες (7% έναντι 10%). Εντούτοις, το ποσοστό των παιδιών στο συγκεκριμένο δείγμα είναι μικρό, μόλις 2%.

Φύλο:

Κατά μέσο όρο, οι γυναίκες απάντησαν θετικά κατά υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με τους άντρες σε τουλάχιστον έναν δείκτη trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης (17% έναντι 8%). Οι γυναίκες απάντησαν θετικά κατά υψηλότερο ποσοστό και στους τέσσερις δείκτες με εξαίρεση την καταναγκαστική κράτηση.

Τρόπος ταξιδιού:

Το υψηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων δόθηκε από μετανάστες και πρόσφυγες που ταξίδευαν μόνοι (19% του συνόλου των περιστατικών), ενώ τα άτομα που ταξίδευαν σε ομάδα με μη συγγενικά τους πρόσωπα απάντησαν θετικά κατά 6%. Τα άτομα που ταξίδευαν με τουλάχιστον ένα συγγενικό τους πρόσωπο αποκρίθηκαν θετικά σε ποσοστό 3%. Τουλάχιστον οι μισοί άντρες ταξιδεύουν μόνοι (42%) και όπως ένα αρκετά χαμηλότερο ποσοστό γυναικών (18%). Οι περισσότερες γυναίκες ταξιδεύουν σε ομάδες με συγγενικά τους πρόσωπα (75%).

Διάρκεια ταξιδιού:

Οι μετανάστες και πρόσφυγες που πέρασαν 3-6 μήνες σε χώρες διέλευσης είχαν υψηλότερα ποσοστά θετικών απαντήσεων: 41%. Τα άτομα που το ταξίδι τους είχε άλλη διάρκεια αποκρίθηκε θετικά σε ποσοστό 4% με εξαίρεση όσους πέρασαν πάνω από έναν χρόνο σε χώρα διέλευσης, που αποκρίθηκαν θετικά σε ποσοστό 11%.

Δευτερογενείς μεταναστευτικές μετακινήσεις

Οι μετανάστες και πρόσφυγες που πέρασαν πάνω από έναν χρόνο σε χώρα διέλευσης πριν να φτάσουν στη χώρα όπου απάντησαν στο ερωτηματολόγιο

(δευτερογενής μετανάστευση) παρουσιάζουν παρόμοια ποσοστά με το υπόλοιπο δείγμα (9%) όσον αφορά τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.

Αποτελέσματα ροών Κεντρικής Μεσογείου

Η έρευνα διενεργήθηκε στη Σικελία, την Απουλία, τη Λομβαρδία και τη Φρίουλι-Βενέτσια Τζούλια της Ιταλίας σε δείγμα 1.602 ερωτηθέντων από 46 διαφορετικές χώρες.

Κύρια ευρήματα:

- Ø **76%** των ερωτηθέντων απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση εμπειρία τους.
- Ø Ένα επιπλέον **1%** των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι συγγενικό τους πρόσωπο, με το οποίο συνταξίδευαν, αντιμετώπισε κατάσταση αντίστοιχη με όσα περιγράφονται σε κάποιον από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Ø **49%** των ερωτηθέντων αποκρίθηκε θετικά σε τουλάχιστον 2 από τους 5 δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Ø **72%** των ερωτηθέντων υπέστησαν σωματική βία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους.
- Ø Τα υψηλότερα ποσοστά θετικής απόκρισης μεταξύ του μεταναστευτικού πληθυσμού προέρχονται από τη Σενεγάλη, τη Γκάνα, το Καμερούν, το Μπαγκλαντές και το Μάλι (αποτελούν πάνω από το 93% των θετικών απαντήσεων). Οι Πακιστανοί, οι Αφγανοί (31%) και οι Ιρακινοί (9%) είχαν το χαμηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων.
- Ø Τα περιστατικά, που συνδέονται με τους τέσσερις δείκτες των ατομικών εμπειριών που περιλαμβάνονται στην έρευνα, φέρονται να έλαβαν χώρα κατά κύριο λόγο στη Λιβύη (91% των περιπτώσεων), στην Αλγερία (2%), στην Ελλάδα (1%), στο Ιράν (1%), στο Νίγηρα (1%), τη Βουλγαρία (0,5%) και σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής.

Άμεση εμπειρία ερωτηθέντων

• Άτομα που κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους:

64% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους από ενόπλους που δεν ανήκαν στις σχετικές επίσημες κρατικές αρχές. Η πλειονότητα των περιστατικών εμπίπτουν στην κατηγορία της απαγωγής με σκοπό τα λύτρα ή σχετίζονται με την κράτηση από ενόπλους και περιορισμό κινήσεων σε κλειστούς χώρους, όπως σπίτια ή γκαράζ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μετανάστες ανέφεραν ότι είχαν πληρώσει τους διακινητές για να τους κρύψουν, ωστόσο εξαναγκάστηκαν σε περιορισμό επί μήνες με ελάχιστο φαγητό και νερό. Περισσότεροι από τους μισούς άντρες που ερωτήθηκαν (65%) και 58% των γυναικών ανέφεραν ότι κρατήθηκαν αιχμάλωτοι ή παρά τη θέλησή τους. Τα περισσότερα περιστατικά αφορούν τη Λιβύη (89%) ενώ ακολουθούν η Τουρκία και το Σουδάν. Κατά κύριο λόγο αναφέρθηκαν οι πόλεις Τρίπολη, Σαμπράθα, ΜπάνιΟουαλίντ και Σέμπχα στη Λιβύη.

• Άτομα που εργάστηκαν χωρίς αμοιβή:

49% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι εργάστηκαν ή ότι παρείχαν υπηρεσίες σε κάποια φάση του ταξιδιού τους χωρίς να λάβουν τη συμφωνηθείσα αμοιβή. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν συχνά ότι η απλήρωτη εργασία συνέβαινε υπό την απειλή όπλου (εργοδότης, μεσίτης) ή συνδεόταν με την απελευθέρωσή τους ενώ βρίσκονταν σε συνθήκες κράτησης από ομάδες ενόπλων. Οι πιο συχνά αναφερόμενοι τομείς πιθανής εκμετάλλευσης είναι οι υπηρεσίες καθαριότητας, κηπουρικής και οικιακών, οι κατασκευές και οι μεταποιήσεις, η γεωργία και οι μεταφορές. Οι περισσότερες αναφορές σε απλήρωτη εργασία αφορούν τη Λιβύη (91%) και σε μικρότερο βαθμό στην Αλγερία (4,5%) και την Ελλάδα (1%).

• Άτομα που εξαναγκάστηκαν να εργαστούν:

36% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν ή να απασχοληθούν παρά τη θέλησή τους. Σχεδόν όλα τα περιστατικά έλαβαν χώρα στη Λιβύη (97%, ιδίως σε Τρίπολη, Σαμπράθα, Σεμπχά, ΜπάνιΟουαλίντ, Ζαουΐγια και Μπρακ) με άλλα περιστατικά να αναφέρονται επίσης σε Αλγερία και Νίγηρα. Οι

υπηρεσίες καθαριότητας και κηπουρικής, οι κατασκευές και η γεωργία είναι οι τομείς πιθανής εκμετάλλευσης που αναφέρονται συχνότερα.

• **Άτομα στα οποία προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος:**

0,4% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι τους προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος (στους ίδιους ή σε κοντινό συγγενικό πρόσωπο). Είναι ο μοναδικός δείκτης όπου οι γυναίκες απάντησαν θετικά σε υψηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με τους άντρες (1,5% έναντι 0,3%).

• **Άτομα που υπέστησαν σωματική βία:**

72% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι υπέστησαν σωματική βία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους. Οι υπόλοιποι (15%) δεν υπέστησαν βία ή αρνήθηκαν να απαντήσουν (1%) ή δεν τους έγινε η ερώτηση καθώς κρίθηκε πολύ ευαίσθητη για συγκεκριμένους ερωτηθέντες (12%). Υψηλότερο ποσοστό ανδρών (73%) από ό,τι γυναικών (50%) απάντησαν θετικά. Σχεδόν τα τρία τέταρτα του συνόλου των περιστατικών αφορούν τη Λιβύη (π.χ. Τρίπολη, Σαμπράθα, Σεμπχά, ΜπάνιΟυαλίντ, Ζαουΐγια) ενώ ακολουθούν η Βουλγαρία (Σόφια), το Ιράν (Τεχεράνη) και άλλες χώρες σε Βαλκάνια και Μέση Ανατολή. Εκτός από τις προαναφερθείσες περιοχές, οι ερωτηθέντες ανέφεραν περιστατικά που έλαβαν χώρα σε Τουρκία (Κωνσταντινούπολη), Ελλάδα (Αθήνα), Ιράν (Σιράζ) και Ουγγαρία (Βουδαπέστη).

Άλλες εμπειρίες κατά μήκος της διαδρομής

• **Προσφορά μετρητών με αντάλλαγμα το αίμα, όργανα ή μέλη σώματος:**

1,75% των ερωτηθέντων ανέφερε περιπτώσεις ατόμων που προσεγγίστηκαν, κατά μήκος της διαδρομής, από άτομα που προσέφεραν μετρητά με αντάλλαγμα αίμα, όργανα ή μέλη του σώματος. Παρομοίως, κανένας από τους ερωτηθέντες δεν ανέφερε ότι εξαναγκάστηκε να δώσει αίμα, όργανα ή μέλη σώματος.

• **Άτομα που εξαναγκάστηκαν να δώσουν αίμα, όργανα ή μέλη σώματος**

1,5% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι γνωρίζουν περιστατικά κατά μήκος της διαδρομής όπου άνθρωποι εξαναγκάστηκαν να δώσουν αίμα, όργανα ή μέλη χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Οι περιπτώσεις λαθρεμπορίου ανθρωπίνων οργάνων αναφέρθηκαν κατά κύριο λόγο στη Λιβύη (72%) ενώ ακολουθούν η Αίγυπτος (7%) και η Βουλγαρία (7%).

• **Απειλή σεξουαλικής βίας**

26% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι γνώριζαν περίπτωση ατόμου με το οποίο συνταξίδευαν που απειλήθηκε με σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Οι υπόλοιποι δεν είχαν τέτοια εμπειρία (46%), δεν γνώριζαν (8%), αρνήθηκαν να απαντήσουν (1%) ή δεν τους έγινε η ερώτηση καθώς κρίθηκε ιδιαίτερα ευαίσθητη για τους ερωτηθέντες (19%). Το ποσοστό των αναφορών από γυναίκες είναι ελαφρώς μεγαλύτερο (32%) σε σύγκριση με τους άντρες (26%). Τα περιστατικά αφορούν τη Λιβύη (Σαμπράθα, Σεμπχά, ΜπάνιΟυαλίντ, Τρίπολη) στο 95% των περιπτώσεων ενώ ακολουθεί ο Νίγηρας (2%, ιδίως στην έρημο στη διαδρομή που οδηγεί στη Λιβύη) και η Αλγερία (1%).

Το προφίλ των μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση, προσωπική τους εμπειρία.

Εθνικότητα:

Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες από Σενεγάλη, Γκάνα και Καμερούν απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες πρακτικών εκμετάλλευσης (πάνω από 97%) ενώ ακολουθούν μετανάστες και πρόσφυγες από άλλες χώρες της Δυτικής Αφρικής, το Μπαγκλαντές, το Σουδάν και τη Σομαλία (μεταξύ 89% και 94%). Πολλοί άνθρωποι από την Ερυθραία, το Μαρόκο και τη Νιγηρία απάντησαν θετικά στο 86% των περιπτώσεων ενώ ακολουθούν οι Πακιστανοί (32%), οι Αφγανοί (31%) και οι Ιρακινοί (9%).

Ηλικία:

Η μέση ηλικία μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν θετικά σε τουλάχιστον έναν από τους πέντε δείκτες είναι τα 23 έτη. Η μέση ηλικία όσων δεν απάντησαν θετικά ως προς τις πρακτικές εκμετάλλευσης είναι τα 27 έτη. Κατά μέσο όρο, τα παιδιά (ηλικίας 14-17) απάντησαν σε υψηλότερο ποσοστό θετικά σε σχέση με τους ενήλικες (91% έναντι 47%).

Φύλο:

Κατά μέσο όρο, οι θετικές απαντήσεις δόθηκαν κυρίως από άνδρες (77%) από ό,τι γυναίκες (67%). Η διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι ιδιαιτέρως μεγάλη στην περίπτωση της απλήρωτης εργασίας (51% έναντι 14%), της καταναγκαστικής εργασίας (36% έναντι 15%) ενώ μικρότερη ήταν η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων στις περιπτώσεις κράτησης (65% έναντι 58%). Αξιοσημείωτη εξαίρεση αποτελεί η πρόταση για προσυμφωνημένο γάμο, όπου οι γυναίκες παρουσιάζουν ποσοστό 1,5% σε σύγκριση με 0,3% μεταξύ ανδρών.

Όσον αφορά τις εμπειρίες που παρατηρήθηκαν κατά τη διαδρομή, οι περιπτώσεις που υποδεικνύουν λαθρεμπόριο ανθρωπίνων οργάνων αναφέρονται εξίσου από άνδρες και γυναίκες, ενώ όσον αφορά τη σεξουαλική βία οι αναφορές των γυναικών υπερτερούν των ανδρών (32% έναντι 26%).

Τρόπος ταξιδιού:

Το υψηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων δόθηκε από μετανάστες και πρόσφυγες που ταξίδευαν μόνοι, 76% του συνόλου των περιστατικών, ενώ τα άτομα που ταξίδευαν σε ομάδα με μη συγγενικά τους πρόσωπα απάντησαν θετικά κατά 67%. Ενώ το 86% των ανδρών ταξίδεψαν μόνοι, οι γυναίκες ταξίδεψαν κυρίως σε ομάδες με συγγενικά τους πρόσωπα (47%).

Διάρκεια ταξιδιού

Όσο μεγαλύτερη η περίοδος διαμονής σε χώρα διέλευσης, τόσο μεγαλύτερο και το ποσοστό θετικών απαντήσεων σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες πρακτικών εκμετάλλευσης. Οι μετανάστες και πρόσφυγες που πέρασαν λιγότερο από έναν μήνα σε χώρα διέλευσης απάντησαν θετικά στο 31% των περιπτώσεων, ενώ όσοι πέρασαν πάνω από τρεις μήνες αποκρίθηκαν θετικά στο 82-86% των

περιπτώσεων. Οι μετανάστες που δεν παρέμειναν σε χώρα διέλευσης γιατί ταξίδεψαν απ' ευθείας από τη χώρα καταγωγής τους στη χώρα όπου ερωτήθηκαν, επίσης απάντησαν θετικά στο 86% των περιπτώσεων.

Δευτερογενείς μεταναστευτικές μετακινήσεις

72% των μεταναστών και προσφύγων που πέρασαν πάνω από έναν χρόνο σε χώρα διαφορετική από αυτή της καταγωγής τους, πριν να φτάσουν στην Ιταλία (δευτερογενής μετανάστευση) αποκρίθηκαν θετικά σε έναν από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης σε σύγκριση με 79% του υπόλοιπου δείγματος. Όσοι προχώρησαν σε δευτερογενή μετανάστευση ξεκίνησαν από τη Λιβύη στο 53% των περιπτώσεων, ενώ ακολουθούν η Γερμανία (18%), η Αλγερία (6%), η Αυστρία, η Ελλάδα, η Γαλλία, το Σουδάν και η Δανία. Οι μετανάστες και πρόσφυγες που ξεκίνησαν από ευρωπαϊκές χώρες ερωτήθηκαν στο βορρά της Ιταλίας – πρόκειται για περιπτώσεις που μετακινήθηκαν στην Ιταλία στο πλαίσιο του κανονισμού του Δουβλίνου. 24% των Πακιστανών, 8% των Νιγηριανών και των Γκανέζων ξεκίνησαν από χώρα διαφορετική από όπου κατάγονται.

2.2 Η κακοποίηση γυναικών στην Ελλάδα

Η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση και συμμετέχει και αυτή σε αυτό το παιχνίδι της σιωπής όσον αφορά το θέμα της βίας κατά των γυναικών. Το θέμα σπανίως φτάνει στην επιφάνεια και ακόμη πιο σπάνια οργανώνονται σχετικές δράσεις ή εκδηλώσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και δραστηριοποίησης. Σύμφωνα με στοιχεία του Κέντρου Κοινωνικής Υποστήριξης Γυναικών (Κ.Κ.Υ.Γ.), το οποίο αποτελεί μία μη κυβερνητική οργάνωση με έδρα τη Θεσσαλονίκη, από το Νοέμβριο του 1998 μέχρι τον περασμένο Οκτώβριο 1.061 γυναίκες ζήτησαν τη βοήθεια του Κέντρου. Οι γυναίκες που υφίστανται βία και έκαναν χρήση των υπηρεσιών του Κ.Κ.Υ.Γ. ήταν έγγαμες (σε ποσοστό 66,9%), άνεργες (55,8%), απόφοιτες Λυκείου (26,5%), ενώ ο μέσος όρος ηλικίας τους ήταν 40,3 έτη. Το 79,4% είχε υποστεί βία από το σύζυγο ή το σύντροφό τους.

Στη χώρα μας, επίσης, υπάρχει μεγάλη έλλειψη πραγματοποίησης ερευνών, γεγονός που αποδεικνύει πως το φαινόμενο της κακοποίησης δεν έχει μελετηθεί

πλήρως. Οι ελάχιστες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα μας διαθέτουν αποτελέσματα από τα οποία φαίνεται ότι το φαινόμενο έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και στις Ελληνικές οικογένειες. (Στάμου, 2005)

Στην Ελλάδα η τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 έχει δεχθεί παραπάνω από 20.000 κλήσεις στα 4,5 χρόνια λειτουργίας της. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν το 2014 σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε με θέμα « Βία κατά των γυναικών» ,από την υπεύθυνη του έργου Κατερίνα Δρούγα, στο κέντρο ερευνών για θέματα Ισότητας , απέδειξαν ότι τα συμβουλευτικά κέντρα φιλοξένησαν 4.000 γυναίκες από τον Απρίλιο του 2012 έως το Σεπτέμβριο του 2014 εκ των οποίων οι περισσότερες ήταν Ελληνίδες σε ποσοστό 85%. Το 26% των γυναικών είναι απόφοιτες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 46% έγγαμες με παιδιά, 52% άνεργες οι οποίες, κακοποιούνται από τον σύντροφο τους. Το 80% δέχεται ενδοοικογενειακή βία, το 3% σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας και 11% αποτελούνται από ευπαθείς ομάδες.

Στην έρευνα για την φυλετική βία κατά των γυναικών που συντελέστηκε από την EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS (FRA) το 2010, η φυλετική βία κατά των γυναικών παρουσιάζεται σε παγκόσμιο επίπεδο, επηρεάζοντας τις ζωές των θυμάτων, τις οικογένειες, τις κοινότητες των ατόμων αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ανάγκη για την αντιμετώπιση του προβλήματος συνεχίζει να μένει στάσιμη λόγω της έλλειψης δεδομένων, τα οποία και παρουσιάζουν παράλληλη διαχρονική ποιότητα. Λόγω αυτού, λοιπόν, το ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ αποφάσισε να επιλύσει το πρόβλημα συλλέγοντας δεδομένα για την αντιμετώπιση της βίας τα οποία θα παρουσιάζουν ομοιότητες μεταξύ τους. Στη συγκεκριμένη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον οργανισμό FRA, από το 2010 έως το 2014 έλαβαν μέρος 42.000 γυναίκες ηλικίας από 18 έως 74 ετών από 28 Ευρωπαϊκά κράτη μέλη της Ευρώπης.

Η έρευνα συμπεριελάμβανε συνεντεύξεις με περίπου 1500 γυναίκες σε κάθε διαφορετική χώρα. Οι συνεντεύξεις αφορούσαν τα καθημερινά βιώματα βίας που έβλεπαν ή βίωναν οι γυναίκες, εξετάζοντας ακόμα και τις παιδικές εμπειρίες των γυναικών σε θέματα βίας. Η έρευνα λόγω της ποικιλότητας των μορφών βίας δεν στάθηκε δυνατό να μετρήσει με ακρίβεια την εμφάνιση των διαφορετικών μορφών βίας στην καθημερινότητα των γυναικών, ωστόσο το σημαντικό ήταν ότι τα δεδομένα

που συλλέχθηκαν βοήθησαν στην εντόπιση συγκεκριμένων παραγόντων όπως, την ηλικία, την καταγωγή, το επίπεδο εκπαίδευσης και την εργασία, τα οποία κατείχαν σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση ή απουσία των βίαιων πράξεων απέναντι σε μια γυναίκα.

Στην ίδια έρευνα περιλαμβάνονται και περιπτώσεις βίας κατά γυναικών στην παιδική ηλικία (κάτω των 15 ετών). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, το 23% των γυναικών στην Ελλάδα -έναντι 33% στην Ε.Ε.- είχε εμπειρίες σωματικής ή ψυχολογικής βίας κατά την παιδική ηλικία από κάποιον ενήλικα. Το 5% των γυναικών στην Ελλάδα -έναντι 12% στην Ε.Ε.- είχε εμπειρίες σεξουαλικής βίας κατά την παιδική ηλικία, οι μισές εκ των οποίων προέρχονταν από άνδρες που δεν γνώριζαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 67% των γυναικών δεν κατήγγειλε, στην αστυνομία ή άλλη οργάνωση, το πιο σοβαρό περιστατικό βίας από σύντροφο. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη έρευνα που έχει διεξαχθεί μέχρι σήμερα παγκοσμίως, για τη βία κατά των γυναικών (FRA,2010-2014).

❖ Έρευνα ΔΟΜ για σωματεμπορία

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, με στόχο να αναδείξει τις συνθήκες υπό τις οποίες βρίσκει πρόσφορο έδαφος το trafficking και άλλες πρακτικές εκμετάλλευσης, διεξήγαγε έρευνα σε δείγμα 2.387 ανθρώπων που έφτασαν στην Ευρώπη διασχίζοντας τη Μεσόγειο μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2017. Η έρευνα διενεργήθηκε σε 35 διαφορετικά σημεία σε Ελλάδα, Ιταλία, Ουγγαρία, Σερβία και πΓΔΜ.

Η συλλογή των στοιχείων αποτελεί τμήμα της δεύτερης φάσης των δραστηριοτήτων του DisplacementTrackingMatrix (DTM) του ΔΟΜ και περιλαμβάνει στοιχεία για το trafficking και άλλες πρακτικές εκμετάλλευσης όπως και το δημογραφικό, κοινωνικό-οικονομικό, μορφωτικό κ.α. προφίλ των ερωτηθέντων αλλά και στοιχεία για το πλαίσιο και τις συνθήκες του ταξιδιού τους.

Αποτελέσματα ροών Ανατολικής Μεσογείου

Στην Ανατολική Μεσόγειο, η έρευνα διενεργήθηκε σε Ελλάδα, Ουγγαρία, Σερβία και πΓΔΜ σε δείγμα 1.221 ερωτηθέντων 54 διαφορετικών εθνικοτήτων από συνολικά 47 χώρες.

Κύρια ευρήματα:

- 10% των ερωτηθέντων απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση εμπειρία τους. Υψηλότερο ήταν το ποσοστό των γυναικών που αποκρίθηκαν θετικά – συγκριτικά με τους άντρες – αν και οι γυναίκες αποτελούν μόλις το 17% του συνόλου των ερωτηθέντων στην Ανατολική Μεσόγειο.
- Ένα επιπλέον 1% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι συγγενικό τους πρόσωπο, με το οποίο συνταξίδευαν, αντιμετώπισε κατάσταση αντίστοιχη με όσα περιγράφονται σε κάποιον από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- 7% των ερωτηθέντων αποκρίθηκε θετικά σε τουλάχιστον 2 από τους 5 δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Τα υψηλότερα ποσοστά θετικής απόκρισης μεταξύ του μεταναστευτικού πληθυσμού προέρχονται από τη Συρία και το Ιράκ, με 6% και 4% αντίστοιχα, ως προς τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- Τα περιστατικά, που συνδέονται με τους τέσσερις δείκτες ατομικών εμπειριών που περιλαμβάνονται στην έρευνα, φέρονται να έλαβαν χώρα κατά κύριο λόγο στην Τουρκία (84% των περιπτώσεων, κυρίως σε Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, Αϊβαλί), στην Ελλάδα (7%, κυρίως σε Αθήνα, Μυτιλήνη, Άργος) και στη Βουλγαρία (4%).

Άμεση εμπειρία ερωτηθέντων

• Άτομα που κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους:

1% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους από ενόπλους που δεν ανήκαν στις σχετικές επίσημες κρατικές αρχές. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες κατέδειξαν τη Βουλγαρία ως τη χώρα όπου κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους. Σχεδόν όλα τα περιστατικά αναφέρθηκαν από άνδρες μετανάστες.

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες συχνά στερούνται την ελευθερία τους εξ αιτίας των συμφωνιών που έχουν συνάψει με τους διακινητές. Πρόκειται για πρακτική που παρουσιάζει αυξητικές τάσεις από τη στιγμή της εφαρμογής αυστηρότερων συνοριακών ελέγχων, ιδίως μεταξύ Βουλγαρίας-Τουρκίας. Όσοι βρίσκονται στην Τουρκία περιμένοντας να μετακινηθούν περνούν κάποιο διάστημα σε τοποθεσίες υπό τον έλεγχο των διακινητών ώσπου να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις για τη συνέχιση του ταξιδιού τους. Έχει αναφερθεί ότι μετανάστες και

πρόσφυγες που δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν λύτρα διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικής εκμετάλλευσης ώστε να αποπληρώσουν τα χρέη τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα περιστατικά λαμβάνουν χώρα σε παραμεθόριες περιοχές ή αμέσως μετά το πέρασμα των συνόρων Ιράν-Τουρκίας. Τα δίκτυα των διακινητών επίσης βάζουν στο στόχαστρό μετανάστες και πρόσφυγες εγκατεστημένους στην Τουρκία, οι οποίοι πείθονται να μεταναστεύσουν εκ νέου με την υπόσχεση ασφαλούς και γρήγορου περάσματος στη δυτική Ευρώπη. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι οι διακινητές τους απαγάγουν και ζητούν λύτρα αφού λάβουν την αρχική συγκατάθεση για τη διαδικασία μετακίνησης.

• **Άτομα που εργάστηκαν χωρίς αμοιβή:**

9% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι εργάστηκαν ή ότι παρείχαν υπηρεσίες σε κάποια φάση του ταξιδιού τους χωρίς να λάβουν τη συμφωνηθείσα αμοιβή. Τα περισσότερα περιστατικά συνέβησαν στην Τουρκία (90%) με τα υπόλοιπα να αναφέρονται σε Ελλάδα και Σερβία. Οι γυναίκες ανέφεραν σε μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με τους άντρες (15% έναντι 7%) ότι εργάστηκαν χωρίς αμοιβή.

• **Άτομα που εξαναγκάστηκαν να εργαστούν:**

7% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν ή να απασχοληθούν παρά τη θέλησή τους. Σχεδόν όλα τα περιστατικά έλαβαν χώρα στην Τουρκία (95%). Οι γυναίκες ανέφεραν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν σε μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με τους άντρες (15% έναντι 5%).

• **Άτομα στα οποία προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος:**

1% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι τους προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος (στους ίδιους ή σε κοντινό συγγενικό πρόσωπο). Οι γυναίκες απάντησαν κατά υψηλότερο ποσοστό θετικά σε σύγκριση με τους άντρες (3% έναντι 0,2%).

Άλλες εμπειρίες κατά μήκος της διαδρομής

• **Προσφορά μετρητών με αντάλλαγμα το αίμα, όργανα ή μέλη σώματος:**

Κανένας από τους ερωτηθέντες δεν ανέφερε ότι γνωρίζει περιπτώσεις ανθρώπων οι οποίοι προσεγγίστηκαν στη διάρκεια του ταξιδιού από άτομα που προσέφεραν μετρητά με αντάλλαγμα αίμα, όργανα ή μέλη του σώματος. Παρομοίως, κανένας από

τους ερωτηθέντες δεν ανέφερε ότι εξαναγκάστηκε να δώσει αίμα, όργανα ή μέλη σώματος.

Προφίλ μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση, προσωπική τους εμπειρία.

Εθνικότητα:

Οι μετανάστες και πρόσφυγες που απάντησαν κυρίως θετικά στους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης είναι Σύριοι (6%), Ιρακινοί (4%) και Αφγανοί (2%).

Ηλικία:

Η μέση ηλικία μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν θετικά σε τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης είναι τα 25 έτη. Η μέση ηλικία των ατόμων που απάντησαν αρνητικά είναι τα 28 έτη. Κατά μέσο όρο, τα παιδιά (14-17 ετών) απαντούν σε μικρότερο ποσοστό θετικά από ότι οι ενήλικες (7% έναντι 10%). Εντούτοις, το ποσοστό των παιδιών στο συγκεκριμένο δείγμα είναι μικρό, μόλις 2%.

Φύλο:

Κατά μέσο όρο, οι γυναίκες απάντησαν θετικά κατά υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με τους άντρες σε τουλάχιστον έναν δείκτη trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης (17% έναντι 8%). Οι γυναίκες απάντησαν θετικά κατά υψηλότερο ποσοστό και στους τέσσερις δείκτες με εξαίρεση την καταναγκαστική κράτηση.

Τρόπος ταξιδιού:

Το υψηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων δόθηκε από μετανάστες και πρόσφυγες που ταξίδευαν μόνοι (19% του συνόλου των περιστατικών), ενώ τα άτομα που ταξίδευαν σε ομάδα με μη συγγενικά τους πρόσωπα απάντησαν θετικά κατά 6%.

Τα άτομα που ταξίδευαν με τουλάχιστον ένα συγγενικό τους πρόσωπο αποκρίθηκαν θετικά σε ποσοστό 3%. Τουλάχιστον οι μισοί άντρες ταξιδεύουν μόνοι (42%) και όπως ένα αρκετά χαμηλότερο ποσοστό γυναικών (18%). Οι περισσότερες γυναίκες ταξιδεύουν σε ομάδες με συγγενικά τους πρόσωπα (75%).

Διάρκεια ταξιδιού:

Οι μετανάστες και πρόσφυγες που πέρασαν 3-6 μήνες σε χώρες διέλευσης είχαν υψηλότερα ποσοστά θετικών απαντήσεων: 41%. Τα άτομα που το ταξίδι τους είχε άλλη διάρκεια αποκρίθηκε θετικά σε ποσοστό 4% με εξαίρεση όσους πέρασαν πάνω από έναν χρόνο σε χώρα διέλευσης, που αποκρίθηκαν θετικά σε ποσοστό 11%.

Δευτερογενείς μεταναστευτικές μετακινήσεις

Οι μετανάστες και πρόσφυγες που πέρασαν πάνω από έναν χρόνο σε χώρα διέλευσης πριν να φτάσουν στη χώρα όπου απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (δευτερογενής μετανάστευση) παρουσιάζουν παρόμοια ποσοστά με το υπόλοιπο δείγμα (9%) όσον αφορά τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.

Αποτελέσματα ροών Κεντρικής Μεσογείου

Η έρευνα διενεργήθηκε στη Σικελία, την Απουλία, τη Λομβαρδία και τη Φριουλι-Βενέτσια Τζούλια της Ιταλίας σε δείγμα 1.602 ερωτηθέντων από 46 διαφορετικές χώρες.

Κύρια ευρήματα:

- 76% των ερωτηθέντων απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση εμπειρία τους.
- Ένα επιπλέον 1% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι συγγενικό τους πρόσωπο, με το οποίο συνταξίδευαν, αντιμετώπισε κατάσταση αντίστοιχη με όσα περιγράφονται σε κάποιον από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.
- 49% των ερωτηθέντων αποκρίθηκε θετικά σε τουλάχιστον 2 από τους 5 δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης.

- 72% των ερωτηθέντων υπέστησαν σωματική βία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους.
- Τα υψηλότερα ποσοστά θετικής απόκρισης μεταξύ του μεταναστευτικού πληθυσμού προέρχονται από τη Σενεγάλη, τη Γκάνα, το Καμερούν, το Μπαγκλαντές και το Μάλι (αποτελούν πάνω από το 93% των θετικών απαντήσεων). Οι Πακιστανοί, οι Αφγανοί (31%) και οι Ιρακινοί (9%) είχαν το χαμηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων.
- Τα περιστατικά, που συνδέονται με τους τέσσερις δείκτες των ατομικών εμπειριών που περιλαμβάνονται στην έρευνα, φέρονται να έλαβαν χώρα κατά κύριο λόγο στη Λιβύη (91% των περιπτώσεων), στην Αλγερία (2%), στην Ελλάδα (1%), στο Ιράν (1%), στο Νίγηρα (1%), τη Βουλγαρία (0,5%) και σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής.

Άμεση εμπειρία ερωτηθέντων

• Άτομα που κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους:

64% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, κρατήθηκαν παρά τη θέλησή τους από ενόπλους που δεν ανήκαν στις σχετικές επίσημες κρατικές αρχές. Η πλειονότητα των περιστατικών emπίπτουν στην κατηγορία της απαγωγής με σκοπό τα λύτρα ή σχετίζονται με την κράτηση από ενόπλους και περιορισμό κινήσεων σε κλειστούς χώρους, όπως σπίτια ή γκαράζ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μετανάστες ανέφεραν ότι είχαν πληρώσει τους διακινητές για να τους κρύψουν, ωστόσο εξαναγκάστηκαν σε περιορισμό επί μήνες με ελάχιστο φαγητό και νερό. Περισσότεροι από τους μισούς άντρες που ερωτήθηκαν (65%) και 58% των γυναικών ανέφεραν ότι κρατήθηκαν αιχμάλωτοι ή παρά τη θέλησή τους. Τα περισσότερα περιστατικά αφορούν τη Λιβύη (89%) ενώ ακολουθούν η Τουρκία και το Σουδάν. Κατά κύριο λόγο αναφέρθηκαν οι πόλεις Τρίπολη, Σαμπράθα, ΜπάνιΟουαλίντ και Σέμπχα στη Λιβύη.

• Άτομα που εργάστηκαν χωρίς αμοιβή:

49% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι εργάστηκαν ή ότι παρείχαν υπηρεσίες σε κάποια φάση του ταξιδιού τους χωρίς να λάβουν τη συμφωνηθείσα αμοιβή. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν συχνά ότι η απλήρωτη εργασία συνέβαινε υπό την απειλή όπλου (εργοδότης, μεσίτης) ή συνδεόταν με την απελευθέρωσή τους ενώ βρίσκονταν σε συνθήκες κράτησης από ομάδες ενόπλων. Οι πιο συχνά αναφερόμενοι τομείς

πιθανής εκμετάλλευσης είναι οι υπηρεσίες καθαριότητας, κηπουρικής και οικιακών, οι κατασκευές και οι μεταποιήσεις, η γεωργία και οι μεταφορές. Οι περισσότερες αναφορές σε απλήρωτη εργασία αφορούν τη Λιβύη (91%) και σε μικρότερο βαθμό στην Αλγερία (4,5%) και την Ελλάδα (1%).

• Άτομα που εξαναγκάστηκαν να εργαστούν:

36% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι εξαναγκάστηκαν να εργαστούν ή να απασχοληθούν παρά τη θέλησή τους. Σχεδόν όλα τα περιστατικά έλαβαν χώρα στη Λιβύη (97%, ιδίως σε Τρίπολη, Σαμπράθα, Σεμπχά, ΜπάνιΟουαλίτ, Ζαουΐγια και Μπρακ) με άλλα περιστατικά να αναφέρονται επίσης σε Αλγερία και Νίγηρα. Οι υπηρεσίες καθαριότητας και κηπουρικής, οι κατασκευές και η γεωργία είναι οι τομείς πιθανής εκμετάλλευσης που αναφέρονται συχνότερα.

• Άτομα στα οποία προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος:

0,4% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι τους προτάθηκε προσυμφωνημένος γάμος (στους ίδιους ή σε κοντινό συγγενικό πρόσωπο). Είναι ο μοναδικός δείκτης όπου οι γυναίκες απάντησαν θετικά σε υψηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με τους άντρες (1,5% έναντι 0,3%).

• Άτομα που υπέστησαν σωματική βία:

72% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι υπέστησαν σωματική βία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους. Οι υπόλοιποι (15%) δεν υπέστησαν βία ή αρνήθηκαν να απαντήσουν (1%) ή δεν τους έγινε η ερώτηση καθώς κρίθηκε πολύ ευαίσθητη για συγκεκριμένους ερωτηθέντες (12%). Υψηλότερο ποσοστό ανδρών (73%) από ό,τι γυναικών (50%) απάντησαν θετικά. Σχεδόν τα τρία τέταρτα του συνόλου των περιστατικών αφορούν τη Λιβύη (π.χ. Τρίπολη, Σαμπράθα, Σεμπχά, ΜπάνιΟουαλίτ, Ζαουΐγια) ενώ ακολουθούν η Βουλγαρία (Σόφια), το Ιράν (Τεχεράνη) και άλλες χώρες σε Βαλκάνια και Μέση Ανατολή. Εκτός από τις προαναφερθείσες περιοχές, οι ερωτηθέντες ανέφεραν περιστατικά που έλαβαν χώρα σε Τουρκία (Κωνσταντινούπολη), Ελλάδα (Αθήνα), Ιράν (Σιράζ) και Ουγγαρία (Βουδαπέστη).

Άλλες εμπειρίες κατά μήκος της διαδρομής

• Προσφορά μετρητών με αντάλλαγμα το αίμα, όργανα ή μέλη σώματος:

1,75% των ερωτηθέντων ανέφερε περιπτώσεις ατόμων που προσεγγίστηκαν, κατά μήκος της διαδρομής, από άτομα που προσέφεραν μετρητά με αντάλλαγμα αίμα, όργανα ή μέλη του σώματος. Παρομοίως, κανένας από τους ερωτηθέντες δεν ανέφερε ότι εξαναγκάστηκε να δώσει αίμα, όργανα ή μέλη σώματος.

• Άτομα που εξαναγκάστηκαν να δώσουν αίμα, όργανα ή μέλη σώματος:

1,5% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι γνωρίζουν περιστατικά κατά μήκος της διαδρομής όπου άνθρωποι εξαναγκάστηκαν να δώσουν αίμα, όργανα ή μέλη χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Οι περιπτώσεις λαθρεμπορίου ανθρωπίνων οργάνων αναφέρθηκαν κατά κύριο λόγο στη Λιβύη (72%) ενώ ακολουθούν η Αίγυπτος (7%) και η Βουλγαρία (7%).

• Απειλή σεξουαλικής βίας:

26% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι γνώριζαν περίπτωση ατόμου με το οποίο συνταξίδευαν που απειλήθηκε με σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Οι υπόλοιποι δεν είχαν τέτοια εμπειρία (46%), δεν γνώριζαν (8%), αρνήθηκαν να απαντήσουν (1%) ή δεν τους έγινε η ερώτηση καθώς κρίθηκε ιδιαίτερα ευαίσθητη για τους ερωτηθέντες (19%). Το ποσοστό των αναφορών από γυναίκες είναι ελαφρώς μεγαλύτερο (32%) σε σύγκριση με τους άντρες (26%). Τα περιστατικά αφορούν τη Λιβύη (Σαμπράθα, Σεμπχά, ΜπάνιΟυαλίτ, Τρίπολη) στο 95% των περιπτώσεων ενώ ακολουθεί ο Νίγηρας (2%, ιδίως στην έρημο στη διαδρομή που οδηγεί στη Λιβύη) και η Αλγερία (1%).

Το προφίλ των μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης με βάση την άμεση, προσωπική τους εμπειρία.

Εθνικότητα:

Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες από Σενεγάλη, Γκάνα και Καμερούν απάντησαν «ναι» σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες πρακτικών εκμετάλλευσης (πάνω από

97%) ενώ ακολουθούν μετανάστες και πρόσφυγες από άλλες χώρες της Δυτικής Αφρικής, το Μπαγκλαντές, το Σουδάν και τη Σομαλία (μεταξύ 89% και 94%). Πολλοί άνθρωποι από την Ερυθραία, το Μαρόκο και τη Νιγηρία απάντησαν θετικά στο 86% των περιπτώσεων ενώ ακολουθούν οι Πακιστανοί (32%), οι Αφγανοί (31%) και οι Ιρακινοί (9%).

Ηλικία:

Η μέση ηλικία μεταναστών και προσφύγων που απάντησαν θετικά σε τουλάχιστον έναν από τους πέντε δείκτες είναι τα 23 έτη. Η μέση ηλικία όσων δεν απάντησαν θετικά ως προς τις πρακτικές εκμετάλλευσης είναι τα 27 έτη. Κατά μέσο όρο, τα παιδιά (ηλικίας 14-17) απάντησαν σε υψηλότερο ποσοστό θετικά σε σχέση με τους ενήλικες (91% έναντι 47%).

Φύλο:

Κατά μέσο όρο, οι θετικές απαντήσεις δόθηκαν κυρίως από άνδρες (77%) από ό,τι γυναίκες (67%). Η διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι ιδιαίτερος μεγάλη στην περίπτωση της απλήρωτης εργασίας (51% έναντι 14%), της καταναγκαστικής εργασίας (36% έναντι 15%) ενώ μικρότερη ήταν η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων στις περιπτώσεις κράτησης (65% έναντι 58%). Αξιοσημείωτη εξαίρεση αποτελεί η πρόταση για προσυμφωνημένο γάμο, όπου οι γυναίκες παρουσιάζουν ποσοστό 1,5% σε σύγκριση με 0,3% μεταξύ ανδρών.

Όσον αφορά τις εμπειρίες που παρατηρήθηκαν κατά τη διαδρομή, οι περιπτώσεις που υποδεικνύουν λαθρεμπόριο ανθρωπίνων οργάνων αναφέρονται εξίσου από άνδρες και γυναίκες, ενώ όσον αφορά τη σεξουαλική βία οι αναφορές των γυναικών υπερτερούν των ανδρών (32% έναντι 26%).

Τρόπος ταξιδιού:

Το υψηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων δόθηκε από μετανάστες και πρόσφυγες που ταξίδευαν μόνοι, 76% του συνόλου των περιστατικών, ενώ τα άτομα που ταξίδευαν σε ομάδα με μη συγγενικά τους πρόσωπα απάντησαν θετικά κατά 67%. Ενώ το 86% των ανδρών ταξίδεψαν μόνοι, οι γυναίκες ταξίδεψαν κυρίως σε ομάδες με συγγενικά τους πρόσωπα (47%).

Διάρκεια ταξιδιού

Όσο μεγαλύτερη η περίοδος διαμονής σε χώρα διέλευσης, τόσο μεγαλύτερο και το ποσοστό θετικών απαντήσεων σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες πρακτικών εκμετάλλευσης. Οι μετανάστες και πρόσφυγες που πέρασαν λιγότερο από έναν μήνα σε χώρα διέλευσης απάντησαν θετικά στο 31% των περιπτώσεων, ενώ όσοι πέρασαν πάνω από τρεις μήνες αποκρίθηκαν θετικά στο 82-86% των περιπτώσεων. Οι μετανάστες που δεν παρέμειναν σε χώρα διέλευσης γιατί ταξίδεψαν απ' ευθείας από τη χώρα καταγωγής τους στη χώρα όπου ερωτήθηκαν, επίσης απάντησαν θετικά στο 86% των περιπτώσεων.

Δευτερογενείς μεταναστευτικές μετακινήσεις

72% των μεταναστών και προσφύγων που πέρασαν πάνω από έναν χρόνο σε χώρα διαφορετική από αυτή της καταγωγής τους, πριν να φτάσουν στην Ιταλία (δευτερογενής μετανάστευση) αποκρίθηκαν θετικά σε έναν από τους δείκτες trafficking και άλλων πρακτικών εκμετάλλευσης σε σύγκριση με 79% του υπόλοιπου δείγματος. Όσοι προχώρησαν σε δευτερογενή μετανάστευση ξεκίνησαν από τη Λιβύη στο 53% των περιπτώσεων, ενώ ακολουθούν η Γερμανία (18%), η Αλγερία (6%), η Αυστρία, η Ελλάδα, η Γαλλία, το Σουδάν και η Δανία. Οι μετανάστες και πρόσφυγες που ξεκίνησαν από ευρωπαϊκές χώρες ερωτήθηκαν στο βορρά της Ιταλίας – πρόκειται για περιπτώσεις που μετακινήθηκαν στην Ιταλία στο πλαίσιο του κανονισμού του Δουβλίνου. 24% των Πακιστανών, 8% των Νιγηριανών και των Γκανέζων ξεκίνησαν από χώρα διαφορετική από όπου κατάγονται.

2.3 Χαρακτηριστικά θύματος

Οι γυναίκες που δέχονται καταχρηστική συμπεριφορά, διακατέχονται από ελλιπή αυτο-εκτίμηση, η οποία αποτελείται από την αποδοχή και ενσωμάτωση των γνωρισμάτων της ανεπάρκειας και της ανικανότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αμφιταλαντεύονται για την επάρκειά τους και να μειώνουν οποιαδήποτε επιτυχία τους. Οι γυναίκες φαίνεται να μην έχουν επαρκώς ανεπτυγμένη την ιδιότητα να ασκήσουν έλεγχο στη ζωή τους και να πάρουν μέτρα για να την κάνουν καλύτερη. Αποστασιοποιούνται από ότι τους προκύπτει και μεταφέρουν τα προβλήματα τους σε κακή τύχη των οποίων η λύση φαντάζει να είναι πέραν των δυνάμεών τους. Πολλές φορές τα συχνά κρούσματα βίας είναι εκείνα που εξαλείφουν το κίνητρο της γυναίκας να δράσει με αποτέλεσμα να βρίσκεται σε μια παθητική κατάσταση. Επιπρόσθετα, όσες έχουν υποστεί οι ίδιες κακοποίηση ή ήταν μάρτυρες κακοποίησης της μητέρας τους κατά την παιδική τους ηλικία, τις οδηγεί στην αποδοχή της κατάστασης θυματοποίησης. (Αρτινοπούλου, 2006)

Επίσης, έχουν ανεπτυγμένο το αίσθημα της ντροπής, όταν τα περιστατικά βίας είναι επαναλαμβανόμενα με αποτέλεσμα να κρύβουν τόσο τα σωματικά, όσο και τα ψυχολογικά τους τραύματα και να περιθωριοποιούνται κοινωνικά και να απομακρύνονται συναισθηματικά. Αυτό κυρίως το βρίσκουμε σε γυναίκες που ανήκουν στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα (ΛιόλιουΣιμωνή, 2006). Ταυτοχρόνως, δεν διαθέτουν τα κατάλληλα εκπαιδευτικά, οικονομικά, ή ακόμα και ψυχολογικά αντικείμενα που θα τους έδιναν την δυνατότητα να ξεφύγουν από την κατάσταση αυτή, στην οποία βρίσκονται. Για το λόγο αυτό πολλές γυναίκες επιμένουν στη βίαιη σχέση. Επίσης, εξαρτώνται από το σύντροφό τους σε μεγάλο βαθμό και λόγω αυτού είναι πρόθυμες να υποστούν οποιαδήποτε σοβαρή προσβολή ή βλάβη, με σκοπό να ικανοποιήσουν τις υπάρχουσες ανάγκες τους. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, παρουσιάζουν έλλειψη επικοινωνιακής ικανότητας, για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Οι γυναίκες, που δέχονται την κακοποίηση, βρίσκονται μέσα στη σχέση με βάση την εξιδανικευμένη εικόνα τους για το πώς θα έπρεπε να είναι η σχέση τους και θεωρούν ότι θα μπορούσαν να «μεταμορφώσουν» τον σύντροφό τους (Αρτινοπούλου, 2006).

Τέλος, έχουν εσωτερικεύσει στερεοτυπικούς ρόλους των φύλων, με αποτέλεσμα να νιώθουν ένοχες αν προσπαθήσουν να αμφισβητήσουν και να απομακρυνθούν από την άκαμπτη πατριαρχική δομή. Σε αυτήν την περίπτωση, οι γυναίκες ειδικεύονται από νωρίς να είναι καλές σύζυγοι και καλές μητέρες, διότι η σημαντικότητα και η βαρύτητα του γάμου τονίζεται και αναπτύσσεται μέσω της πολιτισμικής κληρονομιάς της κάθε κοινωνίας.

Γενικά, οι γυναίκες - θύματα της κακοποίησης, οδηγούνται να αξιολογούν τις δραστηριότητες τους στο σπίτι και έξω από το σπίτι βάσει διαφορετικών κριτηρίων. Οι γυναίκες συλλογίζονται παραδοσιακά για τις δουλειές του σπιτιού, καθώς αυτές αποτελούν τον πυρήνα για την αυτοεκτίμησή τους. Οι εργασίες τους έξω από το σπίτι δεν μετρώνται υπόψη στην αξιολόγηση του εαυτού τους. Όταν, λοιπόν, τα πράγματα δεν πάνε καλά στο σπίτι κατηγορούν τους εαυτούς τους και θεωρούν τον εαυτό τους ως αποτυχημένες (Walker, 1989). Επίσης, βάζουν τον εαυτό τους να αποσιωπούν όταν αποδέχονται κάθε είδους κακοποίηση.

Οι συμπεριφορές τους δεν προσδιορίζουν μόνο την επιθυμία των δύο φύλων για τη βαρύτητα που αποδίδεται στο γάμο ως κοινωνική συνθήκη, αλλά την άρρητη απαίτηση και για τα δύο φύλα να προσαρμόζονται σύμφωνα με τις καθέκαστες αρχές που τον περιτριγυρίζουν. Από αυτό προκύπτει ότι η ταυτότητα των ατόμων συνδέεται άμεσα και άρρηκτα με τον κοινωνικά προκαθορισμένο ρόλο των δύο φύλων. Οι κακοποιημένες γυναίκες που δουλεύουν προσκομίζουν τα χρήματά τους στους άντρες τους. Ακόμα και εκείνες που στηρίζουν την οικονομική σταθερότητα στην οικογένειά τους, νιώθουν πως τα έσοδά τους ανήκουν στους άντρες τους και καταλήγουν να δίνουν σε αυτούς το δικαίωμα να αποφασίζουν για τη διαχείριση των χρημάτων της οικογένειας. Η κακοποιημένη γυναίκα αποδίδει στον άνδρα το ρόλο της κεφαλής της οικογένειας, ακόμα και αν είναι η γυναίκα που στηρίζει την οικογένεια. Κάνει οτιδήποτε για να σιγουρευτεί πως ο άνδρας της νιώθει ο αρχηγός της οικογένειας (Αρτινοπούλου, 2006).

Τα αισθήματα που προκαλούνται στις γυναίκες-θύματα είναι ο φόβος, θυμός και απογοήτευση. Συνεχώς φοβούνται, γνωρίζοντας πως κάποια στιγμή θα είναι ξανά στην ίδια κατάσταση, φοβούνται για την υγεία τους, καθώς την επόμενη φορά η κακοποίηση μπορεί να σε χειρότερο βαθμό, αισθάνονται θυμό, μίσος και έχουν εκδικητικές σκέψεις που όμως δεν πραγματοποιούνται, αλλά αργότερα δικαιολογούν

τους συζύγους τους και απογοητεύονται διότι θεωρούν ότι δεν μπορούν να φέρουν εις πέρας το ρόλο τους. Τα ερευνητικά δεδομένα παρουσιάζουν ότι μετά την καταχρηστική συμπεριφορά, τα θύματα ζουν έντονα το αίσθημα της ανικανότητας, ενώ το άγχος και το καταθλιπτικό συναίσθημα συνήθως παρουσιάζονται ως θυμικές αντιδράσεις. Στις κακοποιημένες γυναίκες το αίσθημα ανικανότητας ορίζεται ως επίκτητη αδυναμία, ενώ ο Gerow ορίζει την τελευταία ως «μια συνθήκη, στην οποία το υποκείμενο δεν επιχειρεί να ξεφύγει από μια οδυνηρή ή επιβλαβή κατάσταση, αφού έχει μάθει από μια παρόμοια κατάσταση στο παρελθόν ότι η διαφυγή είναι αδύνατη». Αν μια γυναίκα δέχεται συνεχώς προσβολές, μπορεί να το πιστέψει και να αρχίσει να κατηγορεί τον εαυτό της για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. (Τριανταφυλλίδου, 1986)

Με το πέρασμα του χρόνου ξεκινάει να πιστεύει ότι είναι εντελώς ανίκανη για οποιαδήποτε δραστηριότητα και με αυτό τον τρόπο μένει σε μια κατάσταση παθητικής αντιμετώπισης και ένα αίσθημα πλήρους αδυναμίας. Η επίκτητη αδυναμία βρίσκεται σε τρεις κυρίως κατηγορίες:

- Ø στα αισθήματα απογοήτευσης, κατάθλιψης και αδυναμίας,
- Ø στην άμβλυση της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων της καθημερινότητας
- Ø στη σταδιακή μείωση επαρκούς αντίδρασης, η οποία οδηγεί σε παθητικότητα της γυναίκας. (Walker, 1984, Boyssanetal., 2008).

Αρκετές κακοποιημένες γυναίκες προσπαθούν να έχουν τον έλεγχο των συμπεριφορών των άλλων γύρω τους, για να μη συμβαίνουν πράγματα που θα μπορούσαν να κάνουν τους άντρες τους να παρουσιάσουν άσχημη συμπεριφορά. Η γυναίκα θεωρεί πώς αν μπορέσει να ελέγξει όλες τις συνιστώσες θα αποφύγει την άσχημη συμπεριφορά του άνδρα. Γενικότερα, χαρακτηρίζει τον εαυτό της υπεύθυνο για τη δημιουργία ήρεμου περιβάλλοντος για το κάθε μέλος της οικογένειας.

Σημαντική, επίσης, είναι η αδυναμία τους να ξεχωρίσουν τη σεξουαλική πράξη από τον έρωτα και την αγάπη, με αποτέλεσμα να πιστεύουν ότι τα παραπάνω συναισθήματα διαφαίνονται και εκδηλώνονται μόνο μέσω έντονων σεξουαλικών σχέσεων. Οι συμπεριφορές του συντρόφου που παρουσιάζουν εξευτελισμό, εκφοβισμό, απειλές και απομόνωση, θα έπρεπε να ορίζονται ως ψυχολογική

κακοποίηση όμως δεν θα χαρακτηριστούν από τις γυναίκες ως καταχρηστική συμπεριφορά (Παπαδομαρκάκη, 2006).

Σύμφωνα με όσα αναφέραμε παραπάνω, καταλήγουμε ότι οι κακοποιημένες γυναίκες παρουσιάζουν συνήθως τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Έλλειψη αυτοεκτίμησης.
2. Έλλειψη ικανότητας ελέγχου της ζωής τους και αυτονομίας.
3. Αποδοχή του ρόλου τους λόγω προηγούμενης κακοποίησης ατόμων του οικογενειακού τους περιβάλλοντος.
4. Ανάπτυξη του αισθήματος ντροπής αποδοχής της κατάστασης τους.
5. Έλλειψη επικοινωνιακής ικανότητας.
6. Αποδοχή του κοινωνικού στερεότυπο για το ρόλο τους στην οικογένεια.
7. Ανάπτυξη συναισθημάτων ενοχής για αυτά που συμβαίνουν και προσδοκίας τιμωρίας .
8. Ανικανότητα διαχωρισμού της σεξουαλικής πράξης από τον έρωτα και την αγάπη και αποδοχή της σεξουαλικής πράξης ως έκφραση συντροφικότητας.
9. Ανάπτυξη συναισθημάτων όπως ο φόβος, ο θυμός και η απογοήτευση. (Βέργου, 2004).

2.4 Χαρακτηριστικά θύτη

Η άποψη που θέλει τους άνδρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους να είναι άρρωστοι, είναι λάθος. Ο θύτης της ενδοοικογενειακής βίας θα μπορούσε να οριστεί ως προσωπικότητα, σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένος από τη γυναίκα του, γεγονός που συμμετέχει στη δυναμική της εμφάνισης της ενδο- οικογενειακής βίας. Η εσωτερική τους ένταση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον φόβο που νιώθουν μήπως εγκαταλειφθούν, αλλά και για να τοποθετήσουν τη γυναίκα στη θέση της, έτσι ώστε να μη νιώθουν συναισθηματικά συνδεδεμένη με αυτήν (Hirigoyen, 2005).

Οι άνδρες που ασκούν βία στη σχέση τους παρουσιάζονται συχνά ως αμφιθυμικοί και αγχώδεις σχετικά με την αυτονομία της γυναίκας τους. Συνεπώς, χρησιμοποιούν τη βία ως μέσο για να την ελέγξουν. Η πιεστική συμπεριφορά εκ μέρους του συζύγου είναι πιθανόν να διώξει την αίσθηση αυτονομίας της συντρόφου

του, περιορίζοντας τα κοινωνικά υποστηρικτικά δίκτυά της και τις εναλλακτικές της σχέσεις, περιορίζοντας τις δραστηριότητές της εντός του σπιτιού και παρακολουθώντας την πρόσβασή της στα οικονομικά, στη μόρφωση και την εργασία. Οι άνδρες που οδηγούνται στη άσκηση βίας μέσα στην οικογένεια φαίνεται να προσανατολίζονται στη σύντροφο για την κάλυψη οποιασδήποτε συναισθηματικής τους ανάγκης (Αρτινοπούλου, 2006).

Στα θέματα γύρω από τις σχέσεις, επιθυμούν αλλά ταυτόχρονα τρέμουν τη συναισθηματική ένωση με τις συντρόφους τους και βασίζονται από αυτές ως τις μοναδικές πηγές αγάπης, υποστήριξης, συντροφικότητας και επίλυσης προβλημάτων. Οι άνθρωποι που βιώνουν έντονη συναισθηματική εξάρτηση της συντροφικότητας τους, όταν νιώθουν ότι απειλείται η συναισθηματική τους ασφάλεια, προσπαθούν να τις ελέγξουν, χρησιμοποιώντας πολλές φορές βία και καταναγκασμό. Προκειμένου να είναι καλυμμένοι από συναισθήματα χρησιμοποιούν τη βία για να κρατήσουν την ψυχική τους ισορροπία. (Hirigoyen, 2005).

Ταυτοχρόνως, έχει υποστηριχθεί ότι η ζήλεια και η χαμηλή αυτο-εκτίμηση των ανδρών, είναι παράγοντες εκδήλωσης της βίαιης συμπεριφοράς τους. Η χρήση βίας εναντίον της γυναίκας, τούς διαθέτει ικανοποίηση αντικατάστασης και αναπλήρωσης για το οποιοδήποτε αίσθημα αδυναμίας άσκησης ελέγχου που νιώθουν σε άλλους τομείς της ζωής τους (Αρτινοπούλου, 2006).

Επίσης, πολλοί είναι οι βίαιοι άνδρες που έχουν βιώσει οι ίδιοι ως παιδιά την κακοποίηση. Οι εμπειρίες τους είναι χαραγμένες ανεξίτηλα στη μνήμη τους, συμβάλλοντας αρνητικά στην ψυχολογική και κοινωνική τους ανάπτυξη, η οποία αργότερα παρουσιάζει επιπτώσεις στην προσαρμογή τους ως σύζυγοι και ως πατέρες. Πιο συγκεκριμένα, διαμορφώνουν μια υποτιμητική αντίληψη για τον εαυτό τους και μια γενική ανασφάλεια στους ρόλους τους μέσα στην οικογένεια. Τα παραπάνω τους δημιουργούν ανασφάλεια και ένα αίσθημα μόνιμου ελέγχου πάντα, τα οποία πολλές φορές οδηγούν σε βίαιες πράξεις εναντίον των γυναικών τους. (Μουζακίτης, 1989)

Επιπροσθέτως, πολλοί άνδρες χρησιμοποιούν τη βία κατά της συζύγου τους ως μέσο για να αντισταθμίσουν τα αισθήματα αποστερήσης, θυμού, ή ακόμα και για τις ψυχοπιεστικές καταστάσεις που νιώθουν στο χώρο εργασίας τους και πιστεύουν ότι οι γυναίκες τους δεν συμβάλλουν στην προσπάθειά τους να τα

ξεπεράσουν. Με τη βία κατακτούν τη χαμένη αυτό εκτίμησή τους και την αίσθηση σημαντικότητας και αυταξίας που αμφισβητούνται στο επαγγελματικό τους περιβάλλον, δεδομένου ότι την αποδέχονται ως μηχανισμό άμυνας. (Hirigoyen, 2005)

Οι βίαιοι άνδρες που εμφανίζουν καταχρηστική συμπεριφορά απέναντι στις συζύγους τους, πιστεύουν ότι είναι αποδεκτό να έχουν τέτοια συμπεριφορά μέσα στο γάμο, δεδομένου της θέσης της γυναίκας, την οποία και χαρακτηρίζουν ως κατώτερη, εφόσον ο άνδρας είναι η κεφαλή του σπιτιού και η γυναίκα πρέπει να τον υπηρετεί. Οι άνδρες αυτοί παρουσιάζουν άκαμπτες αυταρχικές στάσεις και πιστεύουν στην παραδοσιακή δύναμη των ανδρών και τα στερεότυπα που συνοδεύονται από τον κυρίαρχο ρόλο του άνδρα μέσα στην οικογένεια ή στη σχέση. Σύμφωνα με τις φεμινιστικές προσεγγίσεις, η κοινωνία διαπαιδαγωγεί τους άντρες να έχουν κυρίαρχο ρόλο μέσα στην οικογένεια και όταν δεν το καταφέρνουν με φυσικό τρόπο χρησιμοποιούν τη βία (Hirigoyen, 2005, ΛιόλιουΣιμωνή, 2006).

Πιο συγκεκριμένα, ένα μικρό αγόρι δεν είναι περισσότερο επιθετικό από ένα μικρό κορίτσι. Όμως, όταν οι γονείς δέχονται τη βία του αγοριού ως μέσο καταξίωσης και δεν αποδέχονται τη βία του κοριτσιού, με τη δικαιολογία ότι συμπεριφέρεται ως αγοροκόριτσο, τότε οι κανόνες αποτυπώνονται στα παιδιά και τα αγόρια χαρακτηρίζονται ως άτομα με ηγεσία, ενώ τα κορίτσια ως άτομα που πρέπει να υποτάσσονται στα αγόρια. Οι βίαιοι άντρες συχνά δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους και την βασίζουν σε εξωτερικά αίτια, ρίχνοντας τις ευθύνες στις συζύγους τους. Τα άτομα που καταφεύγουν σε βία γίνονται ευαίσθητοι χωρίς κάποιον προφανή λόγο, ισχυριζόμενοι ότι είναι κακοδιάθετοι, αναφέρουν ότι δεν κοιμήθηκαν καλά, ότι τον προβληματίζουν αρκετά πράγματα και ψάχνουν αιτίες για να στηρίξουν τον εκνευρισμό τους. Συνήθως, δεν αποδέχονται τις ευθύνες τους και ισχυρίζονται ότι αναγκαστικά φταίει κάποιος άλλος, παριστάνοντας τα θύματα. (Hirigoyen, 2005).

Οι άντρες που χρησιμοποιούν βία στις συζύγους τους γνωρίζουν πώς να υπολογίζουν την απώλεια ελέγχου σε εργασίες εκτός σπιτιού ή στην δουλειά τους, εφόσον βασικός σκοπός τους είναι να διασώσουν την κοινωνική τους ζωή. Η ενδοοικογενειακή βία καταλαμβάνει χώρα στον ιδιωτικό χώρο του σπιτιού και δεν προβάλλεται παραέξω σε κανέναν (Χατζηφωτίου, 2005).

Αναλύοντας τα παραπάνω, καταλήγουμε στο ότι μπορούμε να αναφέρουμε ότι τα χαρακτηριστικά των ανδρών που ασκούν βία είναι οι εξής:

1. Αμφιθυμικοί, αγχώδεις, έχουν φόβο προς τη συναισθηματική αλληλεγγύη και την οικειότητα.
2. Έχουν άγχος για την αυτονομία της συντρόφου τους και φροντίζουν να την αποκόψουν από οποιονδήποτε μπορεί να της βοηθήσει σε οποιοδήποτε επίπεδο.
3. Παρουσιάζουν ζήλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση και έλλειψη αδυναμίαςελέγχου σε άλλους τομείς της ζωής τους. (Βέργου, 2004)

Επίσης, η Hirigoyen (2005), διακρίνει δύο βασικές μορφές προσωπικότητας που είναι βίαιες. Πρόκειται για τις ναρκισσιστικές και τις άκαμπτες προσωπικότητες. Ο παθολογικός ναρκισσισμός προκαλεί βία, εφόσον το άτομο είναι αρπακτικό, εισβάλλει στο ψυχικό κόσμο του άλλου και «πατάει» στα αδύναμα σημεία για να αναδειχθεί. Τα άτομα αυτά έχουν την ανάγκη να επιδεικνύονται από όλους, διακατέχονται από το αίσθημα της μεγαλομανίας, δε δέχονται κριτική, αρνούνται να έχουν συναισθήματα και αδιαφορούν για τους άλλους. Στις προσωπικές τους σχέσεις είναι κυρίαρχοι και γοητευτικοί και αναζητούν την υπόταξη και την απομόνωση του άλλου. Στην ουσία δε επιζητούν αγάπη αλλά θαυμασμό και φροντίδα και λόγω αυτού χρησιμοποιούν τη σύντροφό τους όσο εκείνη τον επαινεί και την διώχνει όταν πάψει να του είναι χρήσιμη.

Οι ναρκισσιστικές προσωπικότητες χαρακτηρίζουν ανθρώπους σκληρούς, αναισθητους στον πόνο και περηφανεύονται ότι όλα μπορούν να τα πετύχουν, προσπαθώντας με κάθε μέσο και κυρίως με τη βία. Οι άκαμπτες προσωπικότητες διακρίνονται στις μονομανείς και στις παρανοϊκές. Οι μονομανείς αποτελούνται από τελειομανή άτομα που πιστεύουν ότι οι υπόλοιποι είναι ανεύθυνοι και ασυνεπείς. Οι μονομανείς προσωπικότητες περιλαμβάνουν μίσος ή μια εκδίκηση και έπειτα καταφεύγουν στην ανεξέλεγκτη βία.

Οι παρανοϊκές προσωπικότητες είναι άτομα που τρέμουν τη μεγάλη συναισθηματική σύνδεση με κάποιον και χαρακτηρίζουν το άτομο ως υπεύθυνο, όταν κάτι δεν πάει καλά. Τα άτομα αποδέχονται τη γυναίκα υποταγμένη, που δεν πρέπει να έχει κανένα υλικό μέσο, παρεμποδίζοντάς την να εργάζεται, να διαχειρίζεται το χρήμα του νοικοκυριού, να βλέπει τους φίλους και την οικογένειά της. Στο σπίτι τους

είναι σκληροί ηγέτες και η βία παρουσιάζεται όταν η γυναίκα προβάλλει αντίδραση. Ο παρανοϊκός σύζυγος δεν έχει καμία εμπιστοσύνη στη σύζυγό του και την ελέγχει συνεχώς. Οι παρανοϊκές προσωπικότητες, είναι οι πιο επικίνδυνες εφόσον η μανία και η ζήλια τους μπορούν να προκαλέσουν την ανθρωποκτονία της γυναίκας, που προσπαθεί να γλιτώσει, αλλά κάποιες φορές και των παιδιών, που την ακολουθεί συχνά η αυτοκτονία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

3.1 Αιτίες κακοποίησης

□ Αλκοολισμός

Ένα από τα σοβαρότερα αίτια άσκησης της βίας από την πλευρά των δραστών είναι ο αλκοολισμός. Πάρα πολλές γυναίκες δυσανασχετούν μέσα στο γάμο τους εξαιτίας του γεγονότος ότι οι σύζυγοί τους λαμβάνουν υπερβολική χρήση του αλκοόλ. Το αλκοόλ έχει την ικανότητα να παραλύει τον εγκέφαλο και οποιαδήποτε στιγμή που ο χρήστης βρίσκεται υπό την επήρεια του συμπεριφέρεται αλλόκοτα και παράλογα. Τις περισσότερες φορές , χρησιμοποιεί βία χωρίς να το αντιλαμβάνεται, είτε χτυπώντας τη γυναίκα , είτε καταστρέφοντας διάφορα αντικείμενα μέσα στο σπίτι. Σε αυτές τις περιπτώσεις αναφέρεται πως ο θύτης είναι εκτός εαυτού. Σε αυτές τις στιγμές , τα θύματα επιζητούν να μην βρίσκονται στον ίδιο χώρο με τους συζύγους τους, διότι κινδυνεύει ακόμη και η ζωή τους.

Αρκετές φορές, το κύριο αίτιο για το οποίο πολλές γυναίκες εισήχθησαν τραυματισμένες σε νοσοκομείο ήταν λόγω του ότι ο σύζυγός τους βρισκόταν σε κατάσταση μέθης και τις χτυπούσε με μανία . Όμως, μετά από αυτό το ξέσπασμα ο θύτης δεν θυμόταν τίποτα. Οι γυναίκες αυτές σπάνια καταγγέλλουν τον σύζυγό τους στην αστυνομία. Τις περισσότερες , μάλιστα, φορές τους καλύπτουν λέγοντας πως στην πραγματικότητα πρόκειται για άτομα τρυφερά και ευγενικά. Υπό αυτές τις συνθήκες το πρόβλημα μένει άλυτο. Η σύζυγος, όταν εξέλθει από το νοσοκομείο δεν θυμάται τα ξεσπάσματα του άντρα της μέχρις ότου επαναληφθούν στην επόμενη κατάσταση μέθης που θα επακολουθήσει.

Οι θύτες , από την άλλη πλευρά, δεν αποδέχονται πως αντιμετωπίζουν πρόβλημα και γι' αυτό δεν κάνουν τίποτα για να θεραπευτούν. Τοποθετούν τον εαυτό τους στην κατηγορία των υγιή ατόμων, που δεν έχουν ανάγκη κανέναν για βοήθεια

και υποστήριξη. Δεν δέχονται να ακούσουν για τα κέντρα ανεξάρτησης καθώς αντιδρούν έντονα και πολλές φορές βίαια προκειμένου να πείσουν τους άλλους, αλλά κυρίως τον εαυτό τους, ότι δεν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα οπότε δεν χρήζουν από βοήθεια και συμπαράσταση .

Η επιθυμία αναγνώρισης του εαυτού

Η μη αναγνώριση του εαυτού από τον άλλο συνιστά την πιο βασική ίσως μορφή προσβολής του εγώ. Εάν θέλαμε να τιμωρήσουμε κάποιον πολύ, δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα χειρότερο από το να αφήναμε το άτομο αυτό να κυκλοφορεί ανάμεσα μας αδιαφορώντας πλήρως για το τι λέει και το τι κάνει. Κανείς δεν μπορεί να ζήσει δίχως την αναγνώριση του εαυτού από τον άλλο. Η αναγνώριση αυτή είναι θεμελιακή. Η βία συχνά αποτελεί μια σίγουρη απάντηση απέναντι στην μη αναγνώριση από τον άλλο. Η βία και η καταστροφικότητα, που βρίσκονται μέσα στο άτομο , είναι σε άμεση συνάρτηση με την τραυματική εμπειρία της μη αναγνώρισης από τον άλλο.

Η απόρριψη του εαυτού προκαλεί μια νευρική κατάσταση , που ελκύει τη βία. Το ναρκισσιστικό πλήγμα, που προκαλεί η άρνηση του άλλου μπορεί να στερήσει την ίδια την αναγνώριση του εαυτού.

Ζηλοτυπία

Ο δεσποτισμός, η ζηλοτυπία και η αδιακρισία αποτελούν σημαντικά αίτια πρόκλησης και άσκησης της βίας από την πλευρά των δραστών. Ο δράστης για να αισθανθεί ασφαλής πρέπει να παρευρίσκεται σε όλες τις λεπτομέρειες της ζωής της γυναίκας του. Σε αρκετές περιπτώσεις η γυναίκα δεν πηγαίνει μόνη της στη δουλειά της και δεν επιστρέφει στο σπίτι μόνη της. Από την άλλη , όταν ο σύζυγος είναι στη δουλειά του, την υποχρεώνει να του φέρει καφέ, ένα σάντουιτς, το σημειωματάριό του και γενικότερα κάνει οτιδήποτε, για να μπορεί να ελέγχει κάθε στιγμή της ζωής της. Παρά την αυστηρή επιτήρηση κάθε δραστηριότητάς της, ο δράστης εξακολουθεί να υποψιάζεται τις σχέσεις της γυναίκας του με άλλους άντρες ή γυναίκες.

□ **Νοητικές διαταραχές**

Αρκετές από τις κακοποιημένες γυναίκες πίστευαν πως η βίαιη συμπεριφορά των άντρων τους προσέγγιζε σε κάποιο είδος νοητικής διαταραχής και ότι θα μπορούσε να υπάρχει κάποια σχέση ανάμεσα σε νευρολογικές διαταραχές και τη βία. Η πιο συνηθισμένη διαταραχή, που ήταν σε έξαρση ήταν η ψυχοκινητική επιληψία. Αποτελεί μια διαταραχή του εγκεφάλου, που εκδηλώνεται με ξαφνικά ανεξήγητα κινητικά ξεσπάσματα. Άτομα που πάσχουν από τέτοιες εγκεφαλικές διαταραχές συχνά δεν θυμούνται τα επεισόδια αυτά ιδιαίτερα αν καταλήγουν σε βίαιες ενέργειες.

Μερικές φορές έχουν την αίσθηση της επερχόμενης κρίσης, αλλά συνήθως δεν κατανοούν τις πράξεις τους. Η φαρμακευτική αγωγή είναι συχνά χρήσιμη για τον έλεγχο της έντασης και της συχνότητας των επεισοδίων αν και η θεραπεία είναι τις περισσότερες φορές αδύνατη.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι μόνο άντρες και όχι γυναίκες προσβάλλονται από τέτοιου είδους νοητικές διαταραχές. Η γηριατρική παραθέτει κάποια υποστήριξη στις νευρολογικές αιτιολογήσεις του φαινομένου, καθώς και στην άποψη περί χημικών αλλαγών του αίματος. Αναφορικά, υποστηρίζει πως η νοητική διαταραχή μπορεί να κάνει μη βίαιους άντρες να αρχίσουν να κακοποιούν τις γυναίκες τους. Αρκετές ιστορίες δείχνουν την άσχημη τύχη, που μπορεί να έχουν γυναίκες, που έχουν δώσει τη ζωή τους στην ευχαρίστηση των αντρών τους οι οποίοι γερνώντας αποκτούν βίαιη συμπεριφορά.

Συμπερασματικά οι κακοποιημένες γυναίκες και οι θύτες προέρχονται από όλες τις πλευρές της κοινωνίας. Αυτό το δείγμα έχει δείξει, πως δεν μπορούν να διαχωριστούν με βάση δημογραφικά χαρακτηριστικά ή στερεότυπα. Έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά στην προσωπικότητά τους, αλλά δεν είναι γνωστό αν αυτά οφείλονται στον ρόλο τους ως θύματα ή δράστες. Φαίνεται, πως η μελέτη της αλληλεπίδρασης των κοινωνιολογικών και ψυχολογικών αποτελεί τον δρόμο για τη λύση του προβλήματος.

□ **Η πορνογραφία**

Τέλος, η πορνογραφία μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην άσκηση βίας από την πλευρά των δραστών. Η πορνογραφία είναι η απεικόνιση ερωτικής συμπεριφοράς σε εικόνες που στόχο έχει να δημιουργεί βίαιες σεξουαλικές συμπεριφορές. Η πορνογραφία, που απευθύνεται κυρίως στον ανδρικό πληθυσμό παρουσιάζει τη γυναίκα σαν ένα σεξουαλικό αντικείμενο. Με την πορνογραφία υπονομεύεται η γυναικεία αξιοπρέπεια και υποτιμείται η γυναίκα σαν φύλο. Όμως, η ευθύνη για την δημιουργία αυτής της εικόνας δεν είναι αποκλειστική των μέσων μαζική ενημέρωσης και της πορνογραφίας, αλλά και της ίδιας της γυναίκας, που δίνει τη συγκατάθεση στην χρησιμοποίησή της.

3.2 Συνέπειες κακοποίησης

Οι βραχυπρόθεσμες συνέπειες του βιασμού

Η ένταση που βιώνουν τα θύματα μετά το έγκλημα μπορεί να διαφέρει συνήθως αναφέρον, ότι βιώνουν συναισθήματα θυμού, φόβου, ξαφνιάσματος, σύγχυσης και κατάθλιψης. Επίσης σε μερικές περιπτώσεις κυρίως τα θύματα αυτά αυτό-ενοχοποιούνται για το έγκλημα. Ένας κόσμος που πριν από το έγκλημα τα θύματα τον θεωρούσαν ως προβλέψιμο και ασφαλή ξαφνικά εμφανίζεται απρόβλεπτος και επικίνδυνος. Προσπαθώντας να δώσουν νόημα στη θυματοποίησή τους, τα θύματα συνήθως αναρωτιούνται: «Γιατί εγώ;».

Συνήθως από φόβο ένας σημαντικός αριθμός συζύγων-θυμάτων βιασμού δεν αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία. Το σύνδρομο αυτό ονομάζεται αντίδραση σιωπής στο βιασμό. Τα θύματα αυτής της κατηγορίας αμέσως μετά το βιασμό τους, βιώνουν καταστάσεις μεγάλης συναισθηματικής αστάθειας, έντονου άλγους, παρατεταμένων φοβιών, αρνητικών στάσεων, απέναντι σε όλους τους άντρες και αδύνατης έως ανύπαρκτης αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης. Μολονότι μπορεί να υπάρχουν επιμέρους διαφορές ανάμεσα στα διαφορετικά είδη εγκλημάτων οι

περισσότεροι ερευνητές συμφωνούν, ότι οι αντιδράσεις των θυμάτων στη θυματοποίησή τους ακολουθεί μια συγκεκριμένη διαδικασία η οποία είναι δυνατό να προβλεφθεί. Αρκετοί από αυτούς έχουν προσπαθήσει να συστηματοποιήσουν αυτές τις αντιδράσεις σε συγκεκριμένα στάδια.

Έτσι έχει υποστηριχθεί, ότι πρώτα απ' όλα υπάρχει η άμεση αντίδραση στο έγκλημα, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως φάση «σύγκρουσης - αποδιοργάνωσης». Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει μούδιασμα ή αποπροσανατολισμό μαζί με άρνηση, δυσπιστία και αισθήματα μοναξιάς, κατάθλιψη, ανικανότητας και ευπάθειας. Το στάδιο αυτό μπορεί να διαρκέσει από μερικές ώρες έως και ημέρες. Τα παραπάνω συμπεράσματα έχουν επιβεβαιωθεί από πλήθος ερευνών και όχι μόνο για τα εγκλήματα βιασμού. Ο θυμός, το σοκ, η δυσπιστία, η σύγχυση, ο φόβος και το άγχος είναι μερικές από τις άμεσες αντιδράσεις των θυμάτων βιασμού. Επίσης έχει βρεθεί, ότι τα θύματα βιασμού, ληστείας και επίθεσης προσλαμβάνουν τον εαυτό τους ως αδύναμο, φοβισμένο, ανίκανο και εκτός ελέγχου αμέσως μετά τη θυματοποίησή τους. Άλλες ψυχοσωματικές αντιδράσεις, που παρατηρήθηκαν ερευνητικά είναι η διάρροια, οι πονοκέφαλοι, η αύξηση των ψυχοσωματικών συμπτωμάτων και η επιδείνωση κάθε προηγούμενου προβλήματος υγείας. Οι παραπάνω άμεσες αντιδράσεις του θύματος στο έγκλημα συνήθως ελαττώνονται με την πάροδο του χρόνου. Αν όμως η αντιμετώπιση του θύματος είναι εχθρική τότε οι παραπάνω άμεσες αντιδράσεις τους μπορεί να γίνουν μακροπρόθεσμες και διαρκείς.

Έπειτα από τη φάση των έντονων αντιδράσεων στη θυματοποίηση, η αντίδραση του θύματος αλλάζει. Η επόμενη φάση των αντιδράσεων του θύματος έχει χαρακτηριστεί ως στάδιο οπισθοχώρησης. Στο στάδιο αυτό το οποίο διαρκεί από τρεις έως οκτώ μήνες, το θύμα βιώνει ποικίλα συναισθήματα, που κυμαίνονται από φόβο έως και θυμό. Τα συναισθήματά του επίσης μπορεί να κυμαίνονται από τη θλίψη έως τη χαρά και από τη λύπηση του εαυτού έως την ενοχή. Τα θύματα βιασμού στο στάδιο αυτό παρουσιάζουν μετακινήσεις και μεταλλάξεις στη συναισθηματική τους κατάσταση, που μπορεί να ποικίλει από μια αίσθηση σιγουριάς, ότι μπορεί να τα βγάλει πέρα έως μια αίσθηση ανικανότητας προσαρμογής. Επίσης τα θύματα σ' αυτό το στάδιο μπορεί να παρουσιάζουν μια μετακίνηση των φόβων τους από τον ίδιο τον βιασμό σε μια ενδεχόμενη μελλοντική σεξουαλική επίθεση. Στο στάδιο αυτό ως αποτέλεσμα της θυματοποίησής του, το θύμα μπορεί να οδηγηθεί σε απώλεια της ταυτότητάς του και

του αυτοσεβασμού του, καθώς και σε συναισθήματα ταπείνωσης και απόρριψης από τους άλλους.

Επιπλέον, όταν τα θύματα βιασμού έχουν υποστεί σωματικό τραυματισμό μπορεί να βιώσουν έντονα συναισθήματα στενοχώριας και μελαγχολίας, που προέρχονται από το γεγονός της απώλειας κάποιας σωματικής λειτουργίας. Άλλες αντιδράσεις των θυμάτων βιασμού σ' αυτό το στάδιο παρατηρήθηκαν να είναι η αϋπνία, τα ανεξέλεγκτα κλάματα, η ταραχή, η ανησυχία, η αύξηση ή η απαρχή χρήσης ναρκωτικών ουσιών και η επιδείνωση των προσωπικών του σχέσεων. Επιπρόσθετα το θύμα μπορεί να ξαναζεί το τραυματικό συμβάν, είτε με τη μορφή έντονων έμμονων ιδεών, είτε με τη μορφή ονείρου ή εφιάλτη. Ακόμη το θύμα μπορεί να παρουσιάσει μια μείωση του ενδιαφέροντος του για κοινωνικές σχέσεις.

Οι μακροπρόθεσμες συνέπειες του βιασμού

Το θύμα χάνει για πάντα την πίστη στην καλοσύνη των ανθρώπων και την εμπιστοσύνη στους άλλους. Χάνει την πίστη στη δύναμη της λογικής και του ορθολογισμού. Το θύμα μετά το έγκλημα γίνεται δύσπιστο απέναντι στους ανθρώπους και τις καλές τους προθέσεις. Δεν εμπιστεύεται κανέναν και κυρίως κανέναν άνδρα. Μια άλλη σημαντική μακροπρόθεσμη συνέπεια του βιασμού στο θύμα είναι, ότι ζει μόνιμα με το φόβο μιας δεύτερης θυματοποίησης πράγμα, που το κρατά σε μια μόνιμη κατάσταση φόβου, επιφυλακτικότητας και απομόνωσης, προκειμένου να την αποφύγει. Ο φόβος του βιασμού είναι διάχυτος σε όλο το γυναικείο πληθυσμό μόνο, που στα θύματα είναι εντονότερος και έχει σαφέστερη εικόνα, που προέρχεται από προσωπικές εμπειρίες.

Το τελευταίο στάδιο των αντιδράσεων του θύματος στη θυματοποίησή του είναι το στάδιο της «επαναδιοργάνωσης». Μολονότι στο στάδιο αυτό ο φόβος και ο θυμός του θύματος βιασμού μειώνονται οι μακροπρόθεσμες αντιδράσεις του, καθώς και οι συνέπειες του εγκλήματος μπορεί να είναι προβληματικές. Επιπλέον σ' αυτό το στάδιο τα θύματα είναι πιθανό να κατηγορήσουν τον εαυτό τους για τη διάπραξη του εγκλήματος. Άλλες μακροπρόθεσμες συνέπειες του βιασμού είναι οι εξής: μια έντονη κινητική δραστηριότητα του θύματος, εφιάλτες και τραυματοφοβίες. Επιπλέον τα θύματα αρκετά συχνά μετά την επίθεση κάνουν ταξίδια στο εσωτερικό ή στο

εξωτερικό. Μια άλλη αρκετά συχνή αντίδραση βρέθηκε να είναι η επίκληση των φίλων ή της οικογένειας για βοήθεια και υποστήριξη. Τέλος τα θύματα συχνά αναφέρουν ότι είχαν δυσάρεστες εμπειρίες σχετικές με όνειρα και εφιάλτες. Τα θύματα βιασμού δεν αισθάνονται μόνο την ψυχολογική πίεση της θυματοποίησης, αλλά και μια επιπρόσθετη ένταση, που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο από το εγκληματικό περιστατικό.

Το θύμα με τη θυματοποίησή του κατατάσσεται στην κατηγορία των προσβεβλημένων, αδικημένων, ντροπιασμένων και ηττημένων ατόμων θα μπορούσαμε να πούμε, ότι η συναισθηματική κατάσταση των θυμάτων βιασμού, αλλά και όλων των άλλων βίαιων εγκλημάτων παρομοιάζει μ' αυτήν των γονιών ενός σωματικά ανάπηρου παιδιού, οι οποίοι αν και δεν ευθύνονται άμεσα για την αναπηρία του βιώνουν συναισθήματα μειονεξίας και φέρουν ένα στίγμα κατωτερότητας. Επίσης θα μπορούσαμε να την παρομοιάσουμε μ' αυτή των απατημένων συζύγων, των βαριά αρρώστων από ανίατη ασθένεια. Αυτό και μόνο το γεγονός της θυματοποίησης κατατάσσει τα θύματα στο στρατόπεδο των κοινωνικά, σωματικά και ψυχολογικά μειονεκτούντων ατόμων πράγμα, που έχει σοβαρές, όπως είδαμε μακροπρόθεσμες συνέπειες για το θύμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.1 Νομοθεσία στην Ελλάδα

Το Ελληνικό Κοινοβούλιο επήλθε σε ψηφοφορία το 2006 όσον αφορά το νόμο 3500/2006 ΦΕΚ – 232/Α/26.10.2006 για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας που συμπεριελάμβανε και άλλες διατάξεις και έχει στο σύνολο του 28 άρθρα.

Σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, παρουσιάζεται μια νέα πλευρά στην μέχρι σήμερα αντεγκληματική πολιτική όσον αφορά την ενδοοικογενειακή βία εφόσον οι διατάξεις του χαρακτηρίζονται πλέον από μια διαφορετική προοδευτική άποψη : την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στόχος του νόμου αυτού είναι η συγκέντρωση και η συνεργασία όλων των φορέων του Ελληνικού κράτους σε ένα σχέδιο δράσης για την άμεση αντιμετώπιση των ακραίων και βίαιων περιστατικών αυταρχισμού μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον. Επίσης, αποτελεί μια μεγάλη προσπάθεια να προστατευθούν όσο το δυνατόν καλύτερα τα άτομα που έχουν υποστεί βία μέσα στην οικογένεια. (Μηλιώνη, 2008)

Πιο συγκεκριμένα, οι βασικοί στόχοι του νόμου είναι οι εξής:

- Η προάσπιση της ελευθερίας, της αυτοδιάθεσης του ατόμου μέσα στην οικογένεια, της αξιοπρέπειας
- Η προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών καθώς και του θύματος ενδοοικογενειακής βίας
- Η επιβολή και εφαρμογή ενός υγιούς οικογενειακού περιβάλλοντος

Η εφαρμογή του νόμου έχει διπλό σκοπό τόσο ως συμβολισμό λειτουργίας που περιθωριοποιεί και καταδικάζει οποιαδήποτε μορφή βίας μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον όσο και παιδαγωγικό. Τα δικαιώματα κάθε ατόμου δεν θα έπρεπε να σταματούν μέσα στην οικογένεια καθώς η οικογένεια δεν είναι δυνατόν να είναι το πλαίσιο όπου θα καταπατώνται χωρίς κανένα κώλυμα τα συνταγματικά δικαιώματα του άλλου. Επιπροσθέτως, προσπαθεί να μεταμοντερνιστεί το νομοθετικό πλαίσιο της

χώρας και να ενισχύσει τις παρεμβάσεις ενημέρωσης με σκοπό την τόνωση της θέσης των θυμάτων και την προβολή της κοινωνικής ανοχής που επικρατεί.

Όπως αναφέρουν οι διατάξεις, το μέλος της οικογένειας που επιβάλλεται μέσω μορφών κακοποίησης σε άλλο μέλος τιμωρείται με φυλάκιση με τη μικρότερη ποινή να ανέρχεται στο ένα (1) έτος. Στην περίπτωση, όμως, που η κακοποίηση που δέχεται το άτομο αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τη ζωή του, επιφέρεται στον θύτη φυλάκιση δύο (2) ετών. Εάν επακολουθήσει βαριά και επαναλαμβανόμενη κακοποίηση επιβάλλεται δέκα (10) έτη φυλάκισης. Από την άλλη, αν ο θύτης επεδίωκε να φέρει αυτό το αποτέλεσμα η πράξη του τιμωρείται με κάθειρξη.

Σύμφωνα, επίσης, με το άρθρο 7 του παρόντος νόμου, το μέλος της οικογένειας το οποίο εξαναγκάζει άλλο μέλος με βία ή απειλή να πράξει κάτι, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, ανεξαρτήτως από το αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον του ίδιου του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του. Το μέλος επίσης της οικογένειας το οποίο επιφέρει τρόμο ή ανησυχία σε άλλο μέλος της οικογένειας, απειλώντας το με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση (Μπεχλιβάνη, 2007)

Για τη συναισθηματική-ψυχολογική και σεξουαλική κακοποίηση, ο νόμος προβλέπει ότι το μέλος της οικογένειας το οποίο καταρρίπτει την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της, με ιδιαίτερα ταπεινωτικό τρόπο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. Επιπροσθέτως, ο νόμος τιμωρεί και όσους, ενώ αναγνωρίζουν την εκδήλωση κακοποίησης μέσα στην οικογένεια δεν καταθέτουν κανένα στοιχείο στις αρχές, επειδή απειλούνται από τον δράστη. Το άρθρο 10 προβλέπει το εξής: «όποιος σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας απειλεί μάρτυρα ή μέλος της οικογένειας του ή ασκεί βία εναντίον του ή τον δωροδοκεί, με σκοπό την παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών μέχρι τριών ετών.»

Παράλληλα, θεσπίζεται η ανωμοτί εξέταση των μελών της οικογένειας ως μαρτύρων στην ποινική δίκη. Παρέχεται, ακόμη, η απαλλαγή του θύματος ενδοοικογενειακής βίας από τα δικαστικά έξοδα, για τις άμεσα απαιτούμενες νομικές διαδικασίες, εφόσον το θύμα βρίσκεται σε αδυναμία να κινήσει τις προβλεπόμενες διαδικασίες για την προστασία του (Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Προστασίας του Πολίτη, 2010).

Σύμφωνα με το νέο νόμο η ποινική δίωξη για τα πλημμελήματα ενδοοικογενειακής βίας ασκείται αυτεπαγγέλτως και όχι κατ' έγκλησιν. Σε περίπτωση που δεν τελεσφορήσει η ποινική διαμεσολάβηση, ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία, οπότε ο θύτης καλείται να άρει ή να αντικαταστήσει τις συνέπειες της βάνουσης πράξης του. Ορίζεται το ελάχιστο ποσόν για τη χρηματική ικανοποίηση του θύματος, λόγω ηθικής βλάβης, το οποίο ανέρχεται σε €1.000.

Τέλος, σύμφωνα με τα άρθρα του νόμου 11, 12 και 13 θεσπίζεται ένας νέος θεσμός, ο θεσμός της ποινικής διαμεσολαβήσεως. Ο συγκεκριμένος θεσμός θεσμοθετήθηκε σε συμμόρφωση της χώρας μας προς την απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15 Μαΐου 2001 όσον αφορά το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, το άρθρο 10 της οποίας επέβαλλε στα κράτη-μέλη την προώθηση της διαμεσολαβήσεως σε ποινικές υποθέσεις το αργότερο μέχρι τις 22.3.2006 (Δημόπουλος, 2006)

Ο συγκεκριμένος νόμος επιφέρει κάποιες νέες πολύ σημαντικές τομές. Για πρώτη φορά, αποδοκιμάζεται ρητά η σωματική βία σε βάρος ανηλίκων ως μέσο σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής τους. Στο νόμο ορίζεται ρητά ότι η άσκηση της βίας αυτής μπορεί πλέον να οδηγήσει στην ολική ή μερική αφαίρεση από τον βιαιοπραγούντα γονέα της γονικής μέριμνας. Η χώρα μας εναρμονίζεται έτσι με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και με τη δημόσια θέση του Συνηγόρου του Πολίτη. Για πρώτη φορά, τα πλημμελήματα της απλής και της επαναλαμβανόμενης όλως ελαφριάς σωματικής βλάβης, της απειλής και της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας που τελούνται εντός της οικογένειας τιμωρούνται ως αυτεπαγγέλτως διωκόμενα εγκλήματα.

Για την αποτελεσματικότερη προστασία των θυμάτων ορίζεται επί πλέον ότι στα εγκλήματα αυτά θα εφαρμόζεται εφεξής υποχρεωτικά η διαδικασία των επ' αυτοφώρω καταλαμβανόμενων εγκλημάτων. Για πρώτη φορά, διευρύνεται η έννοια του θύματος (και αντίστοιχα η έννοια του κατά το Αστικό Δίκαιο παθόντος), αφού αναγνωρίζεται ευθέως ότι θύμα δεν είναι μόνον ο καθ' ου αμέσως ασκείται η βία, αλλ' ότι η συμπεριφορά αυτή έχει σοβαρές επιπτώσεις και στον ψυχικό κόσμο του ανηλίκου που είναι μάρτυς της βίας. Ως θύμα λοιπόν της ενδοοικογενειακής βίας αναγνωρίζεται και ο ανήλικος, ενώπιον του οποίου αυτή τελείται. Εξάλλου, με τον

νέο νόμο θεσπίζονται νέες εγκληματικές συμπεριφορές, που μέχρι σήμερα δεν θεωρούνταν καν αξιόποινες πράξεις σε ενδοοικογενειακό επίπεδο. Όπως, τιμωρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα η ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη σε όλες τις μορφές της όταν τελείται ενώπιον ανηλίκου, η οποία, όπως είπαμε, συμβάλλει ώστε ο ανήλικος να αναπαράγει αργότερα τα ίδια πρότυπα βίαιης συμπεριφοράς και στην δική του οικογένεια.

4.2 Νομοθεσία στην Ευρώπη

- Με την απόφαση 58/147 της 19ης Φεβρουαρίου 2004 “Περί εξάλειψης της ενδοοικογενειακής βίας εναντίον των γυναικών”, η Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. προσκαλεί τα κράτη – μέλη να υιοθετήσουν, να ενισχύσουν και να εφαρμόσουν νομοθεσία, που να απαγορεύει την ενδοοικογενειακή βία, να περιγράφει τιμωρητικά μέτρα, να καθιερώνει κατάλληλη νομική προστασία ενάντια στην ενδοοικογενειακή βία και περιοδικώς να επιθεωρεί, να αξιολογεί και να αναθεωρεί αυτούς τους νόμους και τις ρυθμίσεις, προκειμένου να διασφαλίζει την αποτελεσματικότητά τους για την εξάλειψη της ενδοοικογενειακής βίας, να τυποποιήσουν την ενδοοικογενειακή σεξουαλική βία ως έγκλημα και να εξασφαλίσουν κατάλληλη ανακριτική έρευνα και ποινική δίωξη των δραστών της, να ισχυροποιήσουν μέτρα που να στοχεύουν στην πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας, να εγκαθιδρύσουν και να ενδυναμώσουν τα αστυνομικά πρωτόκολλα και τις διαδικασίες για τη διασφάλιση του γεγονότος ότι όλες οι κατάλληλες δράσεις λαμβάνονται για την προστασία των θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας και για την πρόληψη ευρύτερων πράξεων τέτοιας βίας, να παίρνουν μέτρα αποζημίωσης, εξασφάλισης και θεραπείας των θυμάτων και αναμόρφωσης των δραστών κ.λπ. Παρόμοιας σημασίας είναι επίσης η απόφαση 58/185 της 18ης Μαρτίου 2004 της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε., για μία σε βάθος μελέτη όλων των μορφών της βίας κατά των γυναικών, με μία στατιστική επιθεώρηση όλων των μορφών βίας εναντίον των γυναικών για την καλύτερη αξιολόγηση της κλίμακας της βίας αυτής, με τη μελέτη των αιτίων αυτής της βίας και των

μεσο-μακροπρόθεσμων συνεπειών της, με τη μελέτη του υγειονομικού, κοινωνικού και οικονομικού της κόστους και με την ταυτοποίηση των καλύτερων πρακτικών στο επίπεδο της νομοθεσίας, των πολιτικών και προγραμμάτων και των αποτελεσματικών θεραπειών και επανορθώσεων και με την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών αυτών για το σκοπό της καταπολέμησης και της εξάρθρωσης της βίας εναντίον των γυναικών.

- Στις 24 Ιουνίου 2004, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, με μεγάλη πλειοψηφία, υιοθέτησε λεπτομερή Σύσταση (1666/2004), η οποία κάνει έκκληση για συντονισμένη και εστιασμένη εκστρατεία σε όλα τα κράτη-μέλη για την οριστική κατάργηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά. Η Σύσταση επισημαίνει την επιτυχία του Συμβουλίου της Ευρώπης στο να καταργήσει τη θανατική ποινή. Η Συνέλευση το καλεί τώρα να καταστήσει την Ευρώπη, το συντομότερο δυνατό, «ελεύθερη ζώνη» από τη σωματική τιμωρία στα παιδιά.
- Τον Ιούνιο του 2005, με μια απόφαση-ορόσημο, η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων αποφάνθηκε ότι το Βέλγιο, η Ελλάδα και η Ιρλανδία παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτές ορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, επειδή δεν έχουν απαγορεύσει ρητά κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας. Επίσης αποφάνθηκε ότι η νομοθεσία στην Ιταλία και στην Πορτογαλία, σύμφωνα με την ερμηνεία που έδωσαν τα Ανώτατα Δικαστήρια των χωρών αυτών (το 1994 και το 1996 αντίστοιχα), όντως απαγορεύει τη χρήση της σωματικής τιμωρίας και μέσα στην οικογένεια, και ως εκ τούτου αποτελεί συμμόρφωση με τα επιτασσόμενα στο άρθρο 17. Ανταποκρινόμενη στις αποφάσεις της Επιτροπής, η Ελλάδα εξήγγειλε ότι θα μελετήσει την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας γενικά.
- Τον Ιούνιο του 2006 η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε. εξέδωσε το Γενικό Σχόλιο (General Comment) Ν. 8 με θέμα “Το δικαίωμα προστασίας των παιδιών από τη σωματική τιμωρία και από άλλες μορφές σκληρής ή προσβλητικής τιμωρίας”. Στο Σχόλιο αυτό η Επιτροπή επεσήμανε μεταξύ άλλων ότι “είναι υποχρέωση των κρατών, που πηγάζει από την ίδια τη Σύμβαση, ν' αντιμετωπίσουν και να εξαλείψουν τη σωματική τιμωρία των παιδιών, με νομοθετικά μέτρα, ενέργειες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης του κοινού... στο πλαίσιο μιας κομβικής στρατηγικής για τον περιορισμό και την πρόληψη κάθε μορφής βίας στις κοινωνίες”.

- Στις 8 Μαρτίου 2010 εκδόθηκαν από το Συμβούλιο EPSCO “Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές” τα συμπεράσματα, σχετικά με την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. - Στις 11 Μαΐου 2011 υπογράφηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης).
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της 13ης Δεκεμβρίου 2011 εξέδωσε την Οδηγία 2011/92/ΕΕ, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, που αντικαθιστά την απόφαση πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 335 της 17.12.2011, σ. 1).
- Αναπτύχθηκαν προγράμματα για τη στρατηγική της Επιτροπής για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών για την περίοδο 2010-2015, η οποία παρουσιάστηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2010, το Πρόγραμμα “Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια” για την περίοδο 2014-2020 και σχέδια δράσης της Επιτροπής για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης (COM(2010)0171).
- Στις 18 Σεπτεμβρίου 2012 εκδόθηκε η γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με τίτλο “Εξάλειψη της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών” (ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 21).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΒΙΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

5.1 Αίτια του Φαινομένου

Η ηθική παρενόχληση στον χώρο εργασίας σχετίζεται με συνεχόμενες και διαρκείς συμπεριφορές που εμφανίζονται για μεγάλα χρονικά διαστήματα και με συχνότητα. Η χρονική διάρκεια και η συχνότητα με την οποία το άτομο δέχεται την ηθική παρενόχληση, ο σκοπός για τον οποίο παρενοχλεί ο θύτης και η σχέση εξουσίας θύματος - θύτη είναι στοιχεία που συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην κατανόηση της έννοιας.

Οι εχθρικές συμπεριφορές που παρουσιάζουν είδη παρενόχλησης δύνανται να διακριθούν σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- 1) προσβολές των συνθηκών εργασίας,
- 2) απομόνωση και άρνηση επικοινωνίας,
- 3) προσβολές στην προσωπική αξιοπρέπεια
- 4) βία- λεκτική, σωματική ή σεξουαλική.

Η επιλογή των συμπεριφορών έχει ευρύ φάσμα και εξαρτάται από την ιεραρχική θέση του «δράστη». Παρενόχληση είναι δυνατόν να ασκηθεί από τον ιεραρχικά ανώτερο, από συναδέλφους της ίδιας βαθμίδας και από υφισταμένους (Einarsen&Skogstad, 1996). Τα ανώτερα πρόσωπα δύνανται να ενεργούν τόσο ομαδικά όσο και μόνα τους.

5.2 Το Προφίλ του Θύτη

Αρκετοί συγγραφείς (Einarsen&Raknes, 1997) αναφέρουν ότι ο θύτης είναι ένα πρόσωπο που χρησιμοποιεί με λάθος τρόπο το μέγεθος και την εξουσία του,

προκειμένου να βλάψει ή να τρομοκρατήσει τα πιο αδύναμα άτομα. Μπορεί να πρόκειται για τη θέση και την εξουσία που κατέχει στον εργασιακό χώρο. Στην πραγματικότητα, η παρενόχληση επικεντρώνεται σπάνια στο γένος, τη φυλή ή την αναπηρία. Είναι πιθανότερο να σχετίζεται με την ικανότητα ή μάλλον την υποτιθέμενη ανικανότητα του θύματος.

Ο Fendrich (2001) συνοψίζει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φορείς ηθικής παρενόχλησης σε τέσσερις ευρείες κατηγορίες διαταραχών:

1. Αντικοινωνική Διαταραχή Προσωπικότητας
2. Ναρκισσιστική Διαταραχή Προσωπικότητας
3. Θεατρική Διαταραχή Προσωπικότητας
4. Ψυχαναγκαστική Διαταραχή Προσωπικότητας

Τα βασικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων που η προσωπικότητά τους είναι δομημένη με βάση τις παραπάνω διαταραχές είναι η έλλειψη ενσυναίσθησης, ενοχής για τις πράξεις τους.

Η Hirigoyen (2002) αναφέρει κάποια επιπλέον στοιχεία που ωθούν κάποιον στο να παρενοχλήσει ένα άλλο άτομο στο εργασιακό του περιβάλλον. Αξίζει να σημειωθεί ότι πρόκειται για στοιχεία τα οποία αποδίδονται περισσότερο στα συναισθήματα που οδηγούν τον θύτη να κάνει την παρενόχληση παρά σε οποιονδήποτε άλλο παράγοντα. Ο φόβος είναι το πρώτο αίσθημα που πηγάζει από τις συνεχείς μεταβολές και αναδιοργανώσεις των επιχειρήσεων και καθιστά τον εργαζόμενο επιφυλακτικό με τους γύρω του. Δημιουργεί επιθετικές συμπεριφορές από τις άσχημες καταστάσεις που κάνουν το άτομο να αισθάνεται ότι απειλείται. Ορισμένοι οργανισμοί έχουν ως βάση τους την διαχείριση του προσωπικού τους με σκοπό να διαχειρίζονται το φόβο τους.

Η μη αποδοχή ενός προσώπου εξαιτίας της διαφορετικότητας του από το σύνολο στην οποία ανήκει είναι ένα στοιχείο που προκαλεί παρενόχληση. Ο τρόπος έκφρασης, συμπεριφοράς και ο τρόπος με τον οποίο ένα δουλεύει και είναι διαφορετικό από το σύνολο είναι πιθανόν να προκαλέσει την παρενόχλησή του. Όταν κάποια στοιχεία του ατόμου διαφοροποιείται από τις τάσεις του συνόλου θεωρείται παράξενο και η παρενόχληση θα λειτουργήσει ως μέσο για την στοίχιση του εργαζόμενου με τους ρυθμούς και την λογική της ομάδας στην οποία ανήκει (Ramsay και συν., 2008).

Παρόλα αυτά, η ηθική παρενόχληση αποτελεί ένα κυκλικό φαινόμενο, δηλαδή πέρα από τα αρχικά κίνητρα ξεχνιούνται ακόμα και τα αίτια της. Μία σειρά σκόπιμων ενεργειών του θύτη αγχώνει το θύμα, το ωθεί να υιοθετήσει εχθρική στάση το οποίο προκαλεί νέες επιθέσεις. Κατά την εξέλιξη της σύγκρουσης, παρουσιάζονται φαινόμενα αμοιβαίας φοβίας: η θέα του θύτη προκαλεί θυμό στη μία πλευρά, η θέα του θύτη προκαλεί φόβο στο θύμα. Είναι ένα καθορισμένο ανακλαστικό, άλλοτε επιθετικό, άλλοτε αμυντικό. Ο φόβος προκαλεί στο άτομο παθολογική συμπεριφορά η οποία θα χαρακτηριστεί ως άλλοθι για την μελλοντική αιτιολόγηση της επίθεσης. Αντιδρά συνήθως βίαια και παράλογα. Οι διώκτες στρέφουν τα πάντα εναντίον του.

Ο στόχος είναι να έρθει το θύμα σε δύσκολη θέση, να βρεθεί σε σύγχυση (Giles, 1998). Συνοψίζοντας, η Τζαμαλούκα (2007) επιχειρεί να παραθέσει κάποια χαρακτηριστικά του εν δυνάμει βίαιου εργαζόμενου όπως:

- Κάποια βίαιη ενέργεια εντός ή εκτός εργασιακού χώρου
- Η ελλειπτική συμπεριφορά, που υποδηλώνει απώλεια αντίληψης ή συνειδητοποίησης των πράξεων του
- Η εξαιρετικά συγκρουσιακή ή αντικοινωνική συμπεριφορά
- Ο απομονωτισμός και οι μοναχικές τάσεις
- Κάποια απειθή συμπεριφορά, που συνοδεύεται από υπαινιγμούς βίας
- Η τάση υπερβολικής αντίδρασης στην κριτική
- Το υπερβολικό ενδιαφέρον για τους πολέμους, τα όπλα, τις μαζικές δολοφονίες, τις καταστροφές
- Κάποια σοβαρή παράβαση των κανόνων ασφαλείας
- Η κατοχή όπλων, πυροβόλων, μαχαιριών ή παρόμοιων αντικειμένων στο χώρο εργασίας
- Η καταπάτηση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής των άλλων, όπως είναι για παράδειγμα η έρευνα στα γραφεία των άλλων
- Τα διαρκή παράπονα και οι συχνές αδικαιολόγητες διαφορές
- Η συμπεριφορά προκλητική αντιποίνων.

5.3 Επιπτώσεις στο άτομο

Οι αρνητικές επιπτώσεις της ηθικής παρενόχλησης για τα θύματα ενδέχεται να λάβουν τη μορφή αυξανόμενων δυσκολιών συνεργασίας, μειωμένης αντοχής στο άγχος, σωματικής δυσφορίας, καταχρήσεων και ψυχολογικών αντιδράσεων. Επίσης μπορεί να επιφέρουν στον εργαζόμενο δυσκολίες στον ύπνο, κατάθλιψη, ανάπτυξη διαφόρων μορφών μανίας, κάποιες φορές επιθετικότητα, σωματική κόπωση ή και τάσεις αυτοκτονίας. Αν δε σταματήσειάμεσα η παρενόχληση, δεν ερευνηθούν οι αιτίες που την προκάλεσαν στον εργασιακό χώρο και δε ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, υπάρχει ο κίνδυνος τα προβλήματα να γίνουν τόσο σοβαρά ώστε να χρειαστεί μμακροχρόνια ιατρική και ψυχοθεραπευτική φροντίδα από ειδικούς. Ακόμη και μετά την απομάκρυνση από το υπεύθυνο περιβάλλον, αναφέρονται πολλά άτομα με μετα-τραυματικό στρες για χρόνια (Hirigoyen, 2002· Jarreta, 2004). Σύμφωνα με έρευνες σε Ευρώπη και Ηνωμένες Πολιτείες σχετικά με τις επιπτώσεις της ηθικής παρενόχλησης στα θύματα, βρέθηκε ότι άτομα που πέφτουν θύματα παρενόχλησης είναι πολύ περισσότερο εκτεθειμένα στο εργασιακό άγχος απ' ό τι οι εργαζόμενοι γενικότερα. Ένα ποσοστό της τάξης του 47% των θυμάτων της παρενόχλησης, αναφέρουν αγχωτικά εργασιακά καθήκοντα

Συνολικά, κάποιες από τις επιπτώσεις που έχουν αναφερθεί σε σχέση με την ηθική παρενόχληση για το άτομο που την υφίσταται είναι οι εξής (Hirigoyen, 2002):

- Ø χαμηλή επίδοση που οδηγεί σε επικριτικά σχόλια,
- Ø λήψη ενέργειας σύμφωνα με πειθαρχικές διαδικασίες ή διαδικασίες βάσει ελλιπών ικανοτήτων,
- Ø απώλεια αυτοπεποίθησης,
- Ø αδυναμίαπροσπορισμούτων προς το ζην,
- Ø ζημία ή καταστροφή της επαγγελματικής καριέρας,
- Ø χωρισμός ή διαζύγιο,
- Ø επιδείνωση της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της κατάθλιψης και της αυτοκτονίας.

Μία επιπλέον επίπτωση της ηθικής παρενόχλησης στο άτομο είναι τα υπερβολικά επίπεδα άγχους που βιώνει. Με το άγχος, ο οργανισμός αντιδρά, τίθεται σε κατάσταση συναγερμού, παράγει ορμόνες, καταβάλλεται το ανοσοποιητικό του σύστημα και μεταβάλλονται οι νευροδιαβιβαστές του εγκεφάλου. Στην αρχή,

πρόκειται για προσαρμογή, προκειμένου να αντιμετωπιστεί κάθε επίθεση. Όταν το άγχος έχει συγκεκριμένη αιτία και το άτομο καταφέρνει να το διαχειριστεί ταχτοποιούνται όλα γρήγορα. Αν η κατάσταση παρατείνεται ή επαναλαμβάνεται σε τακτά διαστήματα, υπερβαίνει τις ικανότητες προσαρμογής του ατόμου και οι μεταβολές στο νευρικό και ορμονικό σύστημα συνεχίζονται (LeBlanc&Kelloway, 2002).

Πολλές προσωπικές αφηγήσεις θυμάτων ηθικής παρενόχλησης αναφέρουν τα έντονα αισθήματα φόβου που βιώνουν. Είναι διαρκώς σε επιφυλακή, ανησυχούν για τις αντιδράσεις του θύτη, την οργή ή την ψυχρότητά του όταν δεν ανταποκρίνονται στα πράγματα που περιμένει, τα προσβλητικά σχόλια, το σαρκασμό, την περιφρόνηση, την γελοιοποίηση. Για να αποφύγει τη βία, το θύμα φροντίζει να είναι όλο και πιο ευγενικό, όλο και πιο διαλλακτικό. Έχει την ψευδαίσθηση ότι το μίσος θα διαλυθεί μέσα στην αγάπη και την καλοσύνη. Όταν η επίθεση γίνεται ενώπιον μαρτύρων, το θύμα, πάντα προστατευτικό απέναντι στο θύτη, κρίνει τις αντιδράσεις του υπερβολικές και βρίσκεται συνήθως στην παράδοξη θέση να υπερασπίζεται το διώκτη του.

Μία άλλη συνέπεια του τραύματος, που είναι συνήθως παραγνωρισμένη, είναι ο διαχωρισμός ο οποίος περιγράφεται ως έκρηξη της προσωπικότητας. Στο DSM-IV ορίζεται ως διαταραχή που αφορά λειτουργίες όπως η συνείδηση, η μνήμη, η ταυτότητα ή η αντίληψη του περιβάλλοντος. Είναι ένα φαινόμενοάμυνας ενάντια στο φόβο, τον πόνο ή την αδυναμία απέναντι σε ένα τραυματικό γεγονός τόσο παράδοξο και ασύλληπτο, ώστε ο ψυχισμός είτε το παραμορφώνει είτε το διώχνει από τη συνείδηση. Ο διαχωρισμός διαφοροποιεί το ανεκτό από το αφόρητο, το οποίο καταδικάζεται στη λήθη (αμνησία). Διωλίζει το βίωμα και παρέχεται ανακούφιση ή μερική προστασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ TRAFFICKING

6.1 Ορισμός trafficking

Το εμπόριο ανθρώπων με βάση το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών «για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών» ορίζεται ως «η πρόσληψη, μεταφορά, μεταβίβαση, στέγαση ή η παραλαβή ανθρώπων μέσω απειλών ή χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, παραπλάνησης, κατάχρησης εξουσίας ή μιας ευάλωτης θέσης ή η καταβολή ή αποδοχή πληρωμών ή άλλων ωφελημάτων για την εξασφάλιση συναίνεσης προσώπου που ασκεί έλεγχο επί άλλου προσώπου, για το σκοπό της εκμετάλλευσης. Η εκμετάλλευση συμπεριλαμβάνει τουλάχιστον την εκμετάλλευση της πορνείας, ή άλλες μορφές γενετήσιας εκμετάλλευσης».

Στις αρχές του 21ου αιώνα, το εμπόριο γυναικών αποτελεί μια μορφή σύγχρονου δουλεμπορίου καθώς όπως και σε άλλες εποχές οι γυναίκες θεωρούνται «κτήματα» των διακινητών που τις εμπορεύονται, στερούνται στοιχειωδών δικαιωμάτων στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο καθώς ζουν σε καθεστώς παρανομίας και αποκλεισμού και υποχρεούνται να εργάζονται υπό άσχημες συνθήκες ακόμη και όταν έχει εξασθενήσει η υγεία τους.

6.2 Επιπτώσεις δουλεμπορίου

Οι στατιστικές που αφορούν το δουλεμπόριο είναι συχνά ελλιπείς ή ανακριβείς. Είναι, όμως, βέβαιο ότι τουλάχιστον 12.000.000 Αφρικανοί μεταφέρθηκαν από τις πατρίδες τους για να πουληθούν ως σκλάβοι στον Νέο Κόσμο. Από αυτούς, 328.000 (ποσοστό 2,9%) μεταφέρθηκαν τον 16ο αιώνα, 1.348.000 (ποσοστό 12%) τον 17ο αιώνα, 6.090.000 (ποσοστό 54,2%) τον 18ο αιώνα και 3.466.000 (ποσοστό 30,9%) τον 19ο αιώνα.

Η χώρα που εισήγαγε τους περισσότερους σκλάβους ήταν η Βραζιλία (4.000.000, ήτοι ποσοστό 35,4%) και ακολουθούσαν οι ισπανικές αποικίες (2.500.000, ήτοι ποσοστό 22,1%), οι βρετανικές Δυτικές Ινδίες (2.000.000, ήτοι ποσοστό 17,7%), οι γαλλικές Δυτικές Ινδίες (1.600.000, ήτοι ποσοστό 14,1%), οι βρετανικές κτήσεις στη Βόρεια Αμερική και οι ΗΠΑ (500.000, ήτοι ποσοστό 4,4%), οι δανικές Δυτικές Ινδίες (28.000, ήτοι ποσοστό 0,2%) και η Ευρώπη (200.000, ήτοι ποσοστό 1,8%).

Οι στατιστικές που αφορούν τα κέρδη από το δουλεμπόριο είναι επίσης δύσκολο να εκτιμηθούν. Είναι, όμως, βέβαιο ότι ανέρχονταν σε ποσοστό 200% ή 300% και αποτελούσαν σημαντικόκομμάτι της ευρωπαϊκής οικονομίας. Τα ασυνήθιστα αυτά κέρδη αποτέλεσαν μέρος των κεφαλαίων που έδωσαν την αναγκαία ώθηση στη βιομηχανική επανάσταση και μπορούσαν να επιτευχθούν με λίγα μόνο ταξίδια κατά τη διάρκεια του έτους. Μεγάλα έσοδα από το δουλεμπόριο αποκόμιζαν και οι επίσημες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, με τη φορολογία των κερδών των δουλεμπόρων και την είσπραξη των σχετικών δασμών.

Όταν, το 1562, η βασίλισσα Ελισάβετ διαπίστωσε ότι ένας από τους αυλικούς της, ο Τζων Χώκινς (John Hawkins), συμμετείχε στο δουλεμπόριο, αντέδρασε πολύ έντονα, απειλώντας τον μάλιστα ότι «έπρεπε να πληρώσει πολύ ακριβά για τη συμμετοχή του στην αγοραπωλησία ανθρώπινων ζώων». Οι ηθικοί της, όμως, ενδοιασμοί κάμφθηκαν όταν πληροφορήθηκε τα κέρδη που αποκόμιζε ο συνεργάτης της από το δουλεμπόριο, οπότε έγινε αμέσως και η ίδια μέλος της δουλεμπορικής εταιρίας. Η στατιστική που αφορά το ανθρώπινο κόστος από το δουλεμπόριο είναι αδυσώπητη. Περίπου 5% των σκλάβων πέθαινε ενώ βρίσκονταν ακόμα στην Αφρική, όταν οδηγούνται αιχμάλωτοι στα στρατόπεδα της ακτής. Το 15-20% έχανε τη ζωή του κατά τη διάρκεια του «μεσαίουπεράσματος και το 30% κατά τη διάρκεια της τρίμηνης περιόδου προσαρμογής στις Δυτικές Ινδίες. Αυτό σημαίνει ότι περίπου 50% από αυτούς που αιχμαλωτίζονταν στην Αφρική πέθαιναν είτε κατά τη μεταφορά είτε ενώ προετοιμάζονταν για να πωληθούν ως σκλάβοι.

Ο συνολικός αριθμός των θανάτων ανέρχεται ακόμη περισσότερο, αν στα παραπάνω ποσοστά προστεθούν και όσοι σκοτώνονταν κατά τη διάρκεια των πολέμων μεταξύ των αφρικανικών φυλών, που αποσκοπούσαν στην αιχμαλωσία σκλάβων. Το υπερατλαντικό δουλεμπόριο είχε τεράστιες αρνητικές επιπτώσεις στην Αφρικανική ήπειρο. Πολλές περιοχές της Αφρικής υπέφεραν από την αύξηση της βίας και την αφαιμάξη του πληθυσμού και οδηγούντο στην ερήμωση. Η μεγάλη απώλεια πληθυσμού εκμηδένισε την οικονομική, κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη,

ενώ η κατάρρευση του παραδοσιακού κοινωνικού συστήματος αποδυνάμωσε τις αφρικανικές κοινωνίες. Αφού οι δουλέμποροι προτιμούσαν άνδρες και γυναίκες νεαρής ηλικίας, ήταν αδύνατο να υπάρξει ανανέωση του πληθυσμού, καθώς επίσης οικονομική και τεχνολογική πρόοδος. Το δουλεμπόριο συνέβαλε στην αποδιάρθρωση του κοινωνικού ιστού πολλών περιοχών της Αφρικής, αφού μετέβαλε την αναλογία ανδρών και γυναικών, ενηλίκων και παιδιών, με αποτέλεσμα να επέλθουν σημαντικές αλλαγές στις δομές συγγένειας, αλλά και στα πρότυπα γάμου. Κυρίως, όμως, προκάλεσε απεριγράπτη & θλίψη και δυστυχία σε όσους παρέμειναν στην Αφρική, οι οποίοι δεν θα έβλεπαν ποτέ πια τα αγαπημένα τους πρόσωπα, που οδηγούντο στη δουλεία. Τα ίχνη αυτής της βάρβαρης περιόδου σημαδεύουν την Αφρική μέχρι σήμερα.

6.3 Η προσπάθεια των ΜΚΟ

Καθοριστική σημασία στον αγώνα της καταπολέμησης του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων θεωρείται η δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, η 75 συμβολή των οποίων είναι πολύ μεγάλη, τόσο στην προστασία των θυμάτων όσο και στην καταδίκη των εγκληματιών. Η «A21», για παράδειγμα, η ΜΚΟ η καμπάνια με αποστολή την κατάργηση της αδικίας στον 21ο αιώνα αποτελεί από τις σημαντικότερες Οργανώσεις στον τομέα την προστασίας των θυμάτων και της νομικής δίωξης των διακινητών. Με την παγκόσμια δράση της έχει καταφέρει να κινητοποιήσει και να ενημερώσει γυναίκες και παιδιά σε όλο τον κόσμο και σε πολλές περιπτώσεις να διασώσει θύματα από τα δίκτυα των διακινητών τους. Επίσης, η Οργάνωση «Anti-Slavery International» με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο με δράση υπό την επωνυμία «Anti-Slavery Society» και επίσημα ως Διεθνής Μη Κυβερνητικός Οργανισμός από το 1990 εργάζεται συστηματικά για την καταπολέμηση της σύγχρονης μορφής δουλείας και των σχετικών με αυτή αδικημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η UNICEF με δράσεις σε όλον τον κόσμο αγωνίζεται κυρίως για την εξάλειψη των ίδιων των αιτίων που οδηγούν στο έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, όπως η φτώχεια, η έλλειψη βασικών υποδομών εκπαίδευσης και πολιτικών μεταναστευσης, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η Οργάνωση των Ηνωμένων

Εθνών για τα Παιδιά, η οποία έχει ιδρυθεί πατώντας στα θεμέλια της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Συγκεκριμένα έχει δώσει ρητές κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με την αντιμετώπιση των θυμάτων παιδιών.

Αρχικά πρέπει να γίνεται καταγραφή των παιδιών με όλο το ιστορικό τους αλλά και τις καταθέσεις τους γύρω από την εμπειρία που βίωσαν, χωρίς ωστόσο να αναγκάζονται να κρατούνται σε ειδικούς χώρους ως εσώκλειστα. Ψυχολογική και σωματική υποστήριξη τους παρέχεται σε συνδυασμό με την πλήρη προστασία τους ενώ τα κράτη οφείλουν να τους χορηγούν και προσωρινή ανθρωπιστική βίζα εφόσον είναι αλλοδαπά. Ο επαναπατρισμός των παιδιών πρέπει να γίνεται εφόσον εντοπιστούν οι γονείς τους ή νόμιμος κηδεμόνας τους και εφόσον αυτή η επιστροφή δεν εγκυμονεί κινδύνους για τα παιδιά. Τέλος τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται πλήρως για όλα τα νόμιμα δικαιώματά τους, εάν και εφόσον θέλουν να επιδιώξουν αποζημίωση για την εκμετάλλευση και τις κακουχίες που υπέστησαν και σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται ο εξαναγκασμός τους να καταθέσουν κατά των θυτών τους, εφόσον εντοπιστούν και οδηγηθούν σε δίκη.

Τέλος η Διεθνής Αμνηστία, η παγκόσμια και ανεξάρτητη οργάνωση που ιδρύθηκε το 1961 διαδραματίζει το δικό της ρόλο στον αγώνα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Βασικός της ρόλος είναι η προώθηση του σεβασμού όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση του κοινού. Μέσα από τις εκθέσεις της και τα δελτία τύπου που εκδίδει ενημερώνει και προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο γύρω από την εμπορία ανθρώπων ενώ ασκεί πιέσεις στα κράτη για την υιοθέτηση κανόνων που θα παρέχουν προστασία στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων. Χαρακτηριστικό ήταν το κάλεσμα της Διεθνούς Αμνηστίας μαζί με την Anti-Slavery International και τη LaStrada International προς τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση για επικύρωση της Συνθήκης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων με στόχο την καλύτερη δυνατή συνεργασία για την καταπολέμηση της εμπορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

7.1 Υπηρεσίες κατά της κακοποίησης γυναικών

Στην Ελλάδα, οι επίσημοι φορείς που ασχολούνται εξειδικευμένα με το πρόβλημα της βίας κατά των γυναικών στην οικογένεια είναι ακόμη περιορισμένοι (Χατζηφωτίου, 2005). Ωστόσο, την τελευταία πενταετία έχουν γίνει σημαντικά βήματα, καθώς έχουν πραγματοποιηθεί μια σειρά από εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού, έχουν δοθεί χρηματοδοτήσεις για τηλεφωνικές γραμμές SOS, έχει ξεκινήσει η λειτουργία τριών νέων ξενώνων, έχουν διεξαχθεί επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες με θέμα την ενδοοικογενειακή βία, έχουν δημοσιευτεί τα πρώτα εθνικά στατιστικά στοιχεία για την βία κατά των γυναικών, και έχουν λάβει έγκριση χρηματοδότησης και συνεπώς και διεξαγωγής σημαντικά ερευνητικά προγράμματα για την βία.

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι αρμόδια για την προώθηση και την πραγματοποίηση της νομικής και ουσιαστικής ισότητας των δύο φύλων σε όλους τους τομείς, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό. Η Γ.Γ.Ι., για την πληρέστερη ενημέρωση του κοινού, θεωρεί αναγκαίο τον καταμερισμό των υπηρεσιών που παρέχουν τα τμήματα και οι μονάδες της, όπου μπορούν να απευθύνονται οι πολίτες. Έτσι, λειτουργούν τα τμήματα του γραφείου πληροφόρησης του κοινού, το νομικό τμήμα, το τμήμα εκδόσεων και εκδηλώσεων και το τμήμα διεθνών σχέσεων. Το κέντρο υποδοχής κακοποιημένων γυναικών στην Αθήνα, είναι άλλος ένας εξειδικευμένος φορέας, στον οποίο συνήθως οι γυναίκες απευθύνονται μετά από χρόνια κακοποίηση, αφενός επειδή δύσκολα βρίσκουν το θάρρος να αντιμετωπίσουν το κοινωνικό κατεστημένο που συχνά αδιαφορεί αλλά και περιφρονεί τα θύματα τέτοιων μορφών βίας, αλλά και επειδή αισθάνονται ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες δεν τους συμπαραστέκονται όπως θα ήθελαν.

Επίσης, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, που λειτουργεί από το 1994, έχει πέντε παραρτήματα σε όλη τη χώρα, και στους βασικούς άξονες δραστηριοτήτων του περιλαμβάνει και την υποστήριξη των γυναικών που υφίστανται κακοποίηση, περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό. Το 2000 οργάνωσε την εκστρατεία ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και των αρμόδιων φορέων για την βία κατά των γυναικών στην οικογένεια, και το 2002 εξέδωσε το «εγχειρίδιο αυτοβοήθειας για τις κακοποιημένες γυναίκες», προκειμένου να βοηθήσει με πρακτικές συμβουλές τις γυναίκες που υφίστανται βία, τόσο κατά την ώρα της κρίσης, όσο και προληπτικά, αλλά και την οργάνωση και ενίσχυση της ζωής τους μετά από τέτοια περιστατικά.

Τέλος, ο τομέας της περιφερειακής οργάνωσης αποτελεί έναν χώρο με πολλές δυνατότητες ανάπτυξης προγραμμάτων και δράσεων για την ισότητα και την κατάργηση των διακρίσεων, καθώς από το 1983 λειτουργούν νομαρχιακές επιτροπές ισότητας στις κατά τόπους νομαρχίες. Πιο συγκεκριμένα, με το προεδρικό διάταγμα 370/1989, θεσμοθετήθηκαν τόσο τα νομαρχιακά γραφεία ισότητας σε κάθε νομαρχία όσο και οι νομαρχιακές επιτροπές ισότητας. Επίσης, κάθε νομάρχης είναι αρμόδιος για τη συγκρότηση των επιτροπών με εκπροσώπους κρατικών, τοπικών, μαζικών φορέων και γυναικείων οργανώσεων. Το 1998, εξάλλου, ξεκίνησε η λειτουργία περιφερειακών κέντρων ισότητας σε κάθε περιφέρεια της χώρας με σκοπό την προώθηση και υλοποίηση της ισότητας των φύλων σε τοπικό επίπεδο.

7.2 Αντιμετώπιση του φαινομένου

Η πρόληψη είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας. Σκοπός των προγραμμάτων πρόληψης είναι να βοηθήσουν τα μέλη της οικογένειας να αποφύγουν ή να αντιμετωπίσουν τυχόν συγκρούσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε βίαιες πράξεις. Σύμφωνα με τον Edwards, η πρόληψη ορίζεται ως η «αποτροπή γεγονότων που προκαλούν αρνητικές συνέπειες». Αφορά αφενός στην ενημέρωση των ατόμων και αφετέρου στη λήψη μέτρων για την εξάλειψη των αιτιών που προκαλούν την εκδήλωση βίας μέσα στην οικογένεια Edwards (1995).

Πιο συγκεκριμένα, πολλά μπορούν να είναι τα επίπεδα δράσης και παρέμβασης που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να αναπτυχθούν για την πρόληψη και

αντιμετώπιση του προβλήματος της βίας στην οικογένεια και συγκεκριμένα αυτή κατά των γυναικών όπως εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, σε συνδυασμό με την κάλυψη του νομοθετικού κενού για την ενδοοικογενειακή βία, ώστε να δίνεται έμφαση στην τιμωρία του δράστη και την πολυδιάστατη υποστήριξη του θύματος (Ghez, 2001).

Επίσης, αναγκαία είναι η εξειδίκευση των επαγγελματιών που εμπλέκονται άμεσα στο χειρισμό του προβλήματος, όπως η αστυνομία, οι δικαστικοί, ιατροδικαστικοί και κοινωνικοί λειτουργοί, αλλά και η συνεργασία της πολιτείας με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες έρχονται ίσως πιο εύκολα σε επαφή με τα θύματα. Ακόμη, επιβάλλεται η απόλυτη συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, τους τοπικούς φορείς και τις υπηρεσίες που θα συμπορευτούν με τις προσπάθειες των ειδικών και θα ισχυροποιήσουν το δίκτυο κοινωνικής φροντίδας στην κοινότητα που θα αγκαλιάσει και βοηθήσει τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας. Τέλος, η χάραξη κοινωνικών πολιτικών βάσει ενός κεντρικού εθνικού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της βίας, σε συνδυασμό με την εγκαθίδρυση ενός εθνικού κέντρου αντεγκληματικής πολιτικής και έρευνας στην χώρα μας, θεωρούνται ως δραστικές λύσεις, προς 54 την πληρέστερη αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα. Ειδικότερα, επισημαίνεται η ανάπτυξη δράσης που αφορά στη χάραξη στρατηγικών παρέμβασης σε επίπεδο κοινότητας.

Σχετικά πρόσφατα έχει αναγνωριστεί από τη διεθνή βιβλιογραφία η σημασία της παρέμβασης και συνεργασίας των κοινοτικών φορέων, τόσο στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων (Gibelman, 1995· Ζαϊμάκης, 2002), όσο και ειδικότερα στην αντιμετώπιση του φαινομένου της οικογενειακής βίας. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι το έργο των εξειδικευμένων επαγγελματιών για την αντιμετώπιση της βίας στην οικογένεια (κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων κ.ά.), ολοκληρώνεται μόνο μέσα από την απόλυτη συνεργασία με τους τοπικούς φορείς και τις υπηρεσίες στην τοπική αυτοδιοίκηση. Πιο συγκεκριμένα, το σύνολο των ενδιαφερομένων επαγγελματιών και κοινοτικών- κοινωνικών φορέων θα πρέπει να εναρμονίζει τις προσπάθειές του προς την κατάκτηση συγκεκριμένων στόχων, όπως η μείωση της κοινωνικής ανοχής για την οικογενειακή βία, η επίτευξη δομικών και οικονομικών αλλαγών στην κοινότητα και ο προβληματισμός γύρω από έναν επαναπροσδιορισμό της οικογενειακής βίας ως παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων (Mignonetal., 2002· Mullender, 2002· Wallace, 2002).

Όσον αφορά τον πρώτο στόχο, επισημαίνεται ότι απαιτείται η συνεργασία όλων των οργανισμών της κοινότητας, όπως κοινωνικές και δικαστικές υπηρεσίες, νοσοκομεία, σχολεία, συμβουλευτικά κέντρα, επιχειρήσεις, εκκλησιαστικές αρχές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, γυναικείες οργανώσεις, μαζικά μέσα ενημέρωσης και άλλα, για την αλλαγή των στάσεων και την άρση των στερεοτυπικών αντιλήψεων γύρω από τους ρόλους των δύο φύλων, αλλά και για την κατάρριψη των μύθων του βιολογικού ντετερμινισμού που προωθούν θεωρίες γύρω από τη συγκεκριμένη «φύση» γυναικών και ανδρών, οριοθετώντας έτσι αντίστοιχες προσδοκίες από αυτούς. Η οργάνωση και διεξαγωγή εκστρατειών ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για το γεγονός ότι το φύλο δεν είναι «φυσικό» δεδομένο, αλλά σύνθετο κοινωνικό, ιστορικό και πολιτιστικό κατασκεύασμα, και για το ότι γυναίκες και άνδρες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα σε όλους τους τομείς της κοινωνίας μας, αποτελεί ουσιαστική παρεμβατική δράση των φορέων μιας κοινωνίας που θέλει να καταπολεμήσει τις διακρίσεις και τη νομιμοποίηση συμπεριφορών που καταπατούν τα ατομικά δικαιώματα του συνανθρώπου.

Σχετικά με το δεύτερο στόχο, θεωρείται καθοριστικό το γεγονός ότι για τη μείωση των περιστατικών βίας είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν οικονομικά προγράμματα στην κοινότητα, προγράμματα παιδικής φροντίδας και προστασίας αλλά και εκπαιδευτικά σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, τα οποία αφενός θα μειώσουν το άγχος της οικογένειας και θα εξοπλίσουν τα μέλη της απέναντι σε ένα αβέβαιο οικονομικά μέλλον, αφετέρου θα προσφέρουν ασφάλεια και υποστήριξη στα θύματα κακοποίησης. Στην τελευταία περίπτωση, επισημαίνεται ότι τα υψηλά ποσοστά της γυναικείας ανεργίας και η συνεπαγόμενη έλλειψη της οικονομικής ανεξαρτησίας των γυναικών, τις καθιστούν αδύναμες στο να αποφασίσουν να εγκαταλείψουν τη βίαιη σχέση. Ο φόβος για το «πώς θα τα βγάλουν πέρα» και πώς θα αντεπεξέλθουν στις ανάγκες των παιδιών τους τις καθλώνει, με αποτέλεσμα να υπομένουν την κατάσταση για χρόνια.

Εάν 55 λοιπόν υπάρχουν οι κατάλληλες δομές στην κοινότητα που να στηρίζουν τις γυναίκες που βιώνουν σχέσεις κακοποίησης και τα παιδιά τους, οι γυναίκες αυτές θα μπορέσουν να ξεφύγουν από τον «φαύλο κύκλο» της βίας και να ζήσουν οι ίδιες και τα παιδιά τους ως ισότιμα μέλη του κοινωνικού γίγνεσθαι, χωρίς να καταπατούνται τα ατομικά τους δικαιώματα. Τέλος, ο τρίτος στόχος θα πρέπει να προσανατολίζεται στην ανάπτυξη μιας εθνικής συναίνεσης στην αποδοχή του γεγονότος ότι η οικογενειακή βία είναι καταστροφική για το άτομο και την κοινωνία,

είναι παράνομη, και αφορά στην καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Ο δημιουργικός συνδυασμός των παραπάνω σημείων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η έγκαιρη και σωστή διαμόρφωση των αντιλήψεων γύρω από την ισότητα των φύλων, την επικοινωνία και τους αποδεκτούς τρόπους επίλυσης συγκρούσεων, μπορεί να προλάβει μελλοντικές εκδηλώσεις βίας. Αυτό είναι και το επίκεντρο πολλών προγραμμάτων σε όλο τον κόσμο, που προάγουν την πρόληψη προσπαθώντας να δημιουργήσουν συνθήκες οι οποίες να διευκολύνουν πιο ισότιμες ανθρώπινες σχέσεις, σχέσεις όπου να γίνεται σεβαστός ο συνάνθρωπος και τα δικαιώματά του. Στην προσπάθεια αυτή, η ευθύνη των τοπικών επίσημων και ανεπίσημων φορέων και οργανώσεων είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

7.3 Συμβουλευτική στην οικογένεια

Οι αρχές άσκησης του επαγγέλματος που πρέπει να καθοδηγούν τους κοινωνικούς λειτουργούς όταν ξεκινούν μια ομάδα γυναικών που έχουν υποστεί κακοποίηση, θα πρέπει να είναι πολύ ξεκάθαρες (Χατζηφωτίου, 2005). Έτσι, οι συντονιστές θα πρέπει από την αρχή να εκδηλώνουν απόλυτο σεβασμό προς τις γυναίκες-μέλη. Αυτό επιτυγχάνεται πιο εύκολα μέσα από τις παρακάτω συμπεριφορές: πρώτον, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να αφήνει την κάθε γυναίκα να πει την ιστορία της και να την ενθαρρύνει για να «κατονομάζει και να περιγράφει τον κόσμο (της)». Δεύτερον, να πιστέψει τις γυναίκες, τις ιστορίες τους, και όλα όσα αντιλαμβάνονται οι ίδιες σαν πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, να δεχτεί την παρουσίαση της κατάστασής τους σαν «κάτι πολύ φυσικό» και να μην υποθέτει ότι οι γυναίκες έχουν αναγκαστικά χαμηλή αυτοεκτίμηση. Τρίτον, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να διευκολύνει τη γυναίκα στη διαδικασία αύξησης της αυτογνωσίας που μπορεί να έχει. Αυτό μπορεί να γίνεται με τους εξής χειρισμούς: να επιβεβαιώνουν τόσο τις πραγματικές όσο και τις πιθανές ικανότητες και δυνάμεις των γυναικών, με έμφαση στο «πώς έχουν καταφέρει να επιβιώσουν μέχρι τώρα» και επίσης να χρησιμοποιούν τις προσωπικές τους ιστορίες τους και τη δική τους «γνώση της ζωής τους» σαν ένα φυσικό μέσο αυτογνωσίας και βοήθειας. Να τις βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τον καταπιεστή τους στο πλαίσιο της ομάδας και να αναγνωρίσουν ότι αυτός προκάλεσε την αρνητική εικόνα και εκτίμηση για τον εαυτό

τους. Να βοηθήσουν τις γυναίκες να αναγνωρίσουν τις κοινές κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτιστικές διαστάσεις των καταστάσεών τους, και να καταλάβουν ότι μπορούν να πάρουν την ζωή τους στα χέρια τους.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να τις ενημερώνουν για τις ποικίλες εναλλακτικές λύσεις που τους προσφέρονται, συμπεριλαμβανομένου κάποιου είδους κοινωνικής δράσης, ωστόσο θα πρέπει να τονίζουν ότι η επιλογή παραμένει στις γυναίκες. Έτσι, η δεύτερη αρχή, η οποία προέρχεται από την πρώτη, είναι ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να βασίζονται όλη την παρέμβασή τους στην αυτοδιάθεση των μελών της ομάδας. Προϋπόθεση για αυτό είναι η ένδειξη εμπιστοσύνης των κοινωνικών λειτουργών προς τα μέλη. Ένας τρόπος για να δείξουν την εμπιστοσύνη τους είναι η δημιουργία ενός συστήματος αλληλοβοήθειας των μελών. Από τις πρώτες συνεδρίες της ομάδας, και καθώς οι γυναίκες λένε την ιστορία τους, κάθε γυναίκα συνειδητοποιεί ότι το να ακούει την ιστορία των άλλων γυναικών την κάνει να αισθάνεται λιγότερο μόνη και κάπως καλύτερα όσον αφορά τον εαυτό της. Όταν οι κοινωνικοί λειτουργοί αναγνωρίσουν ότι στην πραγματικότητα οι γυναίκες είναι οι ειδικοί για να βοηθούν η μία την άλλη, η πορεία της κινητοποίησης και υποστήριξης των ικανοτήτων και των δυνάμεων μπορεί να ξεκινήσει. Η αυτοδιάθεση επίσης προϋποθέτει ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί δέχονται ό,τι οι γυναίκες θέλουν.

Όπως η Rapp (1992) δηλώνει κατηγορηματικά: «Εάν αυτοδιάθεση του εξυπηρετούμενου σημαίνει το να τον παίρνουν στα σοβαρά, τότε αναλογικά, τα αιτήματα του εξυπηρετούμενου θα πρέπει να θεωρούνται απολύτως ανώτερα». Αυτό μπορεί να προκαλέσει προβλήματα για τους κοινωνικούς λειτουργούς π.χ. εάν η γυναίκα-μέλος μιας ομάδας επιλέγει να μένει με έναν σύντροφο που την κακοποιεί, τότε ο κοινωνικός λειτουργός δεν έχει το δικαίωμα να το αρνηθεί. Οι τρόποι προσέγγισης μιας τέτοιας περίπτωσης από την πλευρά του κοινωνικού λειτουργού, σχετίζονται με την Αμφισβήτηση, τη Συζήτηση και την Αντιμετώπιση του θέματος, σε συνεργασία με τη γυναίκα. Αντίθετα, ο κοινωνικός λειτουργός δεν νομιμοποιείται να δηλώνει ότι ξέρει ποιο είναι το καλύτερο για τη συγκεκριμένη γυναίκα. Το ότι εργάζεται με την ομάδα στο σύνολο της, δεν σημαίνει ότι ο κοινωνικός λειτουργός δεν αντιμετωπίζει και την κάθε γυναίκα-μέλος ξεχωριστά. Κατά συνέπεια, η δουλειά του θα πρέπει να καθοδηγείται και από μια τρίτη αρχή, αυτή της εξατομίκευσης.

Μια εκσυγχρονισμένη και λειτουργική ερμηνεία της αρχής αυτής, εστιάζεται στις δυνάμεις, τις ικανότητες και την ενδυνάμωση των ατόμων, και προϋποθέτει ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί αποφεύγουν να προδικάζουν λύσεις και στόχους και να «ομογενοποιούν τους εξυπηρετούμενους τους» (Rapp, 1992). Η εξατομίκευση, επίσης, σημαίνει ότι η εξέλιξη της λειτουργίας της ομάδας και η διάρκειά της πρέπει να αποφασιστεί από τις γυναίκες. Επιπλέον, η κάθε γυναίκα-μέλος χωριστά μπορεί να ζητήσει το τέλος της συμμετοχής της στην ομάδα, εάν κρίνει ότι δεν έχει επιτύχει τους στόχους που είχε θέσει για τον εαυτό της και δεν πιστεύει πλέον ότι η ομάδα μπορεί να τη βοηθήσει περισσότερο. Η εξατομίκευση, ακόμα, προϋποθέτει ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί αρνούνται τις ετικέτες όπως «κακοποιημένη γυναίκα» και «ομάδα κακοποιημένων γυναικών», κάτι που θα σήμαινε ότι οι γυναίκες δεν αντιμετωπίζονται σαν ολοκληρωμένα άτομα αλλά απλώς σαν θύματα. Το θέμα είναι να αρνηθούν την εκδοχή της παθητικότητας, που εισάγει η ετικέτα του «θύματος», χωρίς όμως και να απορρίπτουν το γεγονός της θυματοποίησης- καταπίεσης.

Σκοπός των κοινωνικών λειτουργιών είναι να βλέπουν πάντα τις γυναίκες ως ενεργά υποκείμενα και όχι ως παθητικά αντικείμενα. Έτσι, η αναφορά στα μέλη της ομάδας ως «γυναίκες που έχουν επιβιώσει από την κακοποίηση των συντρόφων τους», τους προσφέρει μια ευκαιρία να ανακτήσουν εν μέρει τον έλεγχο της ζωής τους, αναγνωρίζοντας την κακοποίηση σαν κάτι που έχουν βιώσει, και έχουν επιβιώσει μέσα από αυτό. Οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν θα πρέπει να ξεχνούν ότι οι γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί «πάνω απ' όλα εί- ναι ανθρώπινες οντότητες με το ίδιο δυναμικό και τις ίδιες φιλοδοξίες όπως οποιοσδήποτε άλλος». Σε αντίθετη περίπτωση, οι ίδιοι ουσιαστικά τις κακο- ποιούν περισσότερο» (Breton, 1990). Αντιμετωπίζοντας τις γυναίκες σαν ανθρώπινες οντότητες, οι κοινωνικοί λειτουργοί προάγουν μια ομάδα με περιεχόμενο, όπου, με προγράμματα εν- θάρρυνσης και ενδυνάμωσης, οι γυναίκες μπορούν να αποδείξουν και να μοι- ραστούν τις ιδιαίτερες δυνάμεις τους, να προβάλουν τα ταλέντα τους και να αναγνωρίσουν τις δυνατότητές τους, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητάς τους να συναισθάνονται, να φροντίζουν και να παρηγορούν η μία την άλλη και να εφαρμόζουν και να αναπτύσσουν τις ικανότητές τους.

Όμως, όπως όλες οι ανθρώπινες οντότητες, έτσι και οι γυναίκες αυτές χρειάζονται δίκτυα συνεχούς υποστήριξης, όχι μόνο για να αποδεχτούν τις υπάρχουσες δυνάμεις τους και να διατηρήσουν τις αλλαγές που έχουν επιτύχει, αλλά

επίσης για να αναπτύξουν ενδεχομένως καινούργιες δυνάμεις και να συνεχίσουν να κάνουν αλλαγές στη ζωή τους. Παρόλο που γυναίκες, οι οποίες έχουν υποστεί κακοποίηση συνήθως χρειάζονται την υποστήριξη μιας ομάδα αλληλοβοήθειας της οποίας να ηγείται ένας ειδικός για μια σχετικά μεγάλη χρονική περίοδο, η συνεργασία τους με την ομάδα και τους κοινωνικούς λειτουργούς μπορεί να σταματήσει. Στην περίπτωση αυτή, οι κοινωνικοί λειτουργοί οφείλουν να εγγυηθούν την υποστήριξή τους μεμονωμένα στις γυναίκες. Επομένως, η τελευταία αρχή είναι η μεγαλύτερη δυνατή χρήση της άτυπης φροντίδας στην κοινότητα. Αυτό σημαίνει ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί αντιλαμβάνονται την κοινότητα σαν μέσο βοήθειας (Sullivan, 1992), αναγνωρίζοντας άτυπους βοηθούς και πηγές βοήθειας, όπως κέντρα ψυχαγωγίας, βιβλιοθήκες και άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες, ενημερώνοντας τις γυναίκες σχετικά και φέρνοντάς τις σε επαφή μαζί τους αν οι ίδιες το επιθυμούν.

Η αρχή αυτή, επίσης, απαιτεί οι κοινωνικοί λειτουργοί να μεγιστοποιούν την υποστήριξη των γυναικών μέσα στην κοινότητα, μεταβάλλοντας υπάρχουσες δομές ή δημιουργώντας νέες για να γίνουν κατανοητές οι ανάγκες των μελών. Όπου τα άτυπα δίκτυα φροντίδας είναι ανύπαρκτα, οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να ενθαρρύνουν τα μέλη της ομάδας να δουν τον εαυτό τους σαν τον πρώτο κρίκο σε ένα νέο υποστηρικτικό σύστημα, που θα υπάρχει εντός της ομάδας και θα συνεχίσει να υπάρχει και όταν θα φύγουν από την ομάδα (Breton, 1990).

Τέλος, οι κοινωνικοί λειτουργοί θα χρειαστεί να 63 δημιουργήσουν πυρήνες συνεργασίας στην κοινότητα (Breton, 1994). Αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες της κοινότητας και αποδεχόμενοι τη συνεργασία με τις υπηρεσίες και τα ιδρύματα της κοινότητας, οι κοινωνικοί λειτουργοί ενισχύουν την αντίληψη των γυναικών ότι είναι όχι μόνο μέλη μιας ομάδας αλλά και μέλη μιας κοινότητας και διευκολύνουν έτσι περισσότερο την ενσωμάτωσή τους σε αυτή. Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει επίσης να είναι προετοιμασμένοι (συναισθηματικά και διανοητικά) να συγκεντρωθούν σε θέματα που συχνά προκύπτουν σε ομάδες γυναικών που έχουν υποστεί κακοποίηση. Ένας σημαντικός παράγοντας όπου πρέπει να δώσουν έμφαση από την αρχή είναι εκείνος της ισχύος. Για παράδειγμα, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέλη θα χειρίζονται τις καταστάσεις τους και θα περιμένουν να τις μοιραστούν με τις υπόλοιπες γυναίκες της ομάδας, δημιουργείται η θετική ενέργεια που χρειάζεται η ομάδα για να αλληλεπιδράσει. Οι κοινωνικοί λειτουργοί θα πρέπει να θεωρούν ότι κάθε γυναίκα έχει κάποια δύναμη και ότι οι όλες οι γυναίκες μαζί έχουν μεγαλύτερη δύναμη.

Ξεκινώντας από μια αξιωματική θέση που προϋποθέτει ότι οι γυναίκες ήδη έχουν δυνάμεις μέσα τους, ανοίγεται ο δρόμος για να αναγνωρίσουν τις επιλογές τις οποίες κάνουν και να κινηθούν προς διαφορετικές επιλογές, εάν το θελήσουν.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι η ασφάλεια που χρειάζεται να διατηρείται στο προσκήνιο της ομάδας. Ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να το προσεγγίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί, είναι ότι κάθε γυναίκα είναι υπεύθυνη για την ασφάλειά της και για αυτή των παιδιών της, πράγμα που επίσης προϋποθέτει ότι κάθε γυναίκα είναι ικανή και αυτάρκης. Από το θέμα της ασφάλειας προκύπτει και η διερεύνηση για τις πιθανές πηγές βοήθειας στην κοινότητα στην οποία ζουν. Αυτές οι πηγές περιλαμβάνουν τη γνώση του νομικού συστήματος, το ρόλο της αστυνομίας και των ιατρικών και άλλων υπηρεσιών κ.λ.π. Οι γυναίκες στην ομάδα έχουν τη δυνατότητα να μοιραστούν τις εμπειρίες τους για τις διαθέσιμες πηγές και να επιδιώξουν την άσκηση του δικαιώματός τους για νομική προστασία και για πρόσβαση σε πηγές βοήθειας της κοινότητας.

Επίσης, η ενημέρωση γύρω από θέματα της επάρκειας των υπηρεσιών που προσφέρονται και των πολιτισμικών και κοινωνικών προκαταλήψεων που επηρεάζουν τη στάση της αστυνομίας, των γιατρών και άλλων λειτουργών, μπορεί να είναι κάποια από τα σχετικά θέματα προς συζήτηση στην ομάδα. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η παροχή εξωτερικής βοήθειας μαζί με τη δυναμική της «εσωτερικής δύναμης» αποτελεί το μοτίβο ή το κυρίαρχο θέμα που επανέρχεται κατά τη διάρκεια λειτουργίας μιας τέτοιας ομάδας. Για παράδειγμα, η Miller (1991) πιστεύει ότι οι γυναίκες έχουν την ικανότητα και τη δύναμη να «χρησιμοποιούν τη δύναμη της μιας για να βοηθήσουν την άλλη, ώστε να αυξηθούν οι ικανότητες, η αποδοτικότητα και η ικανότητα της καθεμιάς να δρα». Το σύστημα αλληλοβοήθειας που αναπτύσσεται στην ομάδα και στηρίζεται στις έννοιες της αποδοχής και του σεβασμού ενθαρρύνει και στηρίζει αυτή τη δύναμη ή ικανότητα συσχέτισης των γυναικών.

Επίσης, τα θέματα που συζητιούνται στην ομάδα συχνά δημιουργούν έναν φανταστικό καθρέπτη στον οποίο κάθε γυναίκα βλέπει μέρη του εαυτού της ή της κατάστασής της. Είναι βέβαιο πως αποκτάται νέα γνώση κάθε φορά που η ομάδα συζητάει ένα από τα θέματα που έχουν επιλεγεί. Ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών - συντονιστών είναι να καθοδηγήσουν προς αυτά τα 64 θέματα, να τα ορίσουν, να τα επανεισαγάγουν όταν χρειάζεται, να προσθέσουν πληροφορίες που μπορεί να είναι

χρήσιμες, να τα επεκτείνουν και να τα συνδέσουν. Για παράδειγμα, όταν οι γυναίκες μιλάνε σχετικά με το πόσο σκληρά έχουν προσπαθήσει να κάνουν τους συζύγους τους να αλλάξουν, οι συντονιστές θα πρέπει να τους υπενθυμίζουν ότι δεν θα πρέπει να επικεντρώνονται στην αλλαγή του άλλου, αφού σε προηγούμενο σημείο της συζήτησης είχαν συμφωνήσει ότι κανένας δεν μπορεί να αλλάξει κάποιον άλλον. Αυτή η παρέμβαση των συντονιστών είναι ιδιαίτερα βοηθητική, αφού συγκρατούν και προκαλούν τις γυναίκες να κοιτάζουν προς μια κατεύθυνση στην οποία θα έχουν περισσότερο προσωπικό έλεγχο και επιλογές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Η Γραμμή SOS 15900 είναι μια υπηρεσία εθνικής εμβέλειας που δίνει τη δυνατότητα στις γυναίκες θύματα βίας ή σε τρίτα πρόσωπα να επικοινωνήσουν άμεσα με ένα φορέα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Τη γραμμή στελεχώνουν ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι που παρέχουν άμεση βοήθεια σε έκτακτα και επείγοντα περιστατικά βίας σε 24ωρη βάση, 365 μέρες το χρόνο. Ταυτόχρονα υπάρχει δυνατότητα ηλεκτρονικής επικοινωνίας των γυναικών μέσω της διεύθυνσης *e-mail*: sos15900@isotita.gr.

Απευθύνεται σε γυναίκες:

- ο που υφίστανται σωματική κακοποίηση.
- ο που υφίστανται ψυχολογική, συναισθητική ή λεκτική βία
- ο που υφίστανται οικονομική βία
- ο που έχουν υποστεί βιασμό ή απόπειρα βιασμού
- ο που έχουν υπάρξει θύματα πορνείας ή trafficking
- ο που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, σε κοινωνικό χώρο, στην οικογένεια

Και σε :

- ο πολίτες και φορείς, προκειμένου να πληροφορηθούν για θέματα σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών
- ο Πληροφόρηση για θέματα ισότητας των φύλων.
- ο Ψυχοκοινωνική συμβουλευτική σε περιστατικά που απαιτούν άμεση ψυχολογική και κοινωνική στήριξη και σχετίζονται με βία κατά των γυναικών.
- ο Παραπομπή περιστατικών σε Ξενώνες, σε Συμβουλευτικά Κέντρα κατά της βίας, σε Υπηρεσίες Υγείας, και άλλους συνεργαζόμενους φορείς.

Οι σύμβουλοι:

- ο παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες συμβουλευτικής, επιδεικνύοντας συναισθηματική κατανόηση και προσφέροντας ανακούφιση στις γυναίκες.
- ο τηρούν το απόρρητο της συμβουλευτικής κι ενημερώνουν τη συμβουλευόμενη ότι τηρούνται οι κανόνες της εχεμύθειας.
- ο ενθαρρύνουν τις γυναίκες να βγουν από την απομόνωση, να κατανοήσουν ότι δεν είναι μόνες και ότι δεν ευθύνονται για τη βία που υφίστανται
- ο Σκοπός των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι η ενδυνάμωση των γυναικών και η επανάκτηση της αυτοεκτίμησής τους ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν την ευθύνη της επαγγελματικής, προσωπικής και οικογενειακής τους ζωής και να πάρουν οι ίδιες τις καλύτερες αποφάσεις για το μέλλον τους.

Γραμμή SOS κατά της σωματεμπορίας 800 11 14400

♥ Γραμμή SOS για την άμεση συμβουλευτική υποστήριξη γυναικών θυμάτων βίας 15900, Web: <http://womensos.gr/>, email: sos15900@isotita.gr

♥ Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης 800-11-88881

♥ Κέντρο Κακοποιημένης Γυναίκας

210 52 35 318 και 210 41 12 091 9.00 π.μ. – 6.00 μ.μ. SOS: 210 32 20 900 6.00 μ.μ. – 10.00 μ.μ. Ψυχολογική υποστήριξη και νομικές συμβουλές.

Ωρες λειτουργίας γραμμής: Δευτέρα έως Παρασκευή, 9:00 π.μ. έως 10:00 μ.μ.

♥ Στέγη Κακοποιημένης Γυναίκας & Ανήλικου Κοριτσιού Δήμος Θεσσαλονίκης

2310 528 483 και 2310 519 594

Παροχή προσωρινής στέγασης σε ασφαλή χώρο και υποστηρικτικές υπηρεσίες για την κοινωνική επανένταξη των κακοποιημένων κοριτσιών και γυναικών.

♥ Χαμόγελο του παιδιού – Γραμμή επέμβασης για παιδιά σε κίνδυνο 1056

♥ Γραμμή παρέμβασης για την αυτοκτονία 8018019999 (χωρίς χρέωση)

♥ Γραμμή SOS για την κακοποιημένη γυναίκα – Πάτρα 2610-390.961

♥ Γραμμή SOS για βία Ιωάννινα 26510-33033

♥ Γραμμή κατά της Οικογενειακής Βίας “ΔΠΠΑ ΣΟΥ” SOS

800 11 88 881 από σταθερό χωρίς χρέωση SOS: 210 77 86 800 Από κινητό με χρέωση

Ώρες λειτουργίας γραμμής: Καθημερινά, 9:00 π.μ. έως 9:00 μ.μ.

♥ Γραμμή Ζωής 8011111100

♥ Σύνδεσμος Γυναικείων Σωματείων Νομού Ηρακλείου Κρήτης, γραμμή SOS 800 1116000

♥ Γραμμή SOS της γενικής γραμματείας ισότητας 210-3220900

♥ Γραμμή SOS Trafficking 800-111-4400 και 210-7704574

♥ Γραμμή SOS και λοιπών πληροφοριών Πανελλαδικής Οργάνωσης Γυναικών παράρτ. Μαραθώνα 6940706767

♥ Αλληλεγγύη (Μ.Κ.Ο. της Εκκλησίας της Ελλάδος) Γραμμή SOS 800 1137777

♥ Ψυχολογική υποστήριξη Γραμμή SOS – Δίπλα σου 210-7786800 για όλη την Ελλάδα

♥ Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.

Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού & του Εφήβου 801 801 11 77

♥ Μονάδα Επείγουσας Τηλεφωνικής Βοήθειας SOS Αιγινήτειο Νοσοκομείο, Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική

210 72 22 333 – Τηλεφωνική βοήθεια για ψυχολογικά προβλήματα.

Ώρες λειτουργίας γραμμής: Καθημερινά, 3:00 μ.μ. έως 11:00 μ.μ.

♥ Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Κ.Β.) SOS

197 Γραμμή Άμεσης Βοήθειας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης- Συμβουλευτικές υπηρεσίες για οικογενειακά και ψυχολογικά προβλήματα

Ώρες λειτουργίας γραμμής: Όλο το 24ωρο, όλη την εβδομάδα

♥ Συμβουλευτική Γραμμή Σεξουαλικής Υγείας–Ινστιτούτο Ψυχικής και Σεξουαλικής Υγείας

210 779 79 79

Στην τηλεφωνική γραμμή του Ινστιτούτου, εξειδικευμένοι επιστήμονες καταγράφουν και απαντούν σε ερωτήσεις που αφορούν προβλήματα σεξουαλικών δυσλειτουργιών και απευθύνεται σε άνδρες και γυναίκες. Ώρες λειτουργίας γραμμής: Δευτέρα έως Παρασκευή, 11.00 π.μ. έως 2:00 μ.μ. και 5.00 μ.μ. έως 8.00 μ.μ.

♥ Ελληνικό Σεξολογικό Ινστιτούτο Ανοιχτή Γραμμή Επικοινωνίας

210 72 33 102

Στην γραμμή απαντούν ειδικευμένοι επιστήμονες σε θέματα σεξολογίας και σεξουαλικής συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών.

Ώρες λειτουργίας γραμμής: Δευτέρα έως Παρασκευή, 10.00 π.μ. έως 4:00 μ.μ.

♥ W.I.N. HELLAS

Ψυχο – κοινωνική στήριξη στις γυναίκες που χρειάζονται βοήθεια. Επιπλέον, παρέχει ψυχολογική στήριξη και νομική συμβουλευτική, μέσω εξειδικευμένων ψυχο – εκπαιδευτικών προγραμμάτων και της πανελλαδικής γραμμής υποστήριξης γυναικών – θυμάτων βίας.

Διεύθυνση: Υγείας 33, Βούλα – 16673

Κεντρικά Γραφεία Οργανισμού: 210 8996636

E-mail: info@winhellas.gr Web: <http://www.winhellas.gr/>

♥ «ΙΔΡΥΜΑ: Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΤΕΓΗ»

Σκοποί: «Η Παιδική Στέγη» υποστηρίζει ενεργά την εργαζόμενη μητέρα εδώ και 81 χρόνια. Κάθε χρόνο φιλοξενεί στις πρότυπες στέγες της γύρω στα 500 περίπου παιδιά. Οποιαδήποτε μητέρα μπορεί να ζητήσει τη φύλαξη των παιδιών της, αρκεί να είναι εργαζόμενη.

Φωτομάρα 48, 117 43, Αθήνα

Τηλ: 210 92 38 131

Email: idirima01@gmail.com Web: <http://www.paidikesteges.gr/>

♥ Τηλέφωνα επικοινωνίας Παιδικών Στεγών

Στέγη Κυνοσάργους: 2109222869

Υπεύθυνη: Κα Λεκάκη Χαρούλα

Στέγη Αργέντειος: 210 3462093

Υπεύθυνη: Κα Μηνά Θεοδώρα

Παπαστράτειος Πειραιά: 210 4206131

Υπεύθυνη: Κα Παπαδοπούλου Κωνσταντίνα

Παπαστράτειος Αθηνών: 210 6462776

Υπεύθυνη: Κα Αδαμαντίδου Παναγιώτα

♥ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ Κ.Ε.Θ.Ι

Σκοποί: Ασχολείται με νομικά θέματα και θέματα σχέσεων που αφορούν την γυναίκα σε σχέση με τον σύντροφό τους.

Χαρ. Τρικούπη 51 & Βαλτετσίου, Αθήνα

Τηλ: 210-3898000

Web: <http://kethi.gr>

♥ Σύλλογος Προστασίας Αγέννητου Παιδιού «Η Αγκαλιά»

Σκοποί: Η προστασία του παιδιού από την κύησή του και μετά τον τοκετό, όπως και την παράλληλη προστασία της μητέρας του, έγγαμης ή άγαμης, κακοποιημένης ή μη, στηρίζοντας ταυτόχρονα την καλλιέργεια πνεύματος φιλοτεκνίας και αποφυγής των εκτρώσεων.

Λ. Αθηνών 84, Αθήνα 10441

Τηλ: 210-8828788

Fax: 210-8235121

Web: <http://agalia.org.gr>

Email: info@agalia.org.gr

♥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΑΜΩΝ ΜΗΤΕΡΩΝ

Δίνονται πληροφορίες για τα δικαιώματα των ανύπαντρων μητέρων, νομικές συμβουλές και θέματα λήψης αποφάσεων.

Ανθέων 19, 13562 – Αγ. Ανάργυροι, τηλ. 2102315142

♥ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Παράρτημα “Μαραθώνα” Γραμμή SOS και λοιπών πληροφοριών 6940706767

Άμεση απάντηση ψυχολόγων – Δικηγόρος – Ώρες Γραφείου 2103627672

Ψυχολογική υποστήριξη psychology@panathinaikinm.gr

Νομική υποστήριξη legalaid@panathinaikinm.gr

♥ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Στόχοι: Δημιούργησε και λειτουργεί τα Συμβουλευτικά Κέντρα για τη Βία κατά των Γυναικών, τα οποία είναι τα εξής:

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Αθήνας (Σύνταγμα) λειτουργεί από το 1988 και παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής για την ψυχολογική, κοινωνική και νομική στήριξη των γυναικών θυμάτων βίας.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 08:00 – 16:00

Νίκης 11, Αθήνα (Σύνταγμα), 105 57

Τηλ: 210 33.17.305-6 / F: 210 33.15.787

Email: isotita4@otenet.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών – ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ (Εξάρχεια) λειτουργεί από τις 27/3/2012 και αποτελεί επέκταση του Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Αθήνας (Σύνταγμα). Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) απασχόληση και επιχειρηματικότητα σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), γ) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών και δ) σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία σε συνεργασία με το Μαιευτήριο «ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ» και το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ).

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 18:00

Χαριλάου Τρικούπη 51 & Βαλτετσίου, Αθήνα (Εξάρχεια), 106 81

Τηλ: 210 38.98.085 / Fax: 210 38.98.079

Email: polykentro@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Πάτρας λειτουργεί από τις 28/3/2012. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) απασχόληση και επιχειρηματικότητα σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), γ) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Πάτρας.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Κανακάρη 101β, Πάτρα, 262 21

T: 2610 620059 / F: 2610 620803

E: patra@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Λαμίας λειτουργεί από τις 5/4/2012. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας και β) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Λαμίας.

Ωρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Λεωνίδου 9-11, Λαμία, 351 00

T: 22310 20059 & 22310 20616 / F: 22310 20308

E: lamia@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Ηρακλείου λειτουργεί από τις 6/4/2012. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομικής στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) απασχόληση και επιχειρηματικότητα σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), γ) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου.

Ωρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Θησέως 18Α, Ηράκλειο, 712 01

T: 2810 341387 / F: 2810 343778

E: irakleio@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Τρίπολης λειτουργεί από τις 17/12/2012. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομικής στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) απασχόληση και επιχειρηματικότητα σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), γ) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Τρίπολης.

Ωρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Πλατεία Νέας Δημοτικής Αγοράς, Τρίπολη, 22100

T: 2710 241814 / F: 2710 239592

E: tripoli@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Λάρισας, λειτουργεί από τις 05 Απριλίου 2013. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής

στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Λάρισας.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Γαληνού 4, Λάρισα, 412 22

T: 2410 535840 / F: 2410 538365

E: larisa@isotita.gr

♥ Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Θεσσαλονίκης

Λειτουργεί από τον Νοέμβριο 2013. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας και β) προσεχώς νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Αλεξανδρουπόλεως 10 (περιοχή Δυτική Είσοδος/CityGate), Θεσσαλονίκη, 546 27

T: 2310 528984, 528988

E: thessaloniki@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Μυτιλήνης, λειτουργεί από τις 12 Απριλίου 2013. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Μυτιλήνης.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Παπαδιαμάντη 2, 811 00, Μυτιλήνη

T: 22510 34470 / F: 22510 34471

E: mytilini@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Κομοτηνής, λειτουργεί από τις 26 Απριλίου 2013. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Κομοτηνής.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Κωνσταντίνου Παλαιολόγου 8, 69 100 Κομοτηνή

T: 25310 33290 / F: 25310 33370

E: komotini@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Κέρκυρας, λειτουργεί από τις 16 Μαΐου 2013. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Κέρκυρας.

Ωρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Ε.Ο. Παλαιοκαστρίτσας 7, 49 100 Κέρκυρα

T: 26610 47396 / F: 26610 80344

E: kerkyra@isotita.gr

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Καβάλας, λειτουργεί από τις 31 Οκτωβρίου 2013 και παρέχει υπηρεσίες πρώτης γραμμής και ψυχοκοινωνική στήριξη στις γυναίκες που υφίστανται βία και πολλαπλές διακρίσεις. Παράλληλα, το Κέντρο δύναται να παρέχει πληροφόρηση σε θέματα απασχόλησης και επιχειρηματικότητας, καθώς και σε θέματα μεταναστευτικής πολιτικής.

Επικοινωνία-πληροφορίες: Κα Χριστίνα Αγορίτσα

Τηλ: 2131511148

Email: xragoritsa@isotita.gr

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων

♥ Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Ιωαννίνων, λειτουργεί από τον Ιούλιο του 2013. Παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στους τομείς: α) ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, β) νομική βοήθεια σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Ιωαννίνων.

Ωρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 17:00

Μαρίκας Κοτοπούλη 68 , 45 445 Ιωάννινα

T: 26510 77449 / F: 26510 77449

E: ioannina@isotita.gr

♥ Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας Άρτας

Δευτέρα – Παρασκευή 8:00 – 15:00

Τζαβέλα 24 (έναντι Λαϊκής Αγοράς), 47100 Άρτα

Τηλ./Φαξ: 2681077400

E-mail: womenaid@arta.gr

♥ Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας Βέροιας

Δευτέρα -Παρασκευή: 07.30 – 15.30, 08.00-15.00

Οδός Καπετάν Άγρα 3Α, Βέροια

τηλ.: 23310-65304

φαξ: 23310-64530

E-mail: isotita@veria.gr

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΙΦ εντάσσονται στο πανελλαδικό δίκτυο 61 δομών για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών (ενδο-οικογενειακή, βιασμός, trafficking, σεξουαλική παρενόχληση) που σχεδίασε και δημιουργεί η ΓΓΙΦ με χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013.

Το Δίκτυο περιλαμβάνει επίσης:

Την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 (<http://womensos.gr/>) η οποία λειτουργεί από τις 11.3.2011 και υποστηρίζεται και από την ηλεκτρονική διεύθυνση sos15900@isotita.gr. Η γραμμή λειτουργεί σε 24ωρη βάση / 365 ημέρες τον χρόνο και προσφέρει υπηρεσίες πληροφόρησης και τηλεφωνικής συμβουλευτικής σε γυναίκες-θύματα όλων των μορφών βίας.

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα που θα δημιουργηθούν στους Δήμους: Αλεξανδρούπολης, Ζακύνθου, Θήβας, Καλαμάτας, Κεφαλονιάς, Καστοριάς, Κατερίνης, Κερασινίου-Δραπετσώνας, Κορινθίων, Κω, Περιστερίου, Πρέβεζας, Πύργου, Ρεθύμνης, Ρόδου, Σερρών, Τρικκαίων, Φλώρινας, Φυλής, Χαλανδρίου, Χαλκιδέων και Χίου.

Τους δέκα εννέα (19) Ξενώνων Φιλοξενίας των γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους που θα δημιουργηθούν στους Δήμους: Αγρινίου, Αθηναίων, Αχαρνών, Βόλου, Ηρακλείου (Κρήτης), Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας, Κοζάνης, Κομοτηνής, Κορδελιού-Ευόσμου, Λαμιέων, Λαρισαίων, Λέσβου, Πατρέων, Πειραιώς, Ρόδου, Τρίπολης και Χανίων.

Τους δύο (2) Ξενώνες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη των οποίων θα αναβαθμισθεί η λειτουργία.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΡΩΓΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ TRAFFICKING

♥ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) πρώην Ε.Κ.Α.ΚΒ.

Τηλ: 197

♥ Γραμμή SOS Trafficking: 800-111-4400 και 210-7704574

♥ Γενική Γραμματεία Ισότητας

Συμβουλευτικά Κέντρα για τη Βία κατά των Γυναικών

Νίκης 11, Αθήνα Τηλ: 210 3317305 – 6

Αλκιβιάδου 76, Πειραιάς Τηλ: 210 41 12 091, 41 29 101

♥ Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας

Τηλ: 210 69 15 111

♥ Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής

Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων

Τηλ: 210 64 76 238- 210 64 76 921

♥ Διεύθυνση Ασφάλειας Θεσσαλονίκης

Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων

Τηλ: 2310 388 366, 231 388 363

♥ Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού

Γ. Παπανδρέου 2, Ιωάννινα

Τηλ: 26510 78 810, 72 378

Γραμμή SOS : 26510 33033

♥ Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Κακομεταχείρισης

Μοργκεντάου 9, Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310 281 091, 2310 555378

♥ Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης

Γραμμή SOS κατά της σωματεμπορίας 800 11 14400

♥ Κλίμακα (ΜΚΟ)

Τηλ: 210 3417160 – 3

♥ Διεθνής Εταιρεία Στήριξης Οικογένειας (Δ.Ε.Σ.Ο)

Τηλ: 210 8104079

♥ Αλληλεγγύη (Μ.Κ.Ο. της Εκκλησίας της Ελλάδος)

Γραμμή SOS 800 1137777

Τηλ: 210 8695038-40

♥ Σύνδεσμος Γυναικείων Σωματείων Νομού Ηρακλείου Κρήτης

Γραμμή SOS 800 1116000

♥ ΓΡΑΦΕΙΟ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Σκοποί: Το Γραφείο Ισότητας επίσης απευθύνεται σε κάθε γυναίκα που δέχεται βία, προσφέροντας ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη. Ως Συμβουλευτικός Σταθμός, παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες για οικογενειακά θέματα σε οικογένειες, ζευγάρια και μεμονωμένα άτομα με ανάλογα προβλήματα.

Σοφοκλέους 70 και Πειραιώς, 10553 – Αθήνα

Τηλ: 2105244657

♥ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ

Σκοποί: Στήριξη θυμάτων διακρίσεων και βίας.

Διεύθυνση: Αμαλιάδος 15, Τ.Κ. 11523, Αθήνα

Πρόσωπο Επαφής: Νίκη Ρουμπάνη

Τηλέφωνο: 2106411449 – 2109700814

Web: <http://edge1983.blogspot.gr/>

Email: diktuo.gunaikwn@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/pages/Ελληνικό-Δίκτυο-Γυναικών-Ευρώπης/242010979157989>

♥ Γραφείο στήριξης γυναικών-Κοινωνική υπηρεσία Δήμου Θεσσαλονίκης

Καραολή και Δημητρίου 16, Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310-553388

♥ Δήμος Καρδίτσας – Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας

Σταμούλη 9, 43100 Καρδίτσα

Τηλ. 24410 77122 24410 71594

Fax: 2441 0 75141

Email: wck@hol.gr

ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

♥ Τμήμα Ενδοοικογενειακής Βίας – Ανοιχτή Γραμμή : 8001188881 (χωρίς χρέωση) και 210 7786800 (για κινητό)

♥ Γραμμή SOS για κακοποιημένες γυναίκες, της γενικής γραμματείας ισότητας: 15900 και 210-3220900, email: sos15900@isotita.gr

- ♥ Γραμμή SOS Trafficking: 800-111-4400 και 210-7704574
- ♥ Κέντρα υποδοχής κακοποιημένων γυναικών
Αθήνα: 210-5235318 και 210-5232250
Πειραιάς: 210-4112091 και 210-4129101
- ♥ Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών
210-5244657
- ♥ Δίκτυο για την καταπολέμηση της ανδρικής βίας κατά των γυναικών
(Δευτέρα-Παρασκευή 16.00-20.00) 210-3828126
- ♥ Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης: 210-7786800
- ♥ Γυναικεία Ομάδα αυτοάμυνας: 210-5221101 και 210-5316467
- ♥ Γραμμή «Δίπλα σου» για κακοποίηση της οικογένειας: 800-118-88881
- ♥ Κέντρο ισότητας: 210-3898000
- ♥ Ιατροδικαστική υπηρεσία Αθήνας: 210-3613340
- ♥ Ιατροδικαστική υπηρεσία Πειραιά: 210-4177876
- ♥ Ιατρικό κέντρο αποκατάστασης θυμάτων-βασανιστηρίων: 210-3646807, 3643792
- ♥ Συμβουλευτικά κέντρα για τη βία κατά των γυναικών
Νίκης 11, Αθήνα
Τηλ: 210 3317305 – 6
Αλκιβιάδου 76, Πειραιάς
Τηλ: 210 41 12 091, 41 29 101
- ♥ Ε.Κ.Κ.Α (Εθνικό κέντρο κοινωνικής αλληλεγγύης)
Τηλ: 210-6497705
- ♥ Τηλεφωνική γραμμή άμεσης κοινωνικής βοήθειας: 197
- ♥ Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
Σόλωνος 41, 10 672 Κολωνάκι
Τηλ: 210-3616236
- ♥ Κέντρο Στήριξης Οικογένειας Κε.Σ.Ο.
«Στέγη Μητέρας: Κέντρο Υποδοχής & ενημέρωσης»
Ακαδημίας 95, Αθήνα, 4ος όροφος
Τηλ: 2103811274.
Το Κέντρο αυτό στηρίζει οικογένειες με προβλήματα. Στην Στέγη Μητέρας φιλοξενούνται γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα κακοποίησης. Πληροφορίες στα τηλ.8001137777 & 2108695038.
- ♥ Ξενώνας κακοποιημένων γυναικών Αθήνας

Ο Ξενώνας στεγάζεται σε κτίριο που έχει διαθέσει η Γενική γραμματεία Ισότητας το οποίο έχει παραχωρηθεί από την κτηματική εταιρία του δημοσίου. Η διεύθυνση του ξενώνα, τα τηλέφωνα και τα στοιχεία των φιλοξενούμενων γυναικών είναι απόρρητα. Οι ενδιαφερόμενες μπορούν να φιλοξενηθούν μαζί με τα παιδιά τους (τα αγόρια γίνονται δεκτά έως 14 ετών). Για να φιλοξενηθούν στον ξενώνα πρέπει να απευθυνθούν στο γραφείο ισότητας του Δήμου Αθηναίων (Τηλ: 210-5244657).

Πληροφορίες: Σοφοκλέους 70, 10553 – Αθήνα

Τηλ: 2105244657

Web: <http://www.cityofathens.gr/gynaiques/grafeio-isotitas/programmata-kai-draseis-grafeiou-isotitas>

♥ Καταφύγιο γυναίκας – Κέντρο στήριξης κακοποιημένων γυναικών Θεσσαλονίκης
Εγνατία 38, 54626 Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310-551041

Fax: 2310 551 400

Ωρες λειτουργίας: Καθημερινά 9:00 – 21:00 / Σάββατο 9:00 – 14:00

Email: info@katafygiogynaikas.org

Web: <http://katafygiogynaikas.org>

♥ Κέντρο Κοινωνικής υποστήριξης γυναικών Θεσσαλονίκης

Τηλ: 2310-272725

♥ Κέντρο θυμάτων βασανιστηρίων και κοινωνικής υποστήριξης Θεσσαλονίκης

Τηλ: 2310-555378

♥ Κέντρο έρευνας & υποστήριξης θυμάτων Κακοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού ΕΚΥΘΚΑ Ιωάννινα

Τηλέφωνο γραμμής SOS για βία 26510-33033

♥ Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου

Ξενώνας για την κακοποιημένη γυναίκα και το παιδί

Με σεβασμό, εχεμύθεια και εξειδικευμένο προσωπικό η “Γραμμή Ελπίδας”, κατά της οικογενειακής βίας, ανοίγει το δρόμο σε κάθε συνάνθρωπο που αναζητά βοήθεια για τον ίδιο ή για άτομο του οικογενειακού ή φιλικού του περιβάλλοντος.

Καλέστε στο 801 – 11 – 16000 καθημερινά από 9:00π.μ. έως 9:00μ.μ., χωρίς χρέωση.

Web: www.kakopoiisi.gr

♥ Γραμμή SOS για την κακοποιημένη γυναίκα- Πάτρα 2610-390.961

♥ Χ.Ε.Ν.Θ – Κέντρο ψυχοκοινωνικής στήριξης γυναικών Θεσσαλονίκη

Καθημερινά: 9.00- 15.00 και Τετάρτη: 13.00-19.00

Μητροπόλεως 18, 54 624 Θεσ/νίκη

Τηλ: 2310 276144 και 2310 279792

Web: www.xen.gr

E-mail: xenthesalonikis1@windowlive.com

♥ Κοινωνικός φορέας Δήμου Πάτρας για γυναίκες θύματα βίας

Ωρες λειτουργίας: 9:00-17:00

Γούναρη 76, Πάτρα

Τηλ: 2610 390970, 2610 390983, 2610 390961

♥ Συμβουλευτικό κέντρο κακοποιημένης γυναίκας Ναυπάκτου

από το ΚΕΜΟΠ «Ο ΠΛΑΤΩΝ»

Πρόεδρος Δ.Σ.: Φωτεινή Τσακίρη

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

Χάσκαρη Σοφία – Κοινωνική Λειτουργός & υπεύθυνη συμβουλευτικού κέντρου,

Μαντζάνα Δήμητρα – Ψυχολόγος

Καθημερινά: 8.00- 16.00 εκτός Σαββάτου και Κυριακής

7ο (έβδομο) χλμ. Εθνικής Οδού Αντιρρίου Ναυπάκτου, 30300 Ναύπακτος

Τηλ: 26340 21080

Fax: 26340 29486

Web: <http://kemop.gr>/Email: info@kemop.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο: ΕΡΕΥΝΑ

9.1 Σκοπός έρευνας

Σκοπός της ερευνητικής μας εργασίας υπό την εποπτεία του καθηγητή Ιωάννη Δρίτσα είναι να διερευνήσει τα αίτια που οδηγούν τους άνδρες στην κακοποίηση των γυναικών τους. Συγκεκριμένα μελετώνται οι απόψεις των κατοίκων του Νομού Αχαΐας και συγκεκριμένα ης Πάτρας , προκειμένου να διεξαχθούν αποτελέσματα από αυτή την ομάδα πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα. Πιο αναλυτικά επιχειρείται να διερευνηθεί η γνώση των κατοίκων σε σχέση με το φαινόμενο της κακοποίησης των γυναικών από το σύζυγό τους στο γάμο, τις μορφές κακοποίησης, την έκταση του φαινομένου αλλά και την ύπαρξη υποστηρικτικών φορέων.

Ως επιμέρουςερευνητικές υποθέσεις ορίζονται οι ακόλουθες:

1. Πιστεύουμε ότι θα υπάρχει γνώση των υπηρεσιών υποστήριξης.
2. Θεωρούμε ότι δεν γνωρίζουν την συχνότητα του φαινομένου στις μέρες μας.
3. Εικάζουμε πως θα υπάρχει η κατάλληλη παρέμβαση-καταγγελία από τους μάρτυρες τέτοιου περιστατικού.
4. Τα παιδικά βιώματα παίζουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του προφίλ του θύτη-θύματος.

9.2 Μεθοδολογία έρευνας

Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε από το προσωπικό της έρευνας (Γούβη Ανθή και Ηλιοπούλου Μαριάννα) και υλοποιήθηκε με τη χρήση του προγράμματος στατιστικής ανάλυσης SPSS.

Κατά τη διανομή των ερωτηματολογίων διασαφηνίστηκε στους ερωτώμενους ότι θα τηρηθούν οι αρχές της εμπιστευτικότητας και την ανωνυμίας, εφόσον τα προσωπικά τους στοιχεία θα παραμείνουν απόρρητα. Ακόμη οι συμμετέχοντες θα δώσουν την συναίνεσή τους για να πάρουν μέρος στην έρευνα και ανά πάσα στιγμή θα μπορούν να αποχωρήσουν.

9.3 Στατιστική ανάλυση με τη χρήση του SPSS

Με τη χρήση του προγράμματος PASWSTATISTICS SPSS έγινε η στατιστική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας. Τα δεδομένα μετατράπηκαν σε αριθμητικά στοιχεία ώστε να είναι εύκολη η επεξεργασία τους στο προαναφερθέν πρόγραμμα. Αφού στη συνέχεια τα στοιχεία εισάχθηκαν στο SPSS μέσω των labels τους δόθηκαν οι κατάλληλες μορφές των απαντήσεων. Στη συνέχεια με τις κατάλληλες εντολές δημιουργήθηκαν οι πίνακες και γραφήματα τα οποία δίνουν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τα ερωτήματα που καλούνταν να απαντηθούν.

Το είδος της έρευνας που θα ακολουθήσουμε είναι η ποσοτική διότι βασικό χαρακτηριστικό της ποσοτικής έρευνας είναι να προσεγγίζει μεγάλο μέρος του πληθυσμού σε σύντομο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με το θέμα μας, μας απασχολεί να μελετήσουμε τις απόψεις των κατοίκων του Δήμου Πατρέων ως προς τα αίτια της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους τους. Η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιεί στατιστικά μοντέλα για να αναλυθούν τα αποτελέσματα της και γίνεται κυρίως με το ερωτηματολόγιο.

Ο πληθυσμός αποτελείται από όλους τους δυνητικούς ερωτώμενους, οι οποίοι θεωρούνται κατάλληλοι για να συμμετάσχουν στην έρευνα. Στη συγκεκριμένη έρευνα ο πληθυσμός αποτελείται από τους 50 άτομα του κοινωνικού μας περιβάλλοντος. Η διανομή των ερωτηματολογίων έγινε μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες. Η έρευνα

πραγματοποιήθηκε κατά τη χρονική περίοδο Μάρτιο-Απρίλιο 2018. Ο χρόνος που δόθηκε στους ερωτηθέντες για να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο ήταν 10 λεπτά.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η διερευνητική παραγοντική ανάλυση είναι ένας γενικός όρος για μία τάξη πολυμεταβλητών τεχνικών ανάλυσης, των οποίων στόχος είναι να μειώσουν το μέγεθος των δεδομένων σε μία διαχειρίσιμη διάσταση. Δηλαδή, μία μεγάλη ποσότητα μεταβλητών μειώνονται σε ένα μικρότερο ποσό προηγούμενων άγνωστων διαστάσεων οι οποίοι επίσης λέγονται παράγοντες. Η παραγοντική ανάλυση περιλαμβάνει μία διερευνητική περιγραφή των δεδομένων ή την προετοιμασία των δεδομένων για περαιτέρω ανάλυση. Στην διερευνητική παραγοντική ανάλυση υπάρχουν διαδρομές από κάθε παράγοντα προς κάθε μεταβλητή. Οι παράγοντες συνήθως δεν είναι συσχετισμένοι- correlated (εκτός και αν εφαρμοστεί oblique περιστροφή). Δεν ελέγχεται η παρουσία καλού «κουμπώματος» μεταξύ μοντέλου και δεδομένων. Δεν υπάρχει μοναδική λύση: Η περιστροφή οδηγεί σε μία απλούστερη ερμηνεία. Η διεξαγωγή παραγοντικής ανάλυσης βασίζεται σε τρεις (3) υποθέσεις : 1) Ως προς τα επίπεδα μέτρησης των μεταβλητών internal or ratio μεταβλητές διαμορφώνουν το input για μία κλασική παραγοντική ανάλυση. 2) Η χρήση των μεταβλητών που περιγράφονται σε διαφορετικές μονάδες μέτρησης π.χ. επίπεδο 5 μπορεί να χρησιμοποιηθούν στην ίδια παραγοντική ανάλυση μετά την οριστικοποίηση της ροής δεδομένων.

Να σημειωθεί εδώ ότι ακόμη και αν όλες οι μεταβλητές έχουν το ίδιο επίπεδο μέτρησης η επιλογή θα γίνει επίσης για μια ανάλυση της πίνακα συσχετίσεων, κι επιπλέον η οριστικοποίηση των μεταβλητών, εάν ο στόχος της ανάλυσης είναι να ανακαλύψουμε την υποκείμενη dimensionality και να δημιουργήσουμε παράγοντες indices. 3) Ως προς τον απαραίτητο αριθμό παρατηρήσεων για την διεξαγωγή παραγοντικής ανάλυσης μπορεί κανείς να πει ότι για κάθε μεταβλητή υπάρχουν τουλάχιστον δέκα (10) φορές περισσότερες απαραίτητες παρατηρήσει. Αυτός είναι ωστόσο ένας κανόνας και μπορεί να εφαρμοστεί με λιγότερη αυστηρότητα. Υπάρχει παρόλα αυτά ένα απόλυτο ελάχιστο κατώτατο όριο των 100 παρατηρήσεων υποχρεωτικά. Στα βήματα της παραγοντικής ανάλυσης που είναι απαραίτητα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε πέντε (5) βασικά σημεία:

A) Να ανακαλύψουμε κατά πόσο έχει νόημα να διεξαχθεί παραγοντική ανάλυση στις επιλεγμένες μεταβλητές. Ένα πρώτο βήμα θα ήταν ο υπολογισμός του Pearson (correlation coefficient) για κάθε ζεύγος μεταβλητών. Το αποτέλεσμα του πίνακα συσχετίσεων θα πρέπει να περιέχει έναν αξιόλογο αριθμό συσχετίσεων πάνω από.30 για να έχει λογική η παραγοντική ανάλυση. Επιπροσθέτως, ενδείξεις μπορούν να αποκτηθούν εξετάζοντας τον μη εικονικό πίνακα συσχετίσεων, για παράδειγμα με το test εμπειρικότητας του Bartlett και την KMO μέτρηση της επάρκειας (adequacy) του δείγματος.

B) Να επιλέξουμε μία μέθοδο εξαγωγής παραγόντων : οι τεχνικές παραγοντικής ανάλυσης διαφέρουν η μία με την άλλη όσον αφορά στον υπολογισμό της βαρύτητας των συντελεστών. Στην principal παραγοντική ανάλυση ο υπολογισμός θα οδηγήσει σε τιμές παραγόντων που εξηγούν ένα μέγιστο δυνατό μείρασμα της μεταβλητής. Αυτό σημαίνει ότι ο πρώτος παράγοντας εξηγεί το μεγαλύτερο δυνατό μέρος της συνολικής διακύμανσης, ο δεύτερος παράγοντας εξηγεί το μεγαλύτερο δυνατό μέρος της εναπομείνουσας μεταβλητής. Επιπλέον, οι παράγοντες που αποκτήθηκαν δε θα συσχετίζονται ορθογώνια και τα interns του αριθμού θα είναι ίσα με όχι περισσότερο από τον αριθμό των αυθεντικών- αρχικών μεταβλητών.

Γ) Να καθορίσουμε τον αριθμό των παραγόντων. Δεδομένου ότι – επιπρόσθετα- ένα αυξανόμενο μικρότερο κομμάτι της μεταβλητής στα αρχικά δεδομένα εξηγείται καθώς όλο και περισσότεροι παράγοντες εξάγονται, ο ερευνητής μπορεί να περιορίσει τον αριθμό των σχετικών παραγόντων , με το κόστος μιας πιθανής απώλειας της επεξηγηματικής δύναμης. Ο περιορισμός του αριθμού των παραγόντων είναι μία υποκειμενική διαδικασία. Ο ερευνητής μπορεί, για παράδειγμα, να χρησιμοποιήσει έναν αριθμό κριτηρίων για να καθορίσει αυτόν τον αριθμό: 1) το κριτήριο Kaiser, που μόνο θα διατηρήσει αυτούς τους παράγοντες για τους οποίους το eigenvalue είναι μεγαλύτερο του ενός (1) ,και επιπλέον μόνο αυτούς τους παράγοντες που εξηγούν ένα ελάχιστο κομμάτι της διακύμανσης , 2) το scree plot , που δείχνει την εξέλιξη του eigenvalue για επιτυχείς παράγοντες και συστήνει την διατήρηση αυτής της ποσότητας παραγόντων που αντιστοιχεί στον elbow της καμπύλης και 3) ένα ποσό αναμενόμενων παραγόντων που δηλώθηκαν εκ των προτέρων.

Δ) να επιλέξουμε μία ορθογώνια ή oblique περιστροφή ή καθόλου περιστροφή. Μία ιδεατή/ ιδανική παραγοντική δομή θα περιλάμβανε μια κατάσταση στην οποία κάθε παράγοντας έχει μία ισχυρή συσχέτιση με έναν αριθμό αρχικών μεταβλητών και συσχετίζεται είτε ασήμαντα είτε όχι με όλες τις υπόλοιπες. Με αυτόν τον τρόπο, μια ερμηνεία με νόημα μπορεί να δοθεί σε κάθε παράγοντα και κάθε υποκείμενη διάσταση του συνόλου των δεδομένων. Αυτό σημαίνει ότι ο στόχος πρέπει να είναι να διαβεβαιώσουμε ότι τα loadings παραγόντων για κάποιες από τις μεταβλητές είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στο 1 (ένα) για κάποιους παράγοντες και όσο το δυνατόν πιο κοντά στο 0 (μηδέν) για τους υπόλοιπους παράγοντες. Επιπρόσθετα, προτείνεται μια περιστροφή των παραγόντων. Υπάρχουν δύο είδη σημαντικά περιστροφής: η ορθογωνική (οι παράγοντες είναι επίσης ασυσχέτιστοι μετά την περιστροφή) και η oblique (οι παράγοντες είναι συσχετισμένοι μετά την περιστροφή και επιπλέον δεν είναι πια ανεξάρτητοι ο ένας από τον άλλο). Επίσης, κάθε τύπος μπορεί να υποδιαιρεθεί ακόμη παραπάνω. Στην πράξη, θα χρησιμοποιηθεί πιο συχνά η περιστροφή varimax, στην οποία ο αριθμός των μεταβλητών που έχουν υψηλά φορτία σε κάθε έναν από τους παράγοντες ελαχιστοποιούνται, απλουστεύοντας έτσι την ερμηνεία των παραγόντων.

Ε) Να υπολογίσουμε τις βαθμολογίες-τιμές των παραγόντων. Εάν ο ερευνητής είναι ευχαριστημένος με την παραγοντική δομή που βρήκε, μπορεί να υπολογίσει τις τιμές παραγόντων στη βάση γραμμικών συνδυασμών των αρχικών τιμών για την εισαγωγή μεταβλητών. Βάζοντας τις αξίες για τις αρχικές αυτές μεταβλητές και ζυγίζοντας τους συντελεστές θα οδηγηθούμε στον υπολογισμό των τιμών των παραγόντων: τιμές για κάθε ερωτώμενο για κάθε παράγοντα.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Μια αλυσίδα σούπερ μάρκετ ζήτησε σε 500 από τους πελάτες της να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις, με κλίμακα επτά (7) βαθμίδων. Εάν κάποιος διαβάσει προσεκτικά τις ερωτήσεις θα αναμένει να δει ότι υπάρχουν δύο υποκείμενες-βασικές διαστάσεις: ο βαθμός ευχαρίστησης/ ικανοποίησης που βιώνεται κατά τη διαδικασία της αγοράς προϊόντων και ο βαθμός στον οποίο τα ψώνια είναι προγραμματισμένα. Προκειμένου να το μάθει αυτό, το τμήμα έρευνας αγοράς της αλυσίδας διεξήγε παραγοντική ανάλυση στα δεδομένα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Διεξάγεται παραγοντική ανάλυση για την ανεύρεση δύο πιθανών υποκείμενων-βασικών διαστάσεων ή παραγόντων «ευχαρίστηση» και «σχεδιασμός». Ορισμένες καθοδηγητικές γραμμές πρέπει να ακολουθηθούν: 1) Στην αρχή της ανάλυσης, υπολογίσαμε τον μη εικονικό πίνακα συσχετίσεων, το τεστ Πτυχιακή εργασία των Αστέριου Μαντζούκη και Κυριάκου Παπαντωνίου Σελίδα 69 από 102 σφαιρικότητας του Bartlett και η ΚΜΟ μέτρηση της καταλληλότητας/επάρκειας του δείγματος, 2) επιλέγουμε ως μέθοδο την ανάλυση κύριων συνιστωσών, 3) χρησιμοποιούμε το κριτήριο Kaiser και το «Scree plot» για να καθορίσουμε τον αριθμό των παραγόντων, 4) διεξάγουμε μία περιστροφή varimax και 5) υπολογίζουμε τις «αθροιστικές κλίμακες», αφού πρώτα κάνουμε την απαραίτητη ανάλυση αξιοπιστίας.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ SPSS

Το SPSS είναι το πιο διαδεδομένο πρόγραμμα για τη στατιστική ανάλυση δεδομένων. Επίσης γνωστό και ως Statistical Package for the Social Science και Statistical Product and Service Solutions. Είναι ένα από τα πλέον δημοφιλή στατιστικά πακέτα με το οποίο μπορούμε να εκτελέσουμε περίπλοκους χειρισμούς δεδομένων και αναλύσεων με πολύ απλούς τρόπους.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ SPSS

Δύο φοιτητές, οι Norman Nie και Dale Ben, ειδικευμένοι στον τομέα της πολιτικής επιστήμης, προσπάθησαν το 1965 στο Stanford University του San Francisco να εντοπίσουν ένα πρόγραμμα υπολογιστών κατάλληλο για τη στατιστική ανάλυση δεδομένων. Σύντομα απογοητεύτηκαν διότι τα διαθέσιμα προγράμματα ήταν λίγο πολύ ακατάλληλα, καθώς είτε είχαν κατασκευαστεί με ανεπιτυχή τρόπο, είτε δεν παρείχαν τη δυνατότητα επαρκώς ευέλικτης και ολοκληρωμένης επεξεργασίας των πληροφοριών. Επίσης, ο τρόπος χρησιμοποίησής τους άλλαζε από πρόγραμμα σε πρόγραμμα. Έτσι, αποφάσισαν να αναπτύξουν ένα δικό τους πρόγραμμα. Στη διάθεσή τους είχαν τη γλώσσα προγραμματισμού FORTRAN και έναν υπολογιστή

του τύπου IBM 7090. Σε ένα έτος η πρώτη έκδοση του Κεφάλαιο 3: Το Λογισμικό Στατιστικής Ανάλυσης SPSS Σελίδα 70 από 102 προγράμματος είχε αναπτυχθεί και στο επόμενο έτος, το 1967, μπορούσε να λειτουργήσει σε IBM 360 και ονομάστηκε Statistical Package for the Social Science. Στο μεταξύ, στην ομάδα ανάπτυξης είχε προστεθεί ο Hadlai Hull. Το 1970 η ανάπτυξη του προγράμματος συνεχίστηκε στο Πανεπιστήμιο του Chicago και ο Norman Nie ίδρυσε την αντίστοιχη εταιρεία.

Το 1975 είχε αναπτυχθεί η έκτη έκδοση (SPSS6), ενώ μέχρι το 1981 ακολούθησαν οι εκδόσεις 7, 8 και 9. Με την εμφάνιση των προσωπικών Η/Υ αναπτύχθηκε μια PC-έκδοση SPSS, ενώ από το 1983 ήταν διαθέσιμη η PC-έκδοση SPSS \ PC + για τους υπολογιστές με λειτουργικό σύστημα MS-DOS. Το 1984, με την ίδρυση της ευρωπαϊκής εμπορικής αντιπροσωπείας στην Ολλανδία, έγινε το πιο διαδεδομένο λογισμικό για τη στατιστική ανάλυση δεδομένων σε όλο τον κόσμο. Για να υποδηλώσει τη χρήση του προγράμματος σε όλους τις τομείς που έχουν σχέση με τη στατιστική ανάλυση δεδομένων, το πρόγραμμα ονομάστηκε Superior Performance Software System (σύστημα λογισμικού μέγιστης παραγωγικότητας). Με το SPSS για Windows έγινε ένα μεγαλύτερο βήμα προς τα εμπρός. Αυτή η έκδοση του SPSS έχει όλες τις δυνατότητες της έκδοσης για τους μεγαλύτερους υπολογιστές.

Η πρώτη έκδοση SPSS για τα Windows ήταν η SPSS 5. Ακολούθησαν οι εκδόσεις 6.0 και 6.1 για Windows 3.1. Η έκδοση 6.1.3 μπορούσε ήδη να λειτουργήσει στα Windows 95 και NT. Το 1996 δημιουργείται η έκδοση SPSS 7 ως έκδοση 7.0 και έπειτα η έκδοση 7.5. Πέρα από την επέκταση των δυνατοτήτων, η διαφορά μεταξύ αυτών των δύο εκδόσεων του προγράμματος ήταν ότι, εκτός από τα αγγλικά, το SPSS εκδόθηκε και σε άλλες γλώσσες. Ακολούθησαν εκδόσεις από 8.0 μέχρι και 17.0. Από έκδοση σε έκδοση βελτιώνονταν οι δυνατότητες του προγράμματος.

ΛΥΣΗ- ΔΙΑΤΑΓΕΣ SPSS

Πηγαίνουμε στο Analyze/Data Reduction/Factor. Μετακινούμε τις μεταβλητές που χρησιμεύουν ως input για την παραγοντική ανάλυση στο κουτί «Μεταβλητές». Χρησιμοποιούμε το βέλος που βρίσκεται στη κορυφή του παραθύρου διαλόγου για να το κάνουμε αυτό. Κάνουμε κλικ στο «Descriptives» κουμπί στο κάτω μέρος του παραθύρου διαλόγου και θα εμφανιστεί το παράθυρο «Factor Analysis:

Descriptives». Κάτω από την επιλογή «Statistics» επιλέγουμε «Initial Solution». Αυτό καταλήγει σε ένα output παράθυρο με «Initial communalities», «Eigenvalues» καθώς και τα ποσοστά που συνδέονται με αυτά για την variance που εξηγείται. Κάτω από την «Correlation Matrix» επιλέγουμε «KMO and Bartlett's test of sphericity» και «Anti-image», για να καθορίσουμε το νόημα της διεξαγωγής παραγοντικής ανάλυσης. Επιστρέφουμε στο κύριο παράθυρο κάνοντας κλικ στο «Continue» για να συνεχίσουμε και μετά κλικ στο «Extraction». Θα εμφανιστεί το παράθυρο «Factor Analysis : Extraction».

Όπως προαναφέραμε , μία παραγοντική ανάλυση μπορεί να βασιστεί σε διαφορετικές μεθόδους. Οι οδηγίες συμβουλεύουν να επιλέξουμε την ανάλυση κύριων συνιστωσών. Επομένως, εδώ πρέπει να γίνει η επιλογή «Principal Components». Κάτω από το «Analyze» επιλέγουμε την προεπιλεγμένη επιλογή «Correlation Matrix». Οι υποκείμενες- βασικές διαστάσεις στη συνέχεια καθορίζονται με βάση τη συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές. Κάτω από το «Display» επιλέγουμε «Unrotated factor solution» για να περιλάβουμε την «Extraction communalities», την «Extraction Sums of Squared Loadings», και την «Component matrix» στο output καθώς και την «Scree plot» για να παράγουμε ένα γράφημα που δείχνει την ποσότητα των ερμηνευμένων variance ανά παράγοντα. Κεφάλαιο 3: Το Λογισμικό Στατιστικής Ανάλυσης SPSS Σελίδα 72 από 102 Οι οδηγίες επίσης αναφέρουν τη χρήση του κριτηρίου Kaiser για τον καθορισμό του αριθμού των παραγόντων. Επιλέγουμε την επιλογή «Eigenvalues over : 1 ». Εάν ο ερευνητής έχει μία ξεκάθαρη εικόνα εκ των προτέρων του αριθμού των διαστάσεων που βρέθηκαν. Επιστρέφουμε στο κεντρικό παράθυρο κάνοντας κλικ στην επιλογή «Continue» και μετά στο «Rotation». Στο παράθυρο «Factor Analysis: Rotation» τσεκάρουμε το «Varimax». Αρχίζοντας από μία λύση δύο παραγόντων, προτείνεται να εφαρμοστεί μία περιστροφή για να απλοποιήσουμε την ερμηνεία των παραγόντων. Επιλέγουμε σε αυτήν την περίπτωση την ορθογώνια περιστροφή, αντί της oblique, εφόσον οι παράγοντες θεωρούνται ως ανεξάρτητοι ο ένας από τον άλλον. Κάτω από το «Display» επιλέγουμε «Rotated Solution» και «Loading plot(s)». Η πρώτη επιλογή οδηγεί στο «Rotated Sums of Squared Loadings», στο «Rotated Matrix» και στο «Component Transformation Matrix» στο output παράθυρο.

Η επιλογή «Loading plot(s)» παρέχει μία οπτική απεικόνιση των φορτίων των παραγόντων και υπάρχουν τρεις διαφορετικές πιθανότητες που μπορούν να

αναγνωριστούν/ ταυτοποιηθούν: 1) Εάν τρεις ή περισσότεροι παράγοντες είναι παρόντες ,τότε θα δημιουργηθεί μία τρισδιάστατη πλοκή, σαν λειτουργία αυτών των τριών παραγόντων που εξηγεί την περισσότερη διακύμανση. 2) Με μόνο δύο παράγοντες , το αποτέλεσμα είναι δισδιάστατης ερμηνείας και 3) Με έναν παράγοντα , καμία πλοκή δε δημιουργείται. Εάν μία ορθογωνική ή oblique περιστροφή έχει επιλεγεί κάτω από το «Method», η πλοκή θα δείξει τα φορτία παραγόντων μετά την περιστροφή. Επιστρέφουμε στο κεντρικό παράθυρο και επιλέγουμε «Scores». Θα εμφανιστεί τότε το παράθυρο «Factor Analysis : Factor Scores» και εάν ο ερευνητής ενδιαφέρεται στο ζύγισμα των συντελεστών της σύγκρισης ,τότε θα επιλεγεί το «Display factor score coefficient matrix». Η επιλογή «Save as variables/Regression» τσεκάρεται εάν η παραγοντική δομή είναι βέβαιη και ο ερευνητής θέλει να χρησιμοποιήσει τις τιμές παραγόντων για περαιτέρω ανάλυση. Για κάθε τελικό παράγοντα, μια νέα μεταβλητή θα προστεθεί στο σύνολο δεδομένων που δείχνει το σκορ για κάθε ερωτώμενο για κάθε αντίστοιχο παράγοντα. Στο κεντρικό παράθυρο επιλέγουμε «Options» και το «Factor Analysis : Options» θα εμφανιστεί. Υπάρχει ήδη προεπιλεγμένο στο SPSS το «Exclude cases listwise». Εμείς τσεκάρουμε την επιλογή «Sorted by size» ,που βρίσκεται κάτω από το «Coefficient Display Format».

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ OUTPUT (ΕΞΑΧΘΕΝΤΩΝ) ΤΗΣ SPSS

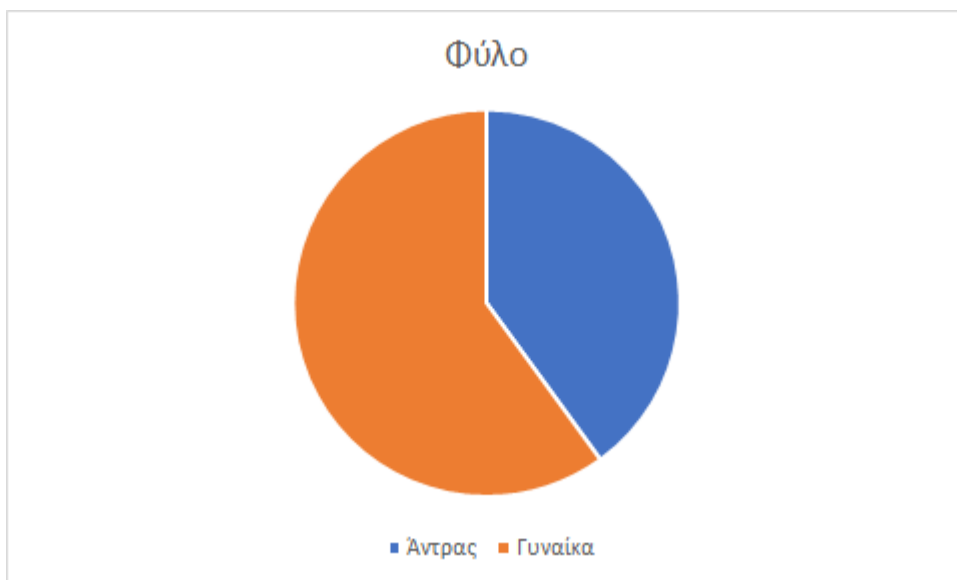
Ήδη έχουν γίνει τρεις υποθέσεις εξ αρχής: 1) Το επίπεδο μέτρησης είναι Interval ή ratio 2) Η παρουσία διαφορετικών ενοτήτων μέτρησης απαιτεί μία τυποποίηση των μεταβλητών και στη περίπτωση ταυτόσημων επιπέδων μέτρησης, η τυποποίηση χρησιμοποιείται επίσης εάν ο στόχος είναι η ανακάλυψη υποκείμενων διαστάσεων. 3) Ο αριθμός των ερωτώμενων που είναι παρόντες είναι τουλάχιστον δέκα φορές ο αριθμός των μεταβλητών (500 απαντήσεις >10*12 items), ώστε το σύνολο δεδομένων(η δέσμη) να περιέχει αρκετές αποκρίσεις για να διεξαχθεί η ανάλυση. Και οι τρεις υποθέσεις έχουν ικανοποιηθεί στην περίπτωσή μας. Στο επόμενο βήμα προσπαθούμε να καθορίσουμε αν έχει νόημα να διεξάγουμε παραγοντική ανάλυση. Μια παραγοντική ανάλυση είναι σημαντική μόνο αν οι μεταβλητές που εμπλέκονται είναι ικανοποιητικά συσχετισμένες μεταξύ τους. Το τεστ του Bartlett, ο πίνακας μη εικονικών συσχετίσεων και το KMO μας παρέχουν επίγνωση για το βαθμό συσχέτισης. Το τεστ του Bartlett για σφαιρικότητα επιχειρεί να καθορίσει εάν υπάρχει αρκετά υψηλός βαθμός συσχέτισης ανάμεσα σε

τουλάχιστον ένα αριθμό των συμπεριλαμβανόμενων μεταβλητών: με άλλα λόγια υποδεικνύει ότι ο πίνακας συσχέτισης ισούται με τον πίνακα identity, δηλαδή οι μεταβλητές είναι ασυσχέτιστες. P –value: Η υπόθεση απορρίπτεται.

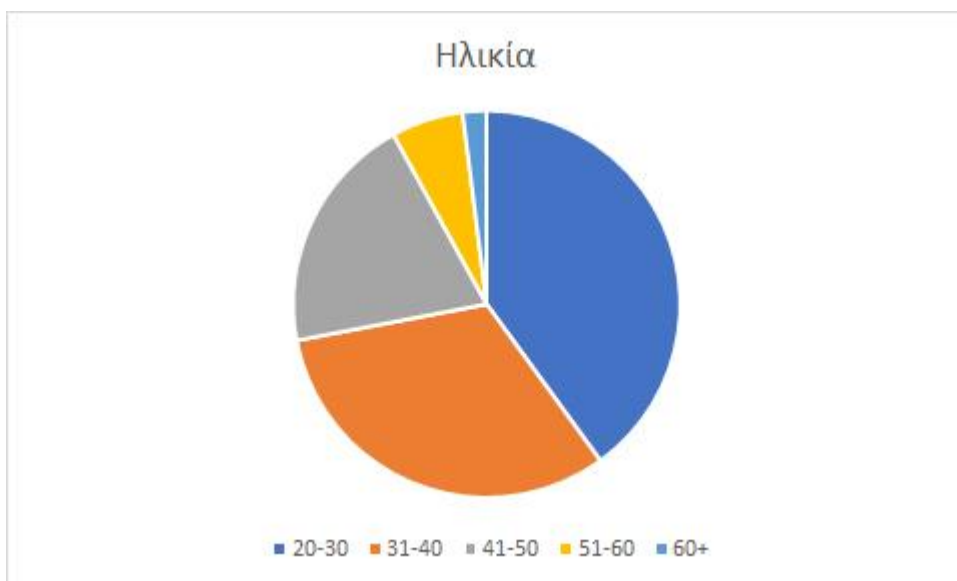
Άρα, η παραγοντική ανάλυση έχει νόημα.

9.4 Αποτελέσματα έρευνας

Στο παρακάτω γράφημα βλέπουμε ότι η πλειοψηφία του δείγματος (30%) απαρτίζεται από γυναίκες ενώ το 20% των ερωτηθέντων ήταν άνδρες.

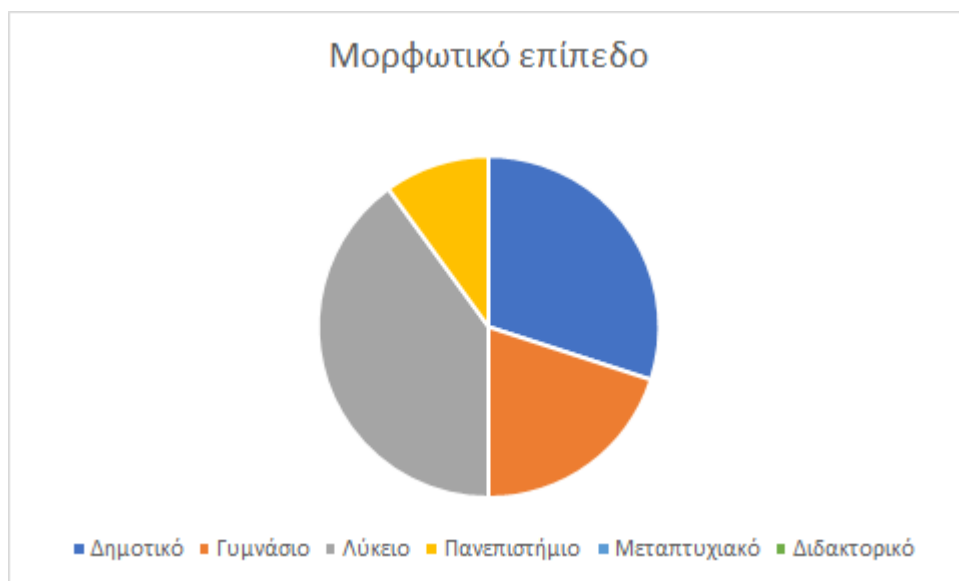

Όσον αφορά την ηλικία, οι περισσότεροι ερωτηθέντες (20%) βρίσκονταν στο ηλικιακό πλαίσιο 20-30 ετών , το 16% ήταν 31-40 ετών, το 10% απαρτιζόταν από άτομα ηλικίας 41-50 ετών, ενώ το 3% ήταν 51-60 και το 1% από 60 + ετών.

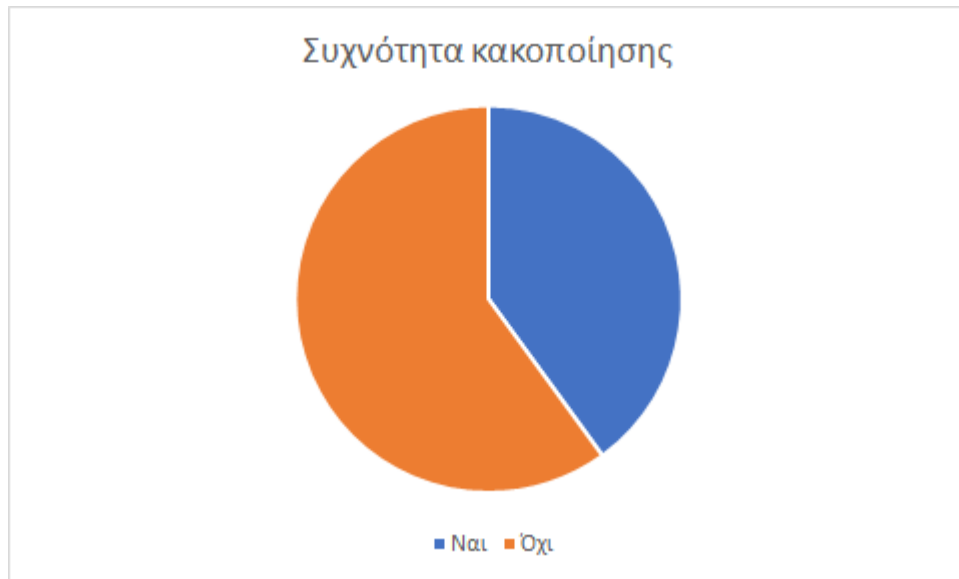

Στο παραπάνω γράφημα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι το 20% των ερωτηθέντων ανήκει σε μια καλή οικονομική κατάσταση ενώ το υπόλοιπο 20% είναι σε μέτρια οικονομική κατάσταση. Το 7% του δείγματος είναι σε μια πολύ καλή οικονομική κατάσταση ενώ το 3% βιώνει άσχημες συνθήκες οικονομικής καταστάσεις.

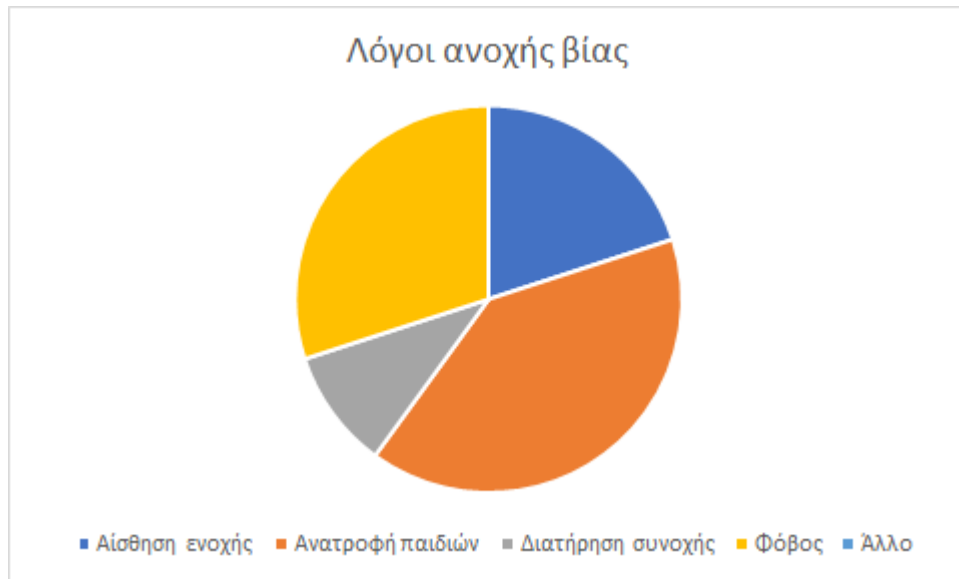
Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων , το 15% του δείγματος έχει αποφοιτήσει από το Δημοτικό, το 10% από το Γυμνάσιο, το 20 % από το Λύκειο και το 5% από την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Εδώ παρατηρούμε ότι στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού και του Διδακτορικού δεν υπήρξε κανένας.

Στο παραπάνω γράφημα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι οι περισσότεροι απάντησαν πως δεν είναι συχνό φαινόμενο η κακοποίηση (70%). Από την άλλη, το 30% θεωρεί ότι είναι σε έξαρση το φαινόμενο αυτό.

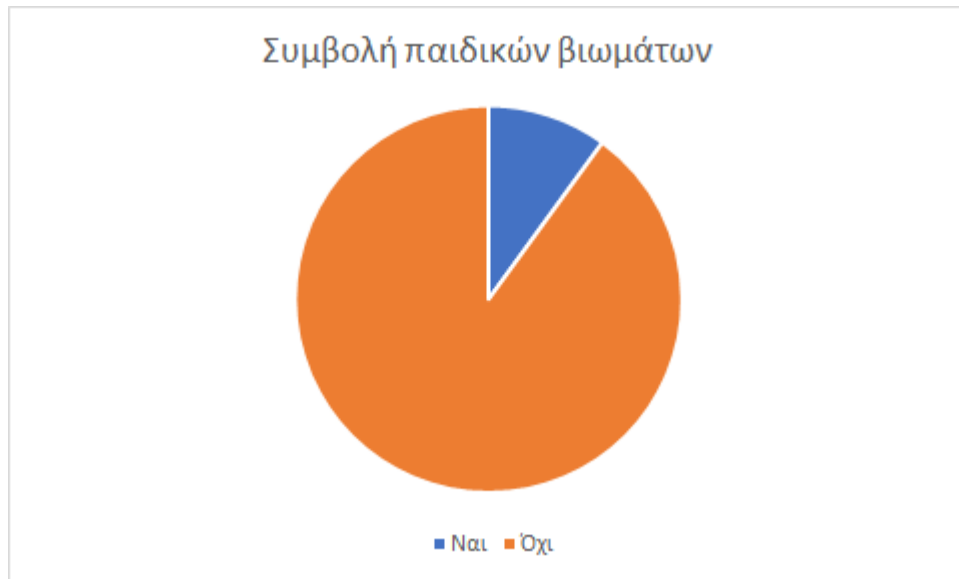
Η συμβολή των υπηρεσιών στήριξης κατά την άποψη της πλειοψηφίας (90%) δεν είναι αρκετή ούτε επιβοηθητική ενώ το 10% θεωρεί ότι οι υπηρεσίες στήριξης κάνουν σωστά το έργο τους.

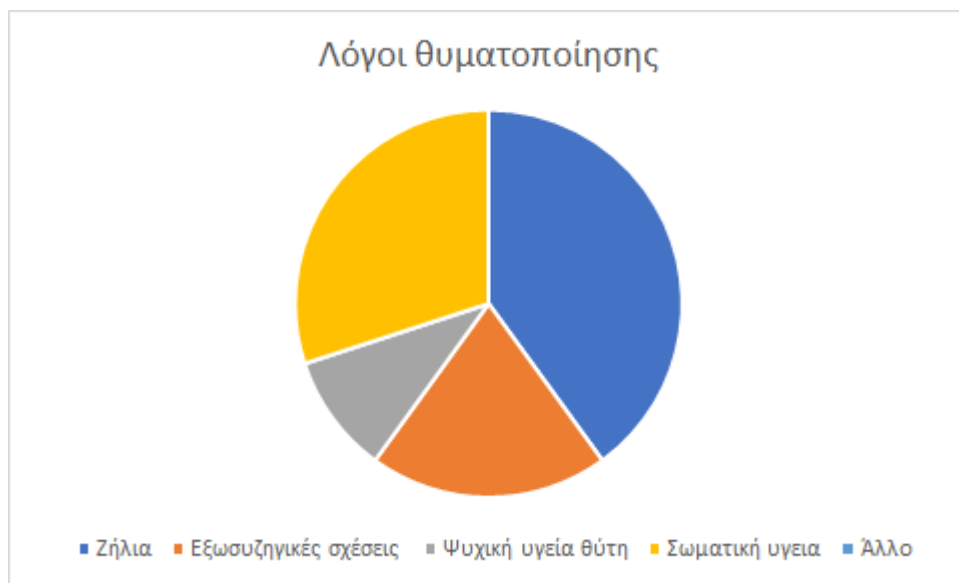
Σχετικά με τους λόγους ανοχής της βίας, το 10% πιστεύει ότι το θύμα ανέχεται τη βία καθώς νιώθει ένοχο, το 20% θεωρεί ότι ανέχονται όλη την κατάσταση λόγω των παιδιών, το 5% θεωρεί ότι διατηρούν τη συνοχή και το 15% ότι δε φεύγουν από αυτή τη κατάσταση καθώς αισθάνονται φόβο.

Οι ερωτηθέντες (35%) δεν γνωρίζουν κανέναν φορέα υποστήριξης σχετικά με την κακοποίηση , ενώ το 15% γνωρίζει που μπορεί να απευθυνθεί ένα θύμα κακοποίησης.

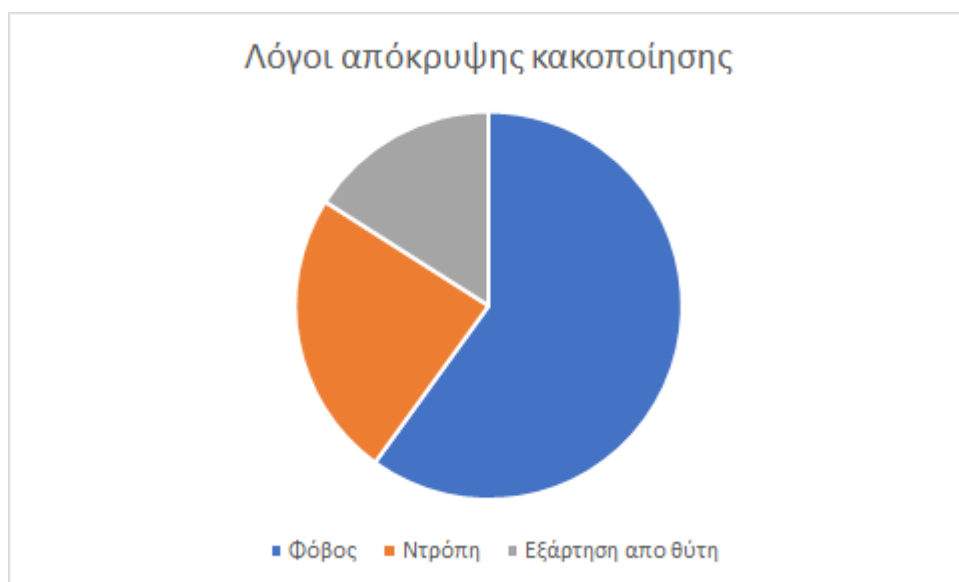
Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία του δείγματος (45%) πιστεύει ότι δεν παίζουν κανένα ρόλο τα παιδικά βιώματα ενώ το 5 % πιστεύει ότι συμβάλλουν και αυτά σημαντικά στη κακοποίηση.

Σχετικά με τους λόγους που κάποιος γίνεται θύμα κακοποίησης, το 20% θεωρεί ως λόγο τη ζήλια, το 10% τις εξωσυζυγικές σχέσεις , το 5% την ψυχική υγεία του θύτη, και το 15% θεωρεί ως αίτιο την σωματική υγεία του θύτη.

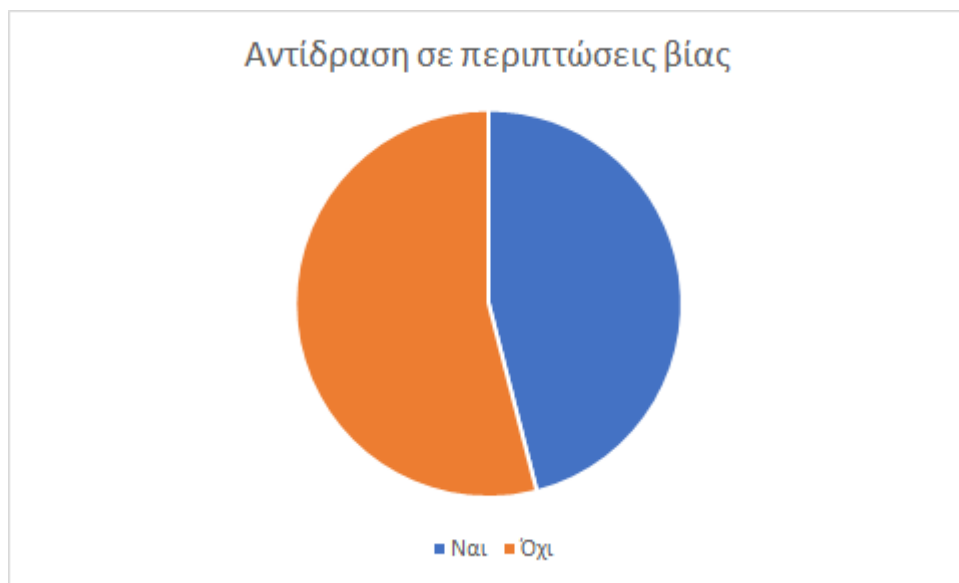
Η πλειοψηφία του δείγματος (20%) πιστεύει ότι τα θύματα κακοποίησης δεν αποκαλύπτουν ποτέ τι τους συμβαίνει, το 10% πιστεύει ότι υπάρχει μια μικρή μερίδα θυμάτων που να προχωράει σε αποκάλυψη του συμβάντος, το 5% θεωρεί ότι αρκετά από τα θύματα αποκαλύπτουν τη βία που νιώθουν, τον 7 % ότι πολλά άτομα είναι αυτά που μαρτυράνε την κακοποίηση και το 8% ότι είναι πάρα πολλοί.

Σχετικά με τους λόγους απόκρυψης το 30% πιστεύει ότι το θύμα φοβάται οπότε γι αυτό δε το αποκαλύπτει, το 12 % θεωρεί ότι το θύμα νιώθει ντροπή και το 8% πιστεύει ότι το θύμα εξαρτάται από τον θύτη.

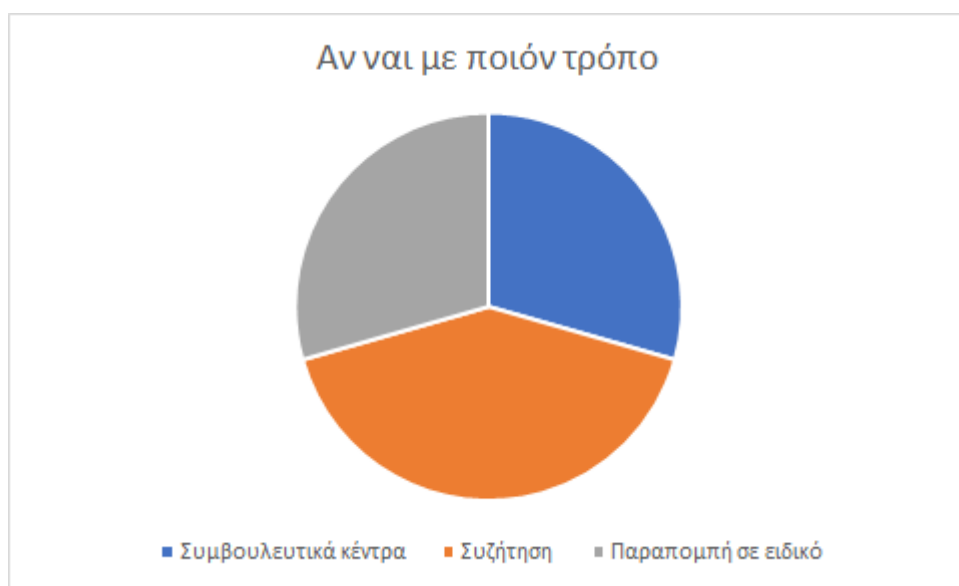
Το 30 % του δείγματος θεωρεί ότι τα περισσότερα θύματα κακοποίησης δέχονται σωματική βία , το 15% πιστεύει ότι κυριαρχεί η ψυχολογική βία ενώ ένα 5% πιστεύει ότι κυριαρχεί η λεκτική βία.

Το 27 % των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν αντέδρασε σε καταστάσεις βίας και έμεινε αμέτοχος ενώ το 23 % αναφέρει ότι αντέδρασε σε καταστάσεις κακοποίησης.

Στο γράφημα αυτό αξίζει να παρατηρήσουμε ότι το 33% των ερωτηθέντων δεν θα πρόσφερε βοήθεια σε περίπτωση κακοποίησης ενώ ένα μικρό ποσοστό 17% θα βοηθούσε.

Σχετικά με τους τρόπους προσφοράς βοήθειας, το 12,5% θα απευθυνόταν σε κάποιο συμβουλευτικό κέντρο, το 25 % θα συζητούσε το περιστατικό με κάποιο δικό του πρόσωπο και το 12,5% θα μιλούσε με έναν ειδικό όπου και θα παραπέμπεται το περιστατικό.

Τέλος , αξίζει να αναφερθεί ότι το 42 % δεν γνωρίζει καμία τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης ενώ το 8 % έχει κάποια στοιχειώδη γνώση όσον αφορά την τηλεφωνική στήριξη.

9.5 Συμπεράσματα έρευνας

Μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας φαίνεται πως οι κάτοικοι του Νομού Αχαΐας και συγκεκριμένα της Πάτρας δεν έχουν ιδιαίτερη γνώση σχετικά με το θέμα της κακοποίησης των γυναικών.

Πιο συγκεκριμένα θεωρούν ότι οι λόγοι ανοχής βίας σε μια γυναίκα στηρίζεται στην ύπαρξη οικογένειας και παιδιών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο κυριότερος λόγος συζυγικής κακοποίησης είναι η ζήλεια και οι έξωσυζυγικές σχέσεις, καθώς επίσης το ότι η συχνότερη μορφής βίας είναι η σωματική κακοποίηση. Ένα ακόμη στοιχείο που αντλούμε από την έρευνα είναι ότι ο φόβος καταβάλλει και τους θύτες αλλά και τους γνώστες του περιστατικού να μην αντιδράσουν.

Αξιοσημείωτο είναι πως ένα μεγάλο ποσοστό αναφέρει ότι δεν έχουν καθόλου σημασία τα παιδικά βιώματα στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών του θύτη ή του θύματος. Όσον αφορά τους φορείς υποστήριξης των κακοποιημένων γυναικών, δεν είναι ευρέως γνωστοί αλλά και όσοι γνωρίζουν, θεωρούν πως η συμβολή τους δεν επαρκεί. Παρ' όλα αυτά κρίνουν απαραίτητη την παραπομπή του θύματος σε κάποιον ειδικό.

Η υποστήριξη της διεπιστημονικής ομάδας φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση της κακοποίησης. Οι ερωτηθέντες στην πλειοψηφία τους θεωρούν απαραίτητη την σύσταση μιας διεπιστημονικής ομάδας η οποία θα απαρτίζεται κατά κύριο λόγο από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους και έπειτα από νοσηλευτές και άλλους ιατρούς, η οποία θα έχει ενεργό ρόλο στην θεραπεία και αντιμετώπιση. Η παρέμβασή τους στην οικογένεια, η εκπαίδευση και καθοδήγηση αυτής κατά τη διάρκεια της θεραπείας και επανένταξης του ατόμου που αντιμετωπίζει το πρόβλημα θεωρείται κομβική για μια θετική έκβαση.

Σε κάθε περίπτωση τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας θα πρέπει να είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν καταστάσεις και να διακατέχονται από την απαραίτητη εκπαιδευτική επάρκεια και ετοιμότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η συγγραφή της παρούσας πτυχιακής μας βοήθησε ώστε να κατανοήσουμε σε μεγάλο βαθμό, το φαινόμενο της κακοποίησης της γυναίκας στην οικογένεια, και για να καταστεί αυτό δυνατό, καταναλώσαμε αρκετό χρόνο ώστε να έχουμε μια πληρέστατη και σαφέστατη εικόνα. Αρχικά, θα θέλαμε να τονίσουμε τις ελλείψεις και τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε κατά την διάρκεια της διεκπεραίωσης της ερευνητικής διαδικασίας. Η βιβλιογραφία για την κακοποίηση της γυναίκας στη σύγχρονη Ελλάδα παρουσιάζει πολλά κενά σε σχέση με την ξενόγλωσση, και χρήζει εκσυγχρονισμού, καθώς με το πέρας των χρόνων οι συνθήκες και οι ανάγκες αυτών των γυναικών αλλάζουν. Επιπλέον, μεγάλες ελλείψεις παρατηρήσαμε στις έρευνες που αφορούν την κακοποίηση της γυναίκας, ιδιαίτερα στα χρόνια της κρίσης. Τέλος, όπως συμπεράναμε η νομοθεσία για την προστασία της γυναίκας παρουσιάζει κενά και δεν ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό στις ανάγκες της.

Συνοψίζοντας, θα θέλαμε να παραθέσουμε τις προτάσεις μας με στόχο τη καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου της κακοποίησης των γυναικών, μέσα από την εικόνα που διαμορφώσαμε για το θέμα της πτυχιακής μας τους τελευταίους μήνες ενασχόλησής μας με αυτό. Αρχικά, η ανανέωση των βιβλιογραφικών πηγών θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση αλλά και στην πρόληψη του φαινομένου, όπως επίσης και η διεκπεραίωση ερευνών, οι οποίες θα δώσουν μία ακριβέστερη εικόνα για την κακοποίηση στην χώρα μας. Επιπλέον, βασική προϋπόθεση για την αντιμετώπιση και την εξάλειψη της κακοποίησης, αποτελεί η εκπαίδευση. Τα σχολεία αποτελούν το βασικό πυλώνα της αντιμετώπισης κάθε είδους ρατσιστικής και βίαιης συμπεριφοράς. Αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί, αφενός μέσω της εκπαίδευσης και ενημέρωσης των καθηγητών, και αφετέρου μέσω μαθημάτων και δρώμενων που θα αφορούν την ισότητα των δύο φύλων και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τέλος, ανάμεσα στις προτάσεις μας μπορούμε να συμπεριλάβουμε τα εξής: εκσυγχρονισμό της παρούσας νομοθεσίας, αύξηση των δομών εξυπηρέτησης των θυμάτων κακοποίησης, εκπαίδευση και εξειδίκευση των επαγγελματιών και επιπλέον, ενημέρωση της κοινωνίας από τους φορείς της πολιτείας. Η σύσταση και η λειτουργία των ΜΚΟ δημιουργούν συνθήκες ευαισθητοποίησης και δραστηριοποίησης των πολιτών. Μια

ΜΚΟ γίνεται διάυλος επικοινωνίας του ενεργού πολίτη με τον πάσχοντα άνθρωπο και παρέχει στον πρώτο τη δυνατότητα κοινωνικής παρέμβασης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρτινοπούλου Β. & Φαρσεδάκης Ι. (2003). Ενδοοικογενειακή Βία κατά των γυναικών – Πρώτη πανελλαδική επιδημιολογική έρευνα. Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).
- Βλάχου Β. (2008). Η προσέγγιση της ενδοοικογενειακής βίας υπό το πρίσμα των εγκληματολογικών θεωριών. Αθήνα. Ποινικός Λόγος (σ. 735-744).
- Βλάχου Β. (2007). Η κοινωνιολογική διερεύνηση της ενδοοικογενειακής βίας: Θεωρητικές προσεγγίσεις, μεθοδολογικοί προβληματισμοί και θεσμικές παρεμβάσεις. Ποινική Δικαιοσύνη (σ. 625-629).
- Βλάχου Β. (2006). Η βία κατά των γυναικών – Ερευνητικά δεδομένα – σύγχρονοι προβληματισμοί. Ποινική Δικαιοσύνη (σ. 471-475).
- Πενταράκη Μ. (2004). Σωματικές συνέπειες της συντροφικής βίας σε γυναίκες και η αναγκαιότητα παρέμβασης του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Αθήνα: Κοινωνική Εργασία, τεύχος 74.
- Mc Laren A. (2002). What every woman should know: Domestic Violence facts, Health topics. November issue.
- 2003. The prevalence of domestic violence in pregnant women. British Journal of Obstetrics and Gynaecology: 110:272-275.
- Τσιγκρής, Α. (2002). Έκθεση για την Ελλάδα, η σεξουαλική βία κατά των γυναικών και των παιδιών. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Σακκουλά.
- Χατζηφωτιου Σ. (2004). Σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών στους χώρους εργασίας: Μια σύντομη περιγραφή του φαινομένου. Αθήνα: Κοινωνική Εργασία, τεύχος 74.

- Department of Public Health, Community Health Education Section (2006). Intimate Partner Violence Strategic Plan, 2003-2008, SanFrancisko Στο Συλλογικό έργο, Σεξουαλική κακοποίηση Μυστικό; όχι πια. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα.
- Hirigoyen, M. F. (2005). Η κακοποιημένη γυναίκα: Η βία μέσα στο ζευγάρι. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.
- Αρχηγείο Ελληνικής αστυνομίας (2009). Η αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, διαθέσιμο από: <http://www.femnetsalonica.gr/egxiridio-ELAS.htm>
- Κυριαζή Ν. (2005). Η κοινωνιολογική Έρευνα. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Παπαδομαρκάκη Ε. (2006). Κακοποίηση γυναικών από το σύζυγο: το φαινόμενο του συζυγικού βιασμού στο Συλλογικό έργο: Σεξουαλική κακοποίηση Μυστικό; όχι πια. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα.
- Πενταράκη Μ. (2004). Η σχέση της ανεργίας των γυναικών με την άσκηση συντροφικής βίας κατά των γυναικών: Η περίπτωση των αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών. Κοινωνική Εργασία, τ.76.
- Σιμώνη 7& Λιόλου Μ. (2006). Βία, κακοποίηση, εγκλήματα, σεξουαλική εκμετάλλευση και εμπορία χωρίς τιμωρία γυναικών και ανήλικων παιδιών. Αθήνα: Εκδόσεις Κηφισιά.
- Στρατίκη Λ. (2007). Εμπειρίες γυναικών θυμάτων οικογενειακής βίας και οι επιπτώσεις στη ζωή τους: Μια ποιοτική μελέτη. Κοινωνική Εργασία τεύχος 88, σελ 217.
- Μαντζούκης Α. & Παπαντωνίου Κ. (2014). ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ. Θράκη: Πτυχιακή εργασία.
- <https://symvstathmos.wordpress.com/2014/05/03>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ

Το παρόν ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε από τις Γούβη Ανθή και Ηλιοπούλου Μαριάννα, προκειμένου να μελετήσουν τις απόψεις των πολιτών του Νομού Αχαΐας και πιο συγκεκριμένα της Πάτρας αναφορικά με τις απόψεις που ωθούν τους ανθρώπους στην κακοποίηση. Οι ειλικρινείς σας απαντήσεις, θα μας βοηθήσουν στη σχετική έρευνα που κάνουμε, σταπλάισια της πτυχιακής μας εργασίας για το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΑΤΕΙ Πάτρας. Σας διαβεβαιώνουμε ότι το παρόν ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Ευχαριστούμε πολύ εκ των προτέρων!

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

ΦΥΛΟ

Ηλικία

Οικονομική κατάσταση

Μορφωτικό επίπεδο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πιστεύετε ότι το φαινόμενο της κακοποίησης είναι συχνό στις μέρες μας;
2. Πιστεύετε ότι οι υπηρεσίες στήριξης κακοποιημένων γυναικών μπορούν πραγματικά να βοηθήσουν μια γυναίκα να επανέλθει ομαλά στην κοινωνία;
3. Για ποιους λόγους οι κακοποιημένες γυναίκες ανέχονται την οποιασδήποτε μορφής βίαιη συμπεριφορά;
4. Γνωρίζετε φορείς υποστήριξης των κακοποιημένων γυναικών;
5. Πιστεύετε ότι τα παιδικά βιώματα παίζουν ρόλο στην δημιουργία του προφίλ μιας κακοποιημένης γυναίκας;
6. Για ποιά λόγο μπορεί να τυγχάνει θύμα κακοποίησης μια γυναίκα;

7. Τα θύματα κακοποίησης αποκαλύπτουν αυτό που τους έχει συμβεί/συμβαίνει;
8. Για ποιο λόγο πιστεύεις κάποιο θύμα δεν αποκαλύπτει την κακοποίηση της οποίας τυγχάνει;
9. Ποια μορφή κακοποίησης συναντάτε συχνότερα;
10. Νομίζετε ότι θα μπορούσατε να προσφέρετε βοήθεια σε άτομα που έχουνκακοποιηθεί;